

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

**ВІДОМОСТІ
ВЕРХОВНОЇ
РАДИ
УКРАЇНИ**

№ 27

3 липня 2015 року

Офіційний текст

Щотижневий
нормативний бюлетень

Заснований у лютому 1941 року

Засновник
ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Видавець
ПАРЛАМЕНТСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
Несторівський пров., 4,
м. Київ-53, 04053

Телефони:
редакції (044) 272-22-47
відділу маркетингу
(044) 272-12-61

E-mail: radabook@gmail.com

Відповідальна за випуск
О. Серьогіна

Редакція:
М. Білокур, О. Бурляй,
О. Бурсук, Л. Тарнавська

Комп'ютерна верстка
та виготовлення оригінал-макета
О. Хлопової

Підписано до друку 26.06.2015.
Формат 70 × 100 / 16.
Папір газетний.
Гарнітура PragmaticaC.
Друк офсетний.
Фіз. друк. арк. 7,5.
Ум. друк. арк. 9,75.
Обл.-вид. арк. 9,27.
Зам. 5-27.

Виготовлено ФОП Гудзинський В. Є.
Свідоцтво Держкомтелерадіо України
ХК № 269 від 23.11.2010 р.

У НОМЕРІ:

**ЗАКОНИ УКРАЇНИ,
ПОСТАНОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**

ЗАКОНИ УКРАЇНИ

234. Про ринок природного газу.

Закон України від 9 квітня 2015 року № 329-VIII.

Київ 2015

ЗАКОНИ УКРАЇНИ, ПОСТАНОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ЗАКОН УКРАЇНИ

234 Про ринок природного газу

Цей Закон визначає правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу, а також здатного до інтеграції з ринками природного газу держав — сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом створення регіональних ринків природного газу.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) безпека постачання природного газу — надійне та безперервне постачання необхідних обсягів природного газу споживачам, що забезпечується наявними джерелами надходження природного газу, а також належним технічним станом газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

2) вертикально інтегрована організація — юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, фізична особа, яка здійснює господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, або група таких осіб, пов'язаних між собою безпосередньо чи опосередковано відносинами контролю, що здійснює щонайменше одну із функцій транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або надання послуг установки LNG і щонайменше одну із функцій постачання або видобутку природного газу;

3) вільна потужність — частина технічної потужності об'єкта газової інфраструктури, право користування якою не надане замовникам або не реалізоване замовником згідно з договором про надання відповідних послуг;

4) вразливі споживачі — побутові споживачі, які набувають право на державну допомогу в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

5) врегулювання перевантажень — вжиття заходів оператором газотранспортної системи, оператором газорозподільної системи, оператором газосховища або оператором установки LNG з метою забезпечення максимального використання потужності газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища або установки LNG з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи;

6) газорозподільна система — технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;

7) газотранспортна система — технологічний комплекс, до якого входить окремий магістральний газопровід з усіма об'єктами і спорудами, пов'язаними з ним єдиним технологічним процесом, або кілька таких газопроводів, якими здійснюється транспортування природного газу від точки (точок) входу до точки (точок) виходу;

8) доступ — право користування потужністю об'єкта газової інфраструктури в обсязі та на умовах, встановлених у договорі про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

9) замовник — фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох із таких послуг:

приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи;

транспортування природного газу;

розподіл природного газу;

зберігання (закачування, відбір) природного газу;

послуги установки LNG;

10) захищені споживачі — побутові споживачі, приєднані до газорозподільної системи, підприємства, установи, організації, що здійснюють надання важливих суспільних послуг та приєднані до газотранспортної або газорозподільної системи, а також виробники теплової енергії для потреб таких споживачів або підприємств, установ, організацій за умови, що виробництво теплової енергії для потреб таких споживачів або підприємств, установ, організацій здійснюється за допомогою об'єктів, не пристосованих до зміни палива та приєднаних до газотранспортної або газорозподільної системи;

11) кодекс газотранспортної системи, кодекс газорозподільних систем, кодекс газосховища, кодекс установки LNG — правила експлуатації та доступу до газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища, установки LNG, що затверджуються Регулятором;

12) контролер — особа, відповідальна за моніторинг та звітування щодо стану виконання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи;

13) контроль — вирішальний вплив або можливість здійснення вирішального впливу на господарську діяльність суб'єкта ринку природного газу, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами такого суб'єкта чи їх значною частиною, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування та прийняття рішення органами такого суб'єкта тощо;

14) кризова ситуація з надходження природного газу (далі — кризова ситуація) — настання неочікуваних та непередбачуваних обставин, у тому числі обставин, які могли бути передбачені, але запобігання яким відповідальними суб'єктами владних повноважень було об'єктивно неможливим, що спричинило або може спричинити обмеження або припинення надходження природного газу на ринок природного газу України чи інші перешкоди для безпечної та безперебійної роботи газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища або установки LNG;

15) Національний план дій — план дій на випадок кризової ситуації, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі;

16) об'єкти газової інфраструктури — газотранспортні системи, газорозподільні системи, газосховища, установка LNG;

17) оператор газорозподільної системи — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);

18) оператор газосховища — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із зберігання (закачування, відбору) природного газу з використанням одного або декількох газосховищ на користь третіх осіб (замовників);

19) оператор газотранспортної системи — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із транспортування природного газу газотранспортною системою на користь третіх осіб (замовників);

20) оператор установки LNG — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із надання послуг установки LNG на користь третіх осіб (замовників);

21) оптовий покупець — суб'єкт господарювання, який придбаває природний газ на підставі договору купівлі-продажу не для власного споживання;

22) оптовий продавець — суб'єкт господарювання, який реалізує природний газ оптовому покупцю або постачальнику на підставі договору купівлі-продажу;

23) побутовий споживач — фізична особа, яка придбаває природний газ з метою використання для власних побутових потреб, у тому числі для приготування їжі, підігріву води та опалення своїх жилих приміщень, що не включає професійну та комерційну діяльність;

24) посадова особа юридичної особи (оператора газотранспортної системи, власника газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, оператора газосховища, оператора установки LNG) — фізична особа — голова або член наглядової ради, виконавчого органу (голова та члени колегіального виконавчого органу; особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), ревізійної комісії, ревізор, а також голова та члени іншого органу юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом такої юридичної особи;

25) послуги установки LNG — господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає у перетворенні природного газу з газоподібного у рідинний стан (зрідження) або перетворенні зрідженого природного газу з рідинного у газоподібний стан (регазифікація) за допомогою установки LNG;

26) постачальник “останньої надії” — визначений Кабінетом Міністрів України постачальник, який не має права відмовити в укладенні договору постачання природного газу на обмежений період часу;

27) постачальник природного газу (далі — постачальник) — суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу;

28) постачання природного газу — господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів;

29) потужність — максимально допустиме перетікання обсягу природного газу, виражене в одиницях енергії до одиниці часу, що надається замовнику відповідно до договору про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

30) приєднання — сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг

транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи;

31) природний газ, нафтовий (попутний) газ, газ (метан) вугільних родовищ та газ сланцевих товщ, газ колекторів щільних порід, газ центрально-басейнового типу (далі — природний газ) — суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, що перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиск — 760 міліметрів ртутного стовпа і температура — 20 градусів за Цельсієм) і є товарною продукцією;

32) Регулятор — національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг;

33) ринок природного газу — сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG;

34) розподіл потужності — надання, встановлення умов та порядку реалізації, а також здійснення інших процедур, пов'язаних із правом користування потужністю об'єкта газової інфраструктури;

35) розподіл природного газу — господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу;

36) сертифікація — підтверджене рішенням Регулятора виконання суб'єктом господарювання вимог про відокремлення та незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

37) споживач — фізична особа, фізична особа — підприємець або юридична особа, яка отримує природний газ на підставі договору постачання природного газу з метою використання для власних потреб, а не для перепродажу, або використання в якості сировини;

38) страховий запас природного газу (далі — страховий запас) — обсяг природного газу, який постачальник зобов'язаний зберігати у газосховищах відповідно до законодавства;

39) суб'єкт ринку природного газу — оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG, замовник, оптовий продавець, оптовий покупець, постачальник, споживач;

40) сховище природного газу (далі — газосховище) — технологічний комплекс, створений у природній або штучній ємності з метою накопичення природного газу (включаючи ємність установки LNG, призначену для зберігання природного газу), і технологічно поєднані з цим комплексом споруди, призначені для зберігання (закачування, відбору) природного газу. Для цілей цього Закону до газосховища не належать:

ємності установки LNG, призначені виключно для виробничих потреб такої установки;

ємності, призначені виключно для здійснення оператором газотранспортної системи заходів, спрямованих на виконання вимог цілісності газотранспортної системи з урахуванням того, що ємності, призначені для надання послуг балансування оператором газотранспортної системи, належать до газосховища для цілей цього Закону;

41) технічна потужність — максимальний обсяг потужності, право користування якою оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища або оператор установки LNG може надати замовникам

з гарантією реалізації такого права, з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи та вимог щодо експлуатації газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG;

42) точка виходу — визначена точка у газотранспортній системі, в якій оператор газотранспортної системи доставляє природний газ, що знаходиться у газотранспортній системі, до іншої газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища, установки LNG або споживача, приєднаного до газотранспортної системи, або до об'єкта, пов'язаного із видобутком природного газу;

43) точка входу — визначена точка у газотранспортній системі, в якій природний газ надходить до газотранспортної системи від об'єктів, пов'язаних із видобутком природного газу, газосховища, установки LNG, а також від інших газотранспортних або газорозподільних систем;

44) транскордонний газопровід — магістральний газопровід, що перетинає лінію кордону між Україною та сусідньою державою та призначений для сполучення газотранспортних систем України з газотранспортними системами цієї держави;

45) транспортування природного газу — господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газотранспортною системою з метою його доставки до іншої газотранспортної системи, газорозподільної системи, газосховища, установки LNG або доставки безпосередньо споживачам, але що не включає переміщення внутрішньопромисловими трубопроводами (приєднаними мережами) та постачання природного газу;

46) установка зрідженого природного газу (далі — установка LNG) — технологічний комплекс, що складається з терміналу, призначеного для зрідження природного газу або завантаження, вивантаження та регазифікації зрідженого природного газу, а також об'єктів та споруд, що використовуються для надання допоміжних послуг та тимчасового зберігання в процесі регазифікації до моменту доставки природного газу до магістральних газопроводів, але не включаючи частини терміналу, що використовуються як газосховище;

47) цілісність газотранспортної системи — стан газотранспортної системи, за якого тиск і фізико-хімічні показники природного газу залишаються в межах між мінімальним та максимальним рівнями, визначеними оператором газотранспортної системи, що технічно гарантують транспортування природного газу.

Інші терміни вживаються в значеннях, наведених у законах України “Про нафту і газ”, “Про трубопровідний транспорт” та інших законах України.

Стаття 2. Правова основа ринку природного газу

1. На виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме: Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС; Регламенту (ЄС) 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005; Директиви 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу.

Правову основу ринку природного газу становлять Конституція України, цей Закон, закони України “Про трубопровідний транспорт”, “Про природні монополії”, “Про нафту і газ”, “Про енергозбереження”, “Про угоди про розподіл продукції”, “Про захист економічної конкуренції”, “Про газ (метан) вугільних родовищ”, “Про охорону навколишнього природного середовища”, міжнародні договори України,

згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інші акти законодавства України.

2. Суб'єкти владних повноважень, а також суди при застосовуванні норм цього Закону беруть до уваги правозастосовну практику Енергетичного Співтовариства та Європейського Союзу, зокрема рішення Суду Європейського Союзу (Європейського Суду, Загального Суду), практику Європейської Комісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо застосовування положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у частині першій цієї статті.

3. Рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень, прийняті на виконання норм цього Закону, мають відповідати принципам пропорційності, прозорості та недискримінації.

Згідно з принципом пропорційності рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень повинні бути необхідними і мінімально достатніми для досягнення мети задоволення загальносуспільного інтересу.

Згідно з принципом прозорості рішення (заходи) суб'єктів владних повноважень мають бути належним чином обґрунтовані та повідомлені суб'єктам, яких вони стосуються, у належний строк до набрання ними чинності або введення в дію.

Згідно з принципом недискримінації рішення, дії, бездіяльність суб'єктів владних повноважень не можуть призводити:

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є відмінним від обсягу прав та обов'язків інших осіб у подібних ситуаціях, якщо тільки така відмінність не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу;

до юридичного або фактичного обсягу прав та обов'язків особи, який є таким, як і обсяг прав та обов'язків інших осіб у неподібних ситуаціях, якщо така однаковість не є необхідною та мінімально достатньою для задоволення загальносуспільного інтересу.

Дія принципів, зазначених у цій частині, поширюється також на суб'єктів ринку природного газу у випадках, передбачених цим Законом.

Розділ II

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ. РОЛЬ ДЕРЖАВИ НА РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Стаття 3. Принципи функціонування ринку природного газу

1. Ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами:

1) забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, зокрема шляхом диверсифікації джерел надходження природного газу;

2) вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені;

3) вільного вибору постачальника природного газу;

4) рівності прав на ввезення та вивезення природного газу на/з території України;

5) невтручання держави у функціонування ринку природного газу, крім випадків, коли це необхідно для усунення вад ринку або забезпечення інших загальносуспільних інтересів, за умови що таке втручання здійснюється у мінімально достатній спосіб;

- б) забезпечення рівних прав на доступ до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG;
- 7) недопущення та усунення обмежень конкуренції, спричинених діями суб'єктів ринку природного газу, у тому числі суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання державної форми власності;
- 8) додержання встановлених технічних норм та стандартів безпеки;
- 9) захисту навколишнього природного середовища та раціонального використання енергоресурсів;
- 10) відповідальності суб'єктів ринку природного газу за порушення правил діяльності на ринку природного газу та умов договорів.

Стаття 4. Державне регулювання, формування та реалізація державної політики на ринку природного газу

1. Державне регулювання ринку природного газу здійснює Регулятор у межах повноважень, визначених цим Законом та іншими актами законодавства.

2. До основних завдань Регулятора на ринку природного газу належать:

1) сприяння у співпраці з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та національними регуляторами у сфері енергетики інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства становленню конкурентоспроможного єдиного ринку природного газу в рамках Енергетичного Співтовариства з урахуванням інтересів безпеки постачання природного газу та сталості навколишнього природного середовища, ефективному відкриттю ринку природного газу для всіх споживачів та постачальників, оптових покупців і оптових продавців Енергетичного Співтовариства, а також забезпечення належних умов для ефективного та надійного функціонування газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ і установки LNG з огляду на довгострокові цілі розвитку;

2) розвиток конкуренції та належне функціонування регіональних (міжнародних) ринків у рамках Енергетичного Співтовариства, зокрема єдиного ринку Енергетичного Співтовариства, з метою досягнення цілей, зазначених у пункті 1 цієї частини;

3) усунення перешкод та обмежень для торгівлі природним газом між державами — сторонами Енергетичного Співтовариства, зокрема забезпечення належного рівня транскордонного сполучення для задоволення попиту і посилення інтеграції ринків природного газу окремих держав — сторін Енергетичного Співтовариства, яка сприятиме транскордонній торгівлі природним газом у рамках Енергетичного Співтовариства;

4) сприяння безпечному, надійному та економному функціонуванню газової інфраструктури (газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG), що дасть змогу забезпечити недискримінаційний доступ до неї для всіх замовників, орієнтованість на потреби замовників, достатність потужності для потреб ринку природного газу та енергоефективність, а також можливості для виходу на ринок природного газу виробників газу з альтернативних джерел незалежно від обсягів виробництва;

5) забезпечення простих і необтяжливих умов приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем для нових об'єктів замовників, забезпечення простих і необтяжливих умов доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG для нових замовників, зокрема усунення бар'єрів, що можуть перешкодити такому доступу для нових оптових продавців або постачальників, а також для оптових продавців або постачальників газу з альтернативних джерел;

6) стимулювання суб'єктів ринку природного газу до підвищення ефективності газової інфраструктури та інтеграції ринку природного газу;

7) створення передумов для отримання споживачами економічних вигод від ефективного функціонування ринку природного газу, конкуренції на ринку природного газу та реалізація дієвих механізмів захисту їхніх прав;

8) сприяння досягненню високих стандартів виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку природного газу, захисту вразливих споживачів та налагодженню процесу обміну даними, необхідному для реалізації споживачами права на зміну постачальника.

3. До компетенції Регулятора на ринку природного газу належать:

1) видача ліцензій на право провадження видів діяльності на ринку природного газу, що підлягають ліцензуванню з урахуванням положень статті 9 цього Закону, та нагляд за дотриманням ліцензійних умов ліцензіатами;

2) прийняття рішення про сертифікацію операторів газотранспортних систем або відмову у сертифікації;

3) затвердження та оприлюднення у встановленому порядку методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу, методологій визначення тарифів на послуги розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим регульованого доступу відповідно до статті 48 цього Закону, на послуги установки LNG та встановлення тарифів, які повинні забезпечити необхідні інвестиції в газотранспортні та газорозподільні системи, газосховища, а також установку LNG;

4) встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем згідно із затвердженою Регулятором методологією;

5) затвердження правил для постачальника "останньої надії" як частини правил постачання природного газу, у тому числі правил для визначення ціни природного газу, що постачається таким постачальником, відповідно до статті 15 цього Закону;

6) затвердження кодексів газотранспортних систем, кодексу газорозподільних систем, кодексів газосховищ та кодексу установки LNG;

7) затвердження правил балансування як частини кодексу відповідної газотранспортної системи (у тому числі методології визначення платежів, пов'язаних із балансуванням), що мають бути справедливими, недискримінаційними, обумовленими об'єктивними чинниками та такими, що створюють економічні стимули для балансування обсягів закачування і відбору природного газу самими замовниками;

8) встановлення тарифів на послуги транспортування природного газу транскордонними газопроводами відповідно до методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу;

9) затвердження правил розподілу потужності та врегулювання перевантажень транскордонних газопроводів як частини кодексу газотранспортної системи;

10) моніторинг застосування тарифів, інших платежів, пов'язаних із доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи, а також моніторинг застосування та забезпечення дотримання методологій визначення таких тарифів та платежів;

11) забезпечення дотримання операторами газотранспортних і газорозподільних систем, а також іншими суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) їхніх обов'язків згідно з цим Законом та іншими відповідними актами законодавства,

у тому числі обов'язків щодо співпраці та взаємодії із суб'єктами ринку природного газу інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства;

12) моніторинг стану врегулювання перевантажень газотранспортних систем, у тому числі транскордонних газопроводів, та застосування правил врегулювання перевантажень;

13) моніторинг дотримання критеріїв для визначення режиму доступу, що застосовується оператором газосховищ до кожного конкретного газосховища відповідно до статті 48 цього Закону;

14) моніторинг виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загально-суспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на відповідність вимогам, передбаченим цим Законом та іншими актами законодавства;

15) спільно з іншими суб'єктами владних повноважень забезпечення ефективного застосування заходів захисту прав споживачів, у тому числі передбачених цим Законом;

16) забезпечення споживачам (оптовим покупцям) можливості вільно обирати та змінювати постачальника (оптового продавця) на умовах, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства;

17) затвердження правил постачання природного газу;

18) нагляд за дотриманням операторами газотранспортної системи, операторами газорозподільних систем, операторами газосховищ та оператором установки LNG та власниками корпоративних прав таких суб'єктів, вертикально інтегрованими організаціями вимог про відокремлення і незалежність, встановлених цим Законом;

19) затвердження та моніторинг виконання планів розвитку газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG та надання в щорічному звіті Регулятора їх оцінки, у тому числі зазначення необхідних змін до таких планів;

20) затвердження форм звітності суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів), а також порядку їх заповнення і подання на перевірку незалежному аудитору, що повинно забезпечити можливість для виявлення фактів перехресного субсидювання між різними видами діяльності на ринку природного газу;

21) встановлення мінімальних стандартів та вимог до якості обслуговування споживачів та постачання, зокрема щодо максимального строку здійснення робіт з приєднання або ремонту, відновлення постачання природного газу;

22) моніторинг дотримання та аналіз статистики виконання правил щодо безпеки та надійності газотранспортних і газорозподільних систем;

23) моніторинг рівня прозорості в діяльності суб'єктів ринку природного газу, зокрема рівня оптових цін на природний газ, а також забезпечення дотримання суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) зобов'язань щодо розміщення інформації;

24) моніторинг рівня та ефективності відкриття ринку природного газу і конкуренції на оптовому та роздрібному ринках природного газу, у тому числі цін на газових біржах, цін для побутових споживачів (включаючи статистику застосування умов про передоплату), статистики зміни постачальника, статистики відключень, рівня цін та якості робіт з технічного обслуговування, скарг побутових споживачів, а також будь-яких практик, що призводять до спотворення або обмеження конкуренції на ринку природного газу;

25) моніторинг застосування положень договорів, що обмежують конкуренцію на ринку природного газу (зокрема умов договорів, що заважають споживачам, які не є побутовими, укласти договори постачання з більш ніж одним постачальником одночасно або обмежують їх у праві вибору постачальника), без втручання у договори, які передбачають можливість тимчасового зупинення постачання, та договори купівлі-продажу або постачання природного газу строком дії від 10 років за умови, що такі договори відповідають законодавству про захист економічної конкуренції;

26) видання щонайменш раз на рік висновків щодо відповідності рівня цін на роздрібному ринку природного газу статті 11 цього Закону і законодавству про захист прав споживачів та доведення цих висновків до відома Кабінету Міністрів України та Антимонопольного комітету України;

27) забезпечення доступу до інформації про обсяги та інші показники споживання природного газу споживачем у порядку та на умовах, передбачених цим Законом та іншими актами законодавства;

28) моніторинг виконання функцій та обов'язків суб'єктами ринку природного газу відповідно до положень цього Закону та інших актів законодавства щодо доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

29) сприяння налагодженню процесу обміну даними для забезпечення розвитку ринку природного газу;

30) інші функції, передбачені законом.

4. У разі обрання моделі відокремлення ISO Регулятор:

1) здійснює нагляд за дотриманням власником газотранспортної системи та оператором газотранспортної системи обов'язків, встановлених цим Законом, та накладає штрафи за їх недотримання відповідно до пункту 5 частини п'ятої цієї статті;

2) здійснює моніторинг відносин між власником газотранспортної системи і оператором газотранспортної системи з метою забезпечення дотримання оператором газотранспортної системи своїх обов'язків, а також затверджує договори і вирішує спори між власником газотранспортної системи і оператором газотранспортної системи за запитом щонайменш одного із цих суб'єктів;

3) забезпечує, щоб рівень тарифу на послуги транспортування природного газу та інших платежів, пов'язаних із доступом або приєднанням до газотранспортної системи, для такого оператора враховував винагороду власнику газотранспортної системи за право користування газотранспортною системою, у тому числі складовими газотранспортної системи, які були реконструйовані або поліпшені за рахунок власника газотранспортної системи за умови, що такі роботи здійснені в економічно обґрунтований спосіб.

5. Регулятор має право:

1) запитувати інформацію, яка є необхідною для належного виконання ним своїх функцій, та отримувати її на умовах, передбачених цим Законом або іншими актами законодавства, від будь-якого суб'єкта владних повноважень, суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів);

2) ініціювати консультації, а також громадські обговорення;

3) ініціювати і проводити розслідування щодо функціонування ринку природного газу в Україні, приймати рішення про вжиття заходів для сприяння ефективній конкуренції на ринку природного газу та забезпечення належного функціонування ринку природного газу після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства;

4) видавати обов'язкові для виконання суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) рішення;

5) накладати санкції на суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів), які порушили свої обов'язки відповідно до цього Закону та інших актів законодавства;

6) вимагати від оператора газотранспортної системи, оператора газосховища та оператора установки LNG внесення змін до кодексу газотранспортної системи, кодексу газосховища або кодексу установки LNG, у тому числі тарифів на відповідні послуги, з метою додержання принципу пропорційності і недискримінації;

7) встановлювати тимчасові тарифи на транспортування, розподіл, зберігання (закачування, відбір) природного газу (щодо газосховищ, до яких застосовується регульований режим доступу відповідно до статті 48 цього Закону) та послуги установки LNG у разі, якщо оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища або оператор установки LNG вчасно не надав розрахунки відповідних тарифів для їх встановлення Регулятором, а також приймати рішення щодо механізму надання компенсації, якщо остаточні тарифи відрізняються від тимчасових;

8) розглядати скарги і вирішувати спори відповідно до статті 58 цього Закону;

9) вживати заходів до запобігання зловживанням монопольним становищем, зокрема коли таке зловживання завдає економічної шкоди споживачам, а також будь-яким діям, спрямованим на завищення цін;

10) проводити відповідно до закону перевірки суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів).

6. Ціни на ринку природного газу, що регулюються державою (зокрема тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи), повинні бути:

1) недискримінаційними;

2) прозорими;

3) встановленими з урахуванням вимог цілісності газотранспортної системи виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням належного рівня рентабельності, а також, де це можливо, встановленими з урахуванням зіставлення з показниками аналогічних категорій регульованих цін, встановлених Регулятором для інших суб'єктів ринку природного газу, або таких, що діють на ринках природного газу інших держав.

Тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG повинні сприяти ефективній торгівлі природним газом та розвитку конкуренції на ринку природного газу, не допускати перехресного субсидювання між замовниками, створювати економічні стимули для здійснення інвестицій та підтримання у належному стані газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, а також покращення взаємодії і сполучення між ними.

Тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG не повинні обмежувати ліквідність ринку та спотворювати транскордонну торгівлю природним газом. Методології визначення таких тарифів затверджуються Регулятором не менш як за 15 днів до дати,

з якої починають застосовуватися тарифи, визначені відповідно до таких методологій.

Будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Тарифи на послуги транспортування і розподілу природного газу, а також інші платежі, пов'язані з доступом до газотранспортної або газорозподільної системи чи приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи, повинні стимулювати оператора газотранспортної системи і оператора газорозподільної системи до підвищення ефективності газотранспортної або газорозподільної системи, інтеграції ринку природного газу і забезпечення безпеки постачання природного газу, а також до розвитку науково-технічних знань, пов'язаних із господарською діяльністю таких суб'єктів.

Тарифи на послуги транспортування природного газу встановлюються окремо для кожної точки входу та точки виходу на підставі методології визначення тарифів на послуги транспортування природного газу на основі точок входу і точок виходу, що затверджується Регулятором.

У разі якщо відмінності у структурі тарифів на послуги транспортування природного газу або правилах балансування, що застосовуються до газотранспортної системи, перешкоджають транскордонній торгівлі природним газом, вживаються заходи для гармонізації структур тарифів і правил балансування, що застосовуються до цієї газотранспортної системи та газотранспортної системи (систем) сусідніх держав.

Рішення Регулятора про встановлення тарифів на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу, послуги установки LNG підлягають оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора.

7. На ринку природного газу центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі:

1) формує та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі з урахуванням положень Енергетичної стратегії України;

2) розробляє державні цільові програми, зокрема щодо диверсифікації джерел надходження природного газу;

3) розробляє та координує виконання мінімальних стандартів безпеки постачання природного газу відповідно до статті 5 цього Закону;

4) розробляє, затверджує та впроваджує в межах своїх повноважень Національний план дій відповідно до статті 6 цього Закону;

5) здійснює моніторинг безпеки постачання природного газу відповідно до статті 7 цього Закону;

6) здійснює інші повноваження, визначені законами України та покладені на нього Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Заходи з безпеки постачання природного газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, розробляє та затверджує правила про безпеку постачання природного газу, які є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами ринку природного газу. Правила про безпеку постачання природного газу встановлюють мінімальні стандарти безпеки постачання природного газу та повинні визначати:

1) коло споживачів, які визнаються захищеними споживачами, з урахуванням того, що споживання природного газу захищеними споживачами, які не є побутовими споживачами, не має перевищувати 20 відсотків загального обсягу споживання України;

2) заходи, які є обов'язковими до вжиття суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) для забезпечення безпеки постачання природного газу захищеним споживачам, зокрема у таких випадках:

а) надзвичайні температурні умови протягом семиденного пікового періоду, статистична ймовірність настання яких становить раз на 20 років;

б) будь-який період тривалістю 30 днів і більше, протягом якого спостерігається надзвичайно високий попит на природний газ, статистична ймовірність настання якого становить раз на 20 років;

в) вихід із ладу одного магістрального газопроводу за звичайних зимових умов на період тривалістю не менше 30 днів;

3) коло суб'єктів ринку природного газу, які зобов'язані вживати заходів, передбачених пунктом 2 цієї частини;

4) виявлення і класифікацію основних ризиків щодо безпеки постачання природного газу (оцінка ризиків);

5) заходи, необхідні для зменшення впливу виявлених ризиків, зокрема ризику виходу з ладу транскордонного газопроводу, установки LNG, або газосховища або зупинення чи істотного обмеження джерела надходження природного газу, з визначенням обсягу обов'язків суб'єктів ринку природного газу та строків їх виконання;

6) форму та порядок подання звіту суб'єктами ринку природного газу (крім споживачів) про стан виконання заходів, передбачених пунктом 2 цієї частини;

7) обов'язки суб'єктів владних повноважень, відповідальних за безпеку постачання природного газу.

2. Під час розроблення правил, передбачених частиною першою цієї статті, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний враховувати економічний вплив відповідних заходів, їх ефективність та економічність, наслідки для функціонування ринку природного газу та впливу на довкілля та споживачів.

Правила, передбачені частиною першою цієї статті, повинні базуватися на ринкових засадах, бути прозорими, недискримінаційними, заздалегідь не передбачати неможливість їхнього виконання, не спотворювати конкуренцію на ринку природного газу і не перешкоджати його розвитку. Такі правила не повинні створювати надмірного тягаря для суб'єктів ринку природного газу та мінімізувати негативні наслідки для функціонування ринку природного газу.

3. До 1 вересня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, забезпечує оновлення правил про безпеку постачання природного газу на наступний календарний рік та оприлюднює їх шляхом розміщення на своєму веб-сайті.

Стаття 6. **Національний план дій**

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, розробляє і за результатами консультацій з суб'єктами ринку природного газу, представниками споживачів (у тому числі побутових споживачів) та за погодженням з Регулятором затверджує

Національний план дій, що є обов'язковим для виконання всіма суб'єктами ринку природного газу.

Національний план дій визначає заходи для усунення або зменшення загального негативного впливу кризової ситуації.

До 1 вересня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, забезпечує оновлення Національного плану дій на наступний календарний рік та оприлюднює його шляхом розміщення на своєму веб-сайті.

2. У Національному плані дій визначаються:

1) рівні кризової ситуації, а саме:

а) кризова ситуація рівня раннього попередження — ситуація, при якій існує конкретна, перевірена і достовірна інформація про можливість істотного погіршення ситуації з постачання природного газу, яка ймовірно призведе до кризової ситуації рівня попередження або рівня надзвичайної ситуації;

б) кризова ситуація рівня попередження — ситуація, при якій має місце зупинення чи обмеження джерела надходження природного газу або надзвичайно високий попит на природний газ, що призводить до істотного погіршення ситуації з постачання природного газу, але надходження природного газу на ринок України забезпечується без необхідності вжиття неринкових заходів;

в) кризова ситуація рівня надзвичайної ситуації — ситуація, при якій має місце надзвичайно високий попит на природний газ, зупинення чи обмеження важливого джерела надходження природного газу або інше істотне погіршення ситуації з постачання природного газу, при якому було вжито всіх відповідних ринкових заходів, але надходження природного газу на ринок не є достатнім для забезпечення попиту, що створює необхідність для вжиття неринкових заходів, зокрема для забезпечення постачання захищеним споживачам;

2) для кожного рівня кризової ситуації:

а) система заходів реагування, у тому числі відповідні процедури обміну інформацією. Заходи реагування мають бути ринковими, якщо вжиття ринкових заходів не дозволяє забезпечити безпеку постачання природного газу, зокрема захищеним споживачам, вживаються інші (неринкові) заходи, передбачені пунктом 1 цієї частини;

б) обов'язки суб'єктів ринку природного газу з урахуванням впливу на них кризової ситуації з надходженням природного газу, у тому числі їх обов'язки щодо взаємодії з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі;

в) завдання та повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, а також інших суб'єктів владних повноважень, уповноважених брати участь у подоланні кризової ситуації;

3) орган, особа або група осіб, відповідальних за управління кризовою ситуацією;

4) механізми співпраці з відповідальними органами інших держав, зокрема держав — сторін Енергетичного Співтовариства, на випадок кризової ситуації;

5) перелік першочергових заходів, що підлягають обов'язковому виконанню з метою поновлення надходження природного газу, у тому числі, за потребою, механізм та джерела компенсації витрат відповідних суб'єктів ринку природного газу.

3. У разі кризової ситуації або якщо існує загроза безпеці населення, небезпека руйнування газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища,

установки LNG чи загроза цілісності газотранспортної системи, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, ухвалює рішення про необхідність вжиття тимчасових запобіжних заходів та повідомляє про це Регулятора. Невідкладно після ухвалення такого рішення вживаються заходи, визначені Національним планом дій як першо-чергові.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, невідкладно повідомляє Секретаріат Енергетичного Співтовариства про ухвалення рішення про необхідність вжиття тимчасових запобіжних заходів, а також про заходи, що він планує вжити відповідно до Національного плану дій. Запобіжні заходи повинні відповідати таким вимогам:

- 1) бути передбаченими Національним планом дій;
- 2) мати визначений строк дії;
- 3) не створювати необґрунтовані перешкоди для руху природного газу в газотранспортних системах України та газотранспортних системах інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства;
- 4) не створювати ймовірну істотну загрозу безпеці постачання природного газу іншої держави — сторони Енергетичного Співтовариства;
- 5) не обмежувати доступ до газотранспортних систем або газосховищ України для замовників, створених відповідно до законодавства іншої держави — сторони Енергетичного Співтовариства, якщо надання такого доступу є технічно можливим та безпечним.

У визначених законом випадках центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, вживає заходів, не передбачених Національним планом дій, про що невідкладно повідомляє Регулятора та Секретаріат Енергетичного Співтовариства, у тому числі щодо причин вжиття таких заходів.

4. У разі якщо вжиття тимчасових запобіжних заходів на національному рівні не забезпечить врегулювання кризової ситуації, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний повідомити голову Координаційної Групи Енергетичного Співтовариства з питань безпеки постачання для вжиття необхідних заходів на міжнародному рівні.

5. Для цілей частин першої — четвертої цієї статті до ринкових заходів, що застосовуються для подолання кризової ситуації всіх рівнів, належать:

- 1) заходи, спрямовані на збільшення обсягів постачання природного газу:
 - підвищення спроможності до реагування на кризову ситуацію об'єктів, пов'язаних з видобутком природного газу;
 - збільшення гнучкості імпорту природного газу, забезпечення двостороннього руху природного газу, диверсифікація джерел надходження природного газу;
 - сприяння доступу до газотранспортних систем для постачальників газу з альтернативних джерел;
 - забезпечення достатньої потужності (у тому числі потужності відбору) газосховищ та обсягів природного газу в газосховищах;
 - забезпечення необхідної потужності установки LNG;
 - використання довгострокових та короткострокових договорів купівлі-продажу і постачання природного газу;
 - стимулювання інвестицій в об'єкти газової інфраструктури;

укладення договорів, спрямованих на забезпечення безпеки постачання природного газу;

2) заходи, спрямовані на зменшення обсягів споживання природного газу: використання договорів, умови яких передбачають переривання (зупинення) фактичного постачання природного газу у деяких випадках;

забезпечення заміщення природного газу як енергоресурсу для промисловості та виробників електричної енергії;

добровільні заходи для зменшення навантаження на об'єкти газової інфраструктури у піковий період;

заходи з енергоефективності;

сприяння споживанню газу з альтернативних джерел.

6. Для цілей частин першої — четвертої цієї статті до неринкових заходів, що застосовуються для подолання кризової ситуації рівня надзвичайної ситуації, належать:

1) заходи, спрямовані на збільшення обсягів постачання природного газу: використання природного газу із стратегічного запасу природного газу, що створюється і підтримується відповідно до закону;

примусове використання запасів альтернативних видів палива;

примусове використання електричної енергії, виробленої з енергоносіїв, відмінних від природного газу;

примусове збільшення обсягів видобутку природного газу;

примусове збільшення обсягу відбору природного газу;

2) заходи, спрямовані на зменшення обсягів споживання природного газу:

примусове використання енергоносіїв, відмінних від природного газу;

примусове застосування умов договорів, що дозволяють здійснити переривання (зупинення) фактичного постачання природного газу у деяких випадках;

примусове зменшення обсягів споживання природного газу.

Стаття 7. Моніторинг безпеки постачання природного газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний здійснювати моніторинг безпеки постачання природного газу:

1) стану впровадження заходів з безпеки постачання природного газу, передбачених статтею 5 цього Закону;

2) балансу попиту та пропозиції природного газу в Україні;

3) укладених протягом звітного року довгострокових зовнішньоекономічних договорів купівлі-продажу або постачання природного газу;

4) стану ресурсного забезпечення ринку природного газу (ліквідності ринку природного газу);

5) достатності потенціалу сполучення між газотранспортними системами України та газотранспортними системами інших держав;

6) рівня очікуваного попиту, доступних надходжень та, відповідно, прогнозованої ситуації на ринку природного газу з урахуванням зміни попиту, автономності джерел надходження природного газу та можливої зміни таких джерел;

7) обсягу нових потужностей газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, будівництво яких планується або вже розпочато;

- 8) технічного стану газотранспортних і газорозподільних систем;
- 9) заходів, спрямованих на задоволення пікового попиту, а також покриття тимчасового дефіциту природного газу в одного або декількох постачальників.

2. До 31 липня поточного року центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, готує та розміщує на своєму веб-сайті звіт за попередній календарний рік про результати моніторингу питань, зазначених у частині першій цієї статті, а також вжиті або заплановані заходи щодо цих питань.

Звіт повинен також містити інформацію про:

- 1) вплив заходів, передбачених статтею 6 цього Закону, на конкуренцію на ринку природного газу;
- 2) потужність газосховищ;
- 3) тривалість та обсяг довгострокових зовнішньоекономічних договорів купівлі-продажу та постачання, принаймні однією стороною яких є суб'єкт господарювання України, із зазначенням строку дії таких договорів, а також про вплив таких договорів на стан ресурсного забезпечення ринку природного газу в Україні та на безпеку постачання природного газу;
- 4) механізми стимулювання інвестицій у видобуток, транспортування, розподіл, зберігання природного газу та надання послуг установки LNG, передбачені законодавством України.

3. Електронна версія звіту, передбаченого частиною другою цієї статті, разом із його перекладом на англійську мову передається Секретаріату Енергетичного Співтовариства протягом 45 днів з дня розміщення звіту на веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

Стаття 8. Технічні норми та стандарти безпеки на ринку природного газу

1. Технічні норми та стандарти безпеки, що поширюються на газотранспортні та газорозподільні системи, газосховища, установку LNG, у тому числі правила техніки безпеки, мінімальні технічні вимоги до проектування та експлуатації, вимоги до проведення технічної перевірки, вимоги до професійної кваліфікації та досвіду фізичних та юридичних осіб, які виконують роботи з будівництва, інженерно-технічні роботи і технічне обслуговування газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG, затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та підлягають оприлюдненню у встановленому порядку.

Технічні норми та стандарти безпеки повинні бути об'єктивно необхідними, недискримінаційними та забезпечувати безаварійну та безперебійну роботу газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG.

2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, сприяє впровадженню технічних норм і стандартів безпеки Європейського Союзу.

Стаття 9. Ліцензування господарської діяльності на ринку природного газу

1. Господарська діяльність на ринку природного газу, пов'язана з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, провадиться за умови отримання відповідної ліцензії.

Діяльність інвесторів — учасників угод про розподіл продукції, укладених згідно із Законом України “Про угоди про розподіл продукції”, на ринку природного газу здійснюється з урахуванням статті 4 Закону України “Про угоди про розподіл продукції”.

2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, затверджуються Регулятором після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

3. Ліцензія на провадження господарської діяльності на ринку природного газу, пов'язаної з його транспортуванням, розподілом, зберіганням, наданням послуг установки LNG, постачанням природного газу, видається Регулятором у встановленому законодавством порядку.

4. У видачі ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності на ринку природного газу може бути відмовлено виключно з підстав, передбачених законом, а також у недискримінаційний спосіб та на підставі повної і об'єктивної оцінки документів, поданих заявником, з урахуванням іншої відповідної інформації, яка є у розпорядженні Регулятора.

Причини відмови у видачі ліцензії повинні бути повідомлені заявнику і доведені до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Стаття 10. Регіональне співробітництво

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, зобов'язаний співпрацювати з відповідальними органами інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства з метою налагодження механізмів дво- і багатосторонньої солідарності.

Така співпраця здійснюється, зокрема, у ситуаціях, що призвели або ймовірно призведуть до збоїв у надходженні природного газу в Україну або іншу державу — сторону Енергетичного Співтовариства. У такому разі центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, повинен створити необхідні передумови для:

- 1) координації заходів, передбачених статтею 6 цього Закону;
- 2) виявлення необхідності будівництва або реконструкції транскордонних газопроводів, у тому числі з метою забезпечення двостороннього руху природного газу, та здійснення такого будівництва або реконструкції;
- 3) надання взаємної допомоги.

2. Інформація про заходи співпраці, передбачені цією статтею, доводиться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Розділ III

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Глава 1

Загальні положення про ринок природного газу

Стаття 11. Спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу

1. З метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на

умовах, визначених Кабінетом Міністрів України після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

Такі обов'язки мають бути чітко визначеними, прозорими, недискримінаційними та заздалегідь не передбачати неможливість їх виконання.

Такі обов'язки не повинні обмежувати постачальників, створених відповідно до законодавства інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства, у праві на здійснення постачання природного газу споживачам України.

Такі обов'язки не можуть покладатися на споживачів.

2. Обсяг та умови виконання спеціальних обов'язків, покладених Кабінетом Міністрів України на суб'єктів ринку природного газу, мають бути необхідними та пропорційними меті задоволення правомірного загальносуспільного інтересу та такими, що створюють найменші перешкоди для розвитку ринку природного газу.

3. До загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу належать:

- 1) національна безпека, а також безпека постачання природного газу;
- 2) стабільність, належна якість та доступність енергоресурсів;
- 3) захист навколишнього природного середовища, у тому числі енергоефективність, збільшення частки енергії з альтернативних джерел та зменшення викидів парникових газів;
- 4) захист здоров'я, життя та власності населення.

4. Рішення Кабінету Міністрів України про покладання спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу має визначати:

- 1) загальносуспільний інтерес у процесі функціонування ринку природного газу, для забезпечення якого покладаються спеціальні обов'язки на суб'єктів ринку природного газу;
- 2) обсяг спеціальних обов'язків;
- 3) коло суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки;
- 4) обсяг прав суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, необхідних для виконання таких обов'язків;
- 5) категорії споживачів, яких стосуються спеціальні обов'язки;
- 6) територію та строк виконання спеціальних обов'язків;
- 7) джерела фінансування та порядок визначення компенсації, що надається суб'єктам ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки, з урахуванням положення частини сьомої цієї статті.

5. Вибір суб'єкта або суб'єктів ринку природного газу, на яких покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини першої цієї статті, здійснюється у прозорий і недискримінаційний спосіб на підставі критеріїв, затверджених Кабінетом Міністрів України, та не має створювати перешкод для реалізації прав споживачів на вільний вибір постачальника.

6. Для проведення розрахунків за спожитий природний газ постачальники природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, їх структурні підрозділи, а також оптові продавці, що здійснюють продаж природного газу таким постачальникам на виконання спеціальних обов'язків, покладених на таких продавців, відкривають в установах уповноважених банків поточні рахунки із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять як плата за спожитий природний газ від споживачів.

Уповноважені банки, що обслуговують поточні рахунки із спеціальним режимом використання, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Порядок відкриття (закриття) поточних рахунків із спеціальним режимом використання та порядок проведення розрахунків за спожитий природний газ затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Забороняється зарахування на інші рахунки коштів за спожитий природний газ, який постачається постачальниками природного газу на виконання спеціальних обов'язків, покладених на них Кабінетом Міністрів України.

Постачальники природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, та їх структурні підрозділи передбачають у відповідному договорі про відкриття банківського рахунку право банку на договірне списання (перерахування) з поточних рахунків із спеціальним режимом використання коштів, що надходять як плата за спожитий природний газ.

Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання постачальників природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, та їх структурних підрозділів, а також оптових продавців, що здійснюють продаж природного газу таким постачальникам на виконання спеціальних обов'язків, покладених на таких продавців, подається уповноваженим банком до Регулятора на затвердження та доводиться до відома всіх учасників розрахунків. Постачальники природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, протягом 10 робочих днів інформують споживачів про відкриті в уповноваженому банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання.

Постачальники природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, та їх структурні підрозділи у двомісячний строк укладають із споживачами нові договори (додаткові угоди) із зазначенням відповідного поточного рахунку із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять за спожитий природний газ, виключно на такий рахунок.

Споживачі оплачують вартість спожитого ними природного газу шляхом перерахування коштів виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять за спожитий природний газ, відкритий в установах уповноваженого банку постачальниками природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, та їх структурними підрозділами.

Кошти перераховуються з поточних рахунків із спеціальним режимом використання для зарахування коштів, що надходять за спожитий природний газ, відкритих в установах уповноваженого банку постачальниками природного газу, на яких покладені спеціальні обов'язки, та їх структурними підрозділами згідно з алгоритмом розподілу коштів, затвердженим Регулятором, виключно на:

- 1) поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового продавця, що здійснює продаж природного газу такому постачальнику на виконання спеціальних обов'язків, покладених на такого продавця;
- 2) поточний рахунок оператора газотранспортної системи;
- 3) поточний рахунок оператора газорозподільної системи;
- 4) поточний рахунок постачальника природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки.

У договорі купівлі-продажу природного газу, укладеному між постачальником, на якого покладені спеціальні обов'язки, і оптовим продавцем, що здійснює продаж природного газу такому постачальнику, на виконання спеціальних обов'язків, покладених на такого продавця, та у договорі про постачання природного газу, укладеному між таким постачальником та споживачем, визначаються умови оплати за

реалізований та поставлений природний газ, а також відкриття поточного рахунку із спеціальним режимом використання.

На кошти, що знаходяться на поточних рахунках із спеціальним режимом використання, не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями суб'єктів ринку природного газу.

На кошти, що обліковуються за цими рахунками, не накладається арешт, а операції за цими рахунками не підлягають зупиненню.

7. Суб'єкт ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки відповідно до частини першої цієї статті, має право на отримання компенсації економічно обґрунтованих витрат, здійснених таким суб'єктом, зменшених на доходи, отримані у процесі виконання покладених на нього спеціальних обов'язків, та з урахуванням допустимого рівня прибутку відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

8. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства інформацію про заходи, вжиті на виконання цієї статті, у тому числі щодо можливих наслідків таких заходів для конкуренції на ринку природного газу України та на ринку природного газу Енергетичного Співтовариства.

Оновлення інформації про заходи, вжиті на виконання цієї статті, надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, раз на два роки.

Глава 2

Постачання природного газу

Стаття 12. Правила постачання природного газу

1. Постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором. Якість та інші фізико-хімічні характеристики природного газу визначаються згідно із встановленими стандартами та нормативно-правовими актами.

Постачання природного газу побутовим споживачам здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором та оприлюднюється в установленому порядку.

Постачання природного газу постачальником “останньої надії” здійснюється на підставі типового договору, що затверджується Регулятором. Договір на постачання природного газу постачальником “останньої надії” є публічним.

2. Постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

3. Права та обов'язки постачальників і споживачів визначаються цим Законом, Цивільним і Господарським кодексами України, правилами постачання природного газу, іншими нормативно-правовими актами, а також договором постачання природного газу.

4. Правила постачання природного газу затверджуються Регулятором після консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства і є обов'язковими для виконання всіма постачальниками та споживачами.

5. Договір постачання повинен містити такі істотні умови:

1) обов'язок постачальника забезпечити споживача всією необхідною інформацією про загальні умови постачання (у тому числі ціни), права та обов'язки постачальника та споживача, зазначення актів законодавства, якими регулюються відносини між постачальником і споживачем, наявні способи досудового вирішення спорів з таким постачальником шляхом її розміщення на офіційному веб-сайті постачальника;

2) обов'язок постачальника забезпечити споживача інформацією про обсяги та інші показники споживання природного газу таким споживачем на безоплатній основі;

3) обов'язок постачальника повідомити споживачу про намір внесення змін до договору постачання природного газу в частині умов постачання до початку дії таких змін та гарантування права споживача на дострокове розірвання договору постачання, якщо нові умови постачання є для нього неприйнятними;

4) обов'язок постачальника забезпечити споживачу вибір способу оплати з метою уникнення дискримінації;

5) обов'язок постачальника забезпечити споживача прозорими, простими та доступними способами досудового вирішення спорів з таким постачальником;

6) порядок відшкодування та визначення розміру збитків, завданих внаслідок порушення договору постачання.

6. Постачальники зобов'язані створювати страховий запас природного газу в обсягах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, з урахуванням недопущення надмірних фінансових витрат постачальників та відповідно до статті 11 цього Закону.

Стаття 13. Права та обов'язки споживача

1. Споживач має право, зокрема, на:

1) вільний вибір постачальника;

2) безоплатну зміну постачальника, крім випадків, передбачених абзацом другим частини першої статті 14 цього Закону;

3) отримання інформації про загальні умови постачання (у тому числі ціни), права та обов'язки постачальника та споживача, зазначення актів законодавства, якими регулюються відносини між постачальником і споживачем, наявні способи досудового вирішення спорів з постачальником;

4) отримання природного газу належної якості та кількості, фізико-хімічні показники якого відповідають встановленим нормам, відповідно до умов укладених договорів, крім випадків припинення (обмеження) постачання природного газу відповідно до вимог законодавства та умов договорів;

5) безоплатне отримання інформації про обсяги та інші показники власного споживання природного газу;

6) дострокове розірвання договору постачання, якщо постачальник повідомив споживача про намір внесення змін до договору постачання в частині умов постачання та нові умови постачання виявилися для нього неприйнятними.

2. Споживач зобов'язаний, зокрема:

1) укласти договір про постачання природного газу;

2) забезпечувати своєчасну та повну оплату вартості природного газу згідно з умовами договорів;

3) не допускати несанкціонованого відбору природного газу;

4) забезпечувати безперешкодний доступ уповноважених представників оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи до вузлів обліку природного газу та з метою встановлення вузлів обліку газу;

5) припиняти (обмежувати) споживання природного газу відповідно до вимог законодавства та умов договорів.

3. У разі порушення або невиконання своїх обов'язків споживач несе відповідальність згідно із законом.

4. Захист прав споживачів природного газу — фізичних осіб регулюється цим Законом, Законом України “Про захист прав споживачів” та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 14. **Особливості реалізації права на зміну постачальника**

1. Усім споживачам гарантується право вибору постачальника.

Забороняється стягувати плату або вимагати будь-яку іншу фінансову компенсацію у зв'язку із зміною постачальника (крім випадків, коли така плата або компенсація прямо передбачена договором постачання із споживачем, що не належить до категорії побутових споживачів).

Діючий постачальник не має права встановлювати умови для припинення договору постачання, які обмежують право споживача на зміну постачальника.

2. За умови виконання споживачем своїх зобов'язань за договором постачання:

1) зміна постачальника за ініціативою споживача має бути завершена в термін не більше трьох тижнів з дня повідомлення таким споживачем про намір змінити постачальника, за умови дотримання правил зміни постачальника, у тому числі обов'язку щодо здійснення повного остаточного розрахунку з попереднім постачальником;

2) до припинення договору постачання діючий постачальник зобов'язаний забезпечувати постачання природного газу споживачу на умовах чинного договору.

Наявність спору між діючим постачальником і споживачем, який заявив про намір змінити постачальника, не є підставою для затримки у виконанні договору постачання з новим постачальником.

3. Регулятор здійснює регулярний моніторинг стану додержання положень цієї статті.

Стаття 15. **Постачальник “останньої надії”**

1. У разі якщо постачальника ліквідовано, визнано банкрутом, його ліцензію на провадження діяльності з постачання природного газу анульовано або її дію зупинено, а також в інших випадках, передбачених правилами для постачальника “останньої надії”, постачання природного газу споживачу здійснюється у порядку, визначеному правилами для постачальника “останньої надії”, та на умовах типового договору постачання постачальником “останньої надії”, що затверджується Регулятором.

Договір постачання між постачальником “останньої надії” і споживачем вважається укладеним з моменту початку фактичного постачання природного газу такому споживачу.

Постачальник “останньої надії” визначається Кабінетом Міністрів України строком на три роки за результатами конкурсу, проведеного у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

2. Постачальник “останньої надії” постачає природний газ споживачу протягом строку, який не може перевищувати 60 діб та триває до кінця календарного місяця, що настає за місяцем початку фактичного постачання природного газу споживачу постачальником “останньої надії”.

Після закінчення цього строку постачальник “останньої надії” зобов’язаний припинити постачання природного газу споживачу. Постачальник “останньої надії” має право припинити постачання природного газу споживачу до закінчення вищезазначеного строку у разі невиконання цим споживачем обов’язку щодо повної та своєчасної оплати вартості природного газу, який постачається постачальником “останньої надії”, відповідно до типового договору постачання постачальником “останньої надії”.

3. Ціна природного газу, що постачається постачальником “останньої надії”, не повинна обмежувати конкуренцію на ринку природного газу і встановлюється на підставі правил для визначення ціни природного газу, що постачається постачальником “останньої надії”, що затверджуються Регулятором.

4. Регулятор затверджує правила для постачальника “останньої надії” і типовий договір постачання природного газу постачальником “останньої надії” після консультацій з Секретаріатом Енергетичного Співтовариства.

5. Постачальник, визначений Кабінетом Міністрів України як постачальник “останньої надії”, веде окремий облік господарської діяльності постачальника “останньої надії”.

6. Постачальник “останньої надії” готує та розміщує на своєму веб-сайті щорічний звіт про господарську діяльність постачальника “останньої надії”, який має містити інформацію про кількість споживачів постачальника “останньої надії”, загальний обсяг поставленого природного газу та середню тривалість постачання.

Стаття 16. Захист вразливих споживачів

1. Кабінет Міністрів України встановлює критерії для віднесення споживачів до категорії вразливих.

2. Вразливі споживачі мають право на субсидію для відшкодування витрат за спожитий природний газ та іншу адресну допомогу, що надається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок захисту вразливих споживачів має:

- 1) визначати категорії вразливих споживачів;
- 2) визначати порядок обліку вразливих споживачів;
- 3) визначати заходи з моніторингу та державного контролю за належністю до категорії вразливих споживачів;
- 4) містити спеціальні заходи захисту вразливих споживачів стосовно відключення у критичні періоди з метою задоволення потреб таких споживачів у природному газі;
- 5) передбачати обсяг адресної допомоги для категорії вразливих споживачів. Адресна допомога надається вразливим споживачам у спосіб, що забезпечує її цільове використання.

Стаття 17. Обов’язки щодо збереження інформації

1. Оптовий продавець зобов’язаний зберігати протягом п’яти років та надавати на вимогу суб’єктів владних повноважень, а також Секретаріату Енергетичного Співтовариства інформацію про всі операції на підставі договорів купівлі-продажу природного газу з оптовими покупцями, постачальниками, операторами газотранспортних систем, операторами газосховищ та оператором установки LNG в такому обсязі: строк дії відповідного договору, обсяг операції, дата та час здійснення операції, ціна, а також загальні умови поставки та оплати, реквізити оптового покупця або постачальника, стан розрахунків.

2. Регулятор приймає рішення про часткове розголошення цієї інформації на запит суб'єктів ринку природного газу, за умови що це не призведе до розголошення інформації, що містить комерційну цінність для суб'єктів ринку природного газу, або інформації про конкретні операції.

Глава 3 **Облік природного газу**

Стаття 18. Приладовий облік природного газу

1. Приладовий облік природного газу здійснюється з метою отримання та реєстрації достовірної інформації про обсяги і якість природного газу під час його транспортування, розподілу, постачання, зберігання та споживання.

2. Приладовий облік природного газу здійснюється з метою визначення за допомогою вузла обліку природного газу обсягів його споживання та/або реалізації, на підставі яких проводяться взаєморозрахунки суб'єктів ринку природного газу.

3. Постачання природного газу споживачам здійснюється за умови наявності вузла обліку природного газу. Побутові споживачі у разі відсутності приладів обліку природного газу споживають природний газ за нормами, встановленими законодавством, до термінів, передбачених у частині першій статті 2 Закону України "Про забезпечення комерційного обліку природного газу".

Результати вимірювань вузла обліку природного газу можуть бути використані за умови забезпечення єдності вимірювань.

Вимоги до складових частин вузла обліку природного газу, правил експлуатації приладів обліку, порядку вимірювання обсягів та визначення якості природного газу визначаються технічними регламентами та нормами, правилами і стандартами, що встановлюються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі.

4. Держава заохочує впровадження новітніх систем, у тому числі апаратних засобів, обліку природного газу, зокрема тих, що забезпечують можливість споживача активно управляти власним споживанням.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, у межах своїх повноважень координує здійснення комплексного аналізу довгострокових економічних переваг та витрат на впровадження таких заходів та їх оптимального переліку. На підставі результатів такого аналізу центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, затверджує план впровадження обраного комплексу заходів.

Розділ IV

ДОСТУП ДО ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ТА ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ СИСТЕМ, ГАЗОСХОВИЩ, УСТАНОВКИ LNG

Стаття 19. Загальні правила доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG

1. Суб'єкти ринку природного газу є рівними у праві на отримання доступу до газотранспортних та газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG та на приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем.

Виробники біогазу або інших видів газу з альтернативних джерел мають право на отримання доступу до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ, установки LNG та на приєднання до газотранспортних та газорозподільних систем, за умови дотримання технічних норм та стандартів безпеки відповідно до

законодавства та за умови, що біогаз або інші види газу з альтернативних джерел за своїми фізико-технічними характеристиками відповідають стандартам на природний газ.

2. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані за зверненням суб'єкта ринку природного газу (замовника) забезпечити йому доступ до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG.

Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи зобов'язані за зверненням суб'єкта ринку природного газу (замовника) забезпечити його приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.

Перед укладенням договору з суб'єктом ринку природного газу (замовником) оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG можуть вимагати від такого суб'єкта підтвердження його платоспроможності відповідно до кодексу газотранспортної системи, кодексу газорозподільних систем, кодексу газосховищ або кодексу установки LNG. Така вимога має бути пропорційною і застосовуватися у недискримінаційний спосіб.

3. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG можуть відмовити суб'єкту ринку природного газу (замовнику) в доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG за наявності однієї з таких підстав:

- 1) відсутність або недостатність вільної потужності;
- 2) надання доступу стане перешкодою для виконання таким оператором спеціальних обов'язків, покладених на нього відповідно до статті 11 цього Закону;
- 3) відмова в доступі є виправданою на підставі рішення, прийнятого відповідно до статті 55 цього Закону.

Про відмову в доступі до газотранспортної системи або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG повідомляють (із зазначенням причин відмови) суб'єкту ринку природного газу та Регулятора протягом п'яти робочих днів.

У разі відмови в доступі на підставі пункту 1 цієї частини оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG вживають всіх можливих заходів для збільшення потужності газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG за умови, що це є економічно виправданим або що суб'єкт ринку природного газу (замовник) згодився компенсувати витрати такого оператора на збільшення потужності.

4. Оператору газотранспортної системи, оператору газорозподільної системи, оператору газосховища, оператору установки LNG забороняється допускати дискримінацію замовників.

5. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані надавати один одному інформацію, необхідну для забезпечення безпечного та економічного руху природного газу між об'єктами газової інфраструктури, операторами яких вони є, на підставі нормативно-правових актів, визначених цим Законом, або відповідних договорів.

6. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані забезпечувати замовників інформацією, необхідною для швидкого та економічного доступу до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG.

Інформація надається оператором газотранспортної системи, оператором газорозподільної системи, оператором газосховища або оператором установки LNG відповідно до законодавства, у зрозумілій і чіткій формі та у недискримінаційний спосіб.

7. Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи, оператор газосховища, оператор установки LNG зобов'язані забезпечувати конфіденційність інформації, що містить комерційну цінність, яка була отримана ними у процесі провадження господарської діяльності, а також вживати заходів до запобігання розголошенню інформації про власну господарську діяльність, що може становити комерційну цінність для інших осіб, у дискримінаційний спосіб.

8. Методологія визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу, методології визначення тарифів на послуги розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG, а також тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG затверджуються Регулятором.

9. Технічні та комерційні умови приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи визначаються в кодексі газотранспортної системи або кодексі газорозподільних систем.

Приєднання об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи здійснюється в такому порядку:

отримання дозволу оператора газотранспортної або газорозподільної системи на приєднання;

отримання замовником або проектувальником вихідних даних;

розроблення проектної документації та проведення у випадках, передбачених законодавством, її експертизи;

затвердження проектної документації;

виконання підготовчих та будівельних робіт;

підключення об'єкта до газотранспортної або газорозподільної системи;

прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта;

реєстрація права власності на об'єкт будівництва.

Проектування та будівництво об'єктів газотранспортної або газорозподільної системи здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності, а також технічних умов приєднання, передбачених кодексом газотранспортної системи або кодексом газорозподільних систем.

Замовник має право на власний розсуд обирати виконавця проектних та будівельних робіт з приєднання серед суб'єктів господарювання, які мають право на здійснення відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства. При цьому витрати замовника, пов'язані з виконанням проектних та будівельних робіт, не включаються до складу плати за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи.

Плата за приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи визначається згідно з договором між замовником і оператором газотранспортної або газорозподільної системи на підставі методології, затвердженої Регулятором.

Методологія визначення плати за приєднання до газотранспортних та газорозподільних систем має визначати типи приєднання з урахуванням особливостей приєднання у різних випадках та встановлювати граничний рівень плати за приєднання для кожного типу приєднання.

Оператор газотранспортної системи, оператор газорозподільної системи мають право відмовити у наданні дозволу на приєднання виключно у разі відсутності чи недостатності вільної потужності газотранспортної або газорозподільної системи.

За ініціатииви замовника може бути проведена незалежна експертиза вихідних даних на відповідність чинним стандартам, нормам та правилам. Проведення експертизи здійснюється незалежними організаціями, визначеними центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Глава 4

Транспортування природного газу

Стаття 20. Оператор газотранспортної системи

1. Оператор газотранспортної системи на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання в належному стані та розвиток, включаючи нове будівництво та реконструкцію, газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу, враховуючи поступовий розвиток ринку природного газу.

2. Суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на провадження діяльності з транспортування природного газу, є оператором газотранспортної системи.

Ліцензія на провадження діяльності з транспортування природного газу видається виключно тому заявнику, щодо якого прийнято остаточне рішення про сертифікацію відповідно до статей 24, 26 цього Закону, крім заявника, щодо якого Регулятор прийняв рішення про незастосування статті 23 цього Закону відповідно до статті 54 цього Закону.

Стаття 21. Особливості реалізації права власності держави на газотранспортну систему

1. Оператором газотранспортної системи, що перебуває в державній власності і не підлягає приватизації, може бути виключно суб'єкт господарювання, власником корпоративних прав якого є виключно держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі, або держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі, що володіє не менше 51 відсотком корпоративних прав такого оператора, спільно з юридичною особою (особами) (далі — Партнер ГТС), яка відповідає таким вимогам:

1) контроль над Партнером ГТС не здійснює жодна особа (особи) з держави (держав), яка не є стороною Енергетичного Співтовариства чи Сполученими Штатами Америки;

2) Партнер ГТС є оператором газотранспортної системи, який отримав остаточне рішення про сертифікацію від національного регулятора енергетики відповідної держави на підставі положень національного законодавства цієї держави, якими впроваджуються стаття 10 Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС і стаття 3 Регламенту (ЄС) 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005. При цьому остаточне рішення про сертифікацію Партнера ГТС було прийнято національним регулятором енергетики відповідної держави з урахуванням висновку Європейської Комісії щодо сертифікації Партнера ГТС;

3) Партнер ГТС повинен мати не менше п'яти років досвіду управління газо-транспортною системою на ринку Європейського Союзу або Сполучених Штатів Америки.

Вимоги пунктів 2 і 3 частини першої цієї статті вважаються виконаними, якщо юридична особа, що відповідає цим вимогам, є власником 100 відсотків корпоративних прав іншої юридичної особи, і ця остання юридична особа вважається Партнером ГТС за умови виконання пункту 1 частини першої цієї статті.

Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України затверджує результати конкурсу та приймає остаточне рішення про визначення одного або декількох Партнерів ГТС.

Умови конкурсу розробляються та затверджуються Кабінетом Міністрів України. Для участі в конкурсі юридична особа — кандидат розкриває структуру власності, що дає змогу встановити фізичних осіб, які здійснюють контроль над такою особою. Зміни у структурі власності Партнера ГТС мають бути попередньо погоджені з Кабінетом Міністрів України.

2. За результатами кожного п'ятирічного строку роботи оператор газотранспортної системи, створений за участю Партнера ГТС, подає звіт Верховній Раді України.

Стаття 22. Права та обов'язки оператора газотранспортної системи

1. Права та обов'язки оператора газотранспортної системи визначаються цим Законом, кодексом газотранспортної системи, іншими нормативно-правовими актами, а також договором транспортування природного газу.

2. З метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 20 цього Закону, оператор газотранспортної системи зобов'язаний:

1) розробляти, подавати на затвердження Регулятору та розміщувати на своєму веб-сайті кодекс газотранспортної системи;

2) розробляти, щорічно до 31 жовтня подавати на затвердження Регулятору, розміщувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років з урахуванням планів розвитку газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG;

3) вживати необхідних заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, у тому числі безаварійної та безперебійної роботи газотранспортної системи;

4) здійснювати балансування та функції оперативно-диспетчерського управління газотранспортною системою в економний, прозорий та недискримінаційний спосіб;

5) розробляти і впроваджувати програму відповідності та призначати контролера відповідно до статті 31 цього Закону;

6) співпрацювати з іншими операторами газотранспортних систем України та операторами газотранспортних систем інших держав, зокрема держав — сторін Енергетичного Співтовариства, у тому числі шляхом досягнення операційних домовленостей, з метою створення регіональних (міжнародних) ринків природного газу, співпрацювати з Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства та, за потреби, національними регуляторами енергетики інших держав;

7) вживати заходів до підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час здійснення господарської діяльності;

8) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

9) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час здійснення господарської діяльності, а також розміщувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, що стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

10) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газотранспортної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

3. Оператор газотранспортної системи має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок усіх форм власності, на яких розташовані об'єкти такого оператора або власника газотранспортної системи, для виконання службових обов'язків, передбачених правилами охорони магістральних трубопроводів, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, та іншими нормативно-правовими актами.

4. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб органів державного нагляду до об'єктів такого оператора або власника газотранспортної системи.

5. З урахуванням прогнозних показників попиту на послуги транспортування природного газу і технічних можливостей газотранспортної системи оператор газотранспортної системи зобов'язаний вживати всіх обґрунтованих і можливих заходів для забезпечення належного рівня сполучення газотранспортних систем України з газотранспортними системами інших держав, зокрема держав — сторін Енергетичного Співтовариства.

6. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний співпрацювати з іншими операторами газотранспортних систем України, а також з операторами газотранспортних систем інших держав — сторін Енергетичного Співтовариства з метою гармонізації правил балансування та усунення перешкод для транскордонної торгівлі природним газом, а також створення передумов для проведення біржових торгів природним газом.

7. Оператор газотранспортної системи придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний і прозорий спосіб та на ринкових умовах.

Стаття 23. Загальні вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ОУ)

1. Оператор газотранспортної системи є юридичною особою, яка не є складовою вертикально інтегрованої організації і здійснює свою господарську діяльність незалежно від діяльності з видобутку, розподілу, постачання природного газу, діяльності оптових продавців.

Оператор газотранспортної системи не може провадити діяльність з видобутку, розподілу або постачання природного газу.

2. Оператором газотранспортної системи може бути виключно її власник, крім випадку, визначеного частиною першою статті 27 цього Закону.

3. З метою забезпечення незалежності оператора газотранспортної системи фізична або юридична особа не має права одночасно:

1) безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, та безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором газотранспортної системи (у тому числі бути власником газотранспортної системи) або користуватися

будь-яким правом щодо оператора газотранспортної системи (у тому числі будь-якими правами щодо самої газотранспортної системи);

2) безпосередньо чи опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над оператором газотранспортної системи (у тому числі бути власником газотранспортної системи) та безпосередньо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку (виробництва) та/або постачання природного газу та/або електричної енергії;

3) призначати принаймні одну посадову особу оператора газотранспортної системи та безпосередньо або опосередковано здійснювати одноосібний або спільний контроль над принаймні одним суб'єктом господарювання (у тому числі іноземним), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу, або користуватися будь-яким правом щодо принаймні одного суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу;

4) бути посадовою особою оператора газотранспортної системи і принаймні одного суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

4. Для цілей частини третьої цієї статті під “правом” розуміється:

1) право голосу в органах юридичної особи, якщо утворення такого органу передбачено статутом або іншим установчим документом юридичної особи;

2) право призначати посадових осіб юридичної особи;

3) володіння 50 відсотками і більше корпоративних прав юридичної особи.

5. Оператор газотранспортної системи, що був складовою вертикально інтегрованої організації, та працівники такого оператора не мають права передавати інформацію, що становить комерційну цінність та знаходиться у їх розпорядженні, суб'єктам господарювання, що провадять діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

6. Оператор газотранспортної системи повинен забезпечити здійснення функцій, передбачених частиною першою статті 20 цього Закону, за рахунок своїх фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів.

Стаття 24. Сертифікація оператора газотранспортної системи

1. Під час процедури сертифікації Регулятор перевіряє відповідність суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, вимогам про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбаченим цим Законом для обраної моделі відокремлення.

У разі якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, процедура сертифікації здійснюється відповідно до вимог цієї статті з урахуванням особливостей, передбачених статтею 26 цього Закону.

2. Порядок здійснення процедури сертифікації, що містить вимоги до повідомлень, документів, даних та інформації, що надаються суб'єктом, який подає запит на сертифікацію, строк їх подання, розмір та порядок стягнення плати за здійснення сертифікації, строк дії рішення про сертифікацію, затверджується Регулятором.

3. Під час процедури сертифікації Регулятор має право вимагати всю необхідну інформацію, що стосується виконання функцій Регулятора згідно з цією статтею, від

суб'єкта господарювання, який подав запит на сертифікацію, а також суб'єктів господарювання, що провадять діяльність з видобутку та/або постачання природного газу. Регулятор зобов'язаний зберегти конфіденційність отриманої інформації.

4. Протягом чотирьох місяців з дня отримання запиту на сертифікацію відповідно до порядку здійснення процедури сертифікації Регулятор приймає попереднє рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

5. Регулятор невідкладно доводить до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства:

- 1) інформацію про отримання запиту на сертифікацію;
- 2) попереднє рішення Регулятора про сертифікацію або про відмову у сертифікації разом з усією інформацією, що стосується прийнятого рішення.

6. Регулятор протягом двох місяців з дня отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію розглядає такий висновок та приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

7. У разі якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, яке враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або відмову у сертифікації, то офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягає таке остаточне рішення разом із висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо Регулятор приймає остаточне рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, що не враховує висновок Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо попереднього рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації, офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягає таке остаточне рішення разом із висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства, а також пояснення Регулятора щодо причин неврахування такого висновку.

Стаття 25. Моніторинг дотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи

1. Регулятор здійснює регулярний моніторинг дотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, операторами газотранспортних систем.

2. Регулятор ініціює проведення перевірки дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, у таких випадках:

- 1) отримання повідомлення від оператора газотранспортної системи відповідно до частини третьої цієї статті;
- 2) наявність обґрунтованого припущення про те, що запланована зміна контролю або прав інших осіб над оператором газотранспортної системи може призвести або призвела до порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;
- 3) отримання обґрунтованої вимоги від Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний повідомляти Регулятора про будь-яку заплановану операцію, що може призвести до недотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом.

4. Процедура перевірки дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, здійснюється відповідно до вимог статей 24 і 26 цього Закону з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею.

5. Регулятор проводить перевірку дотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, протягом чотирьох місяців з дня:

1) отримання відповідного повідомлення від оператора газотранспортної системи — у випадку, визначеному пунктом 1 частини другої цієї статті;

2) повідомлення оператору газотранспортної системи про початок перевірки за власною ініціативою Регулятора — у випадку, визначеному пунктом 2 частини другої цієї статті;

3) отримання відповідної вимоги — у випадку, визначеному пунктом 3 частини другої цієї статті.

6. У разі виявлення недотримання вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, Регулятор повідомляє оператора газотранспортної системи.

Оператор газотранспортної системи зобов'язаний усунути виявлені порушення протягом обґрунтованого строку, визначеного Регулятором, що не може перевищувати двох місяців, і надати документи, дані та інформацію про усунення таких порушень.

7. У разі неусунення оператором газотранспортної системи виявлених Регулятором порушень вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом, Регулятор приймає рішення про недотримання оператором газотранспортної системи вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом. У такому разі Регулятор застосовує до оператора газотранспортної системи санкцію у вигляді анулювання ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу або фінансові санкції (штрафи), передбачені статтею 59 цього Закону.

У разі анулювання ліцензії на провадження діяльності з транспортування природного газу суб'єкт господарювання не звільняється від обов'язку виконувати в повному обсязі і належної якості зобов'язання перед замовниками щодо транспортування природного газу до отримання ліцензії новим оператором газотранспортної системи.

8. Регулятор зобов'язаний невідкладно повідомити Секретаріату Енергетичного Співтовариства про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором газотранспортної системи до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Оператор газотранспортної системи зобов'язаний повідомити Регулятора про будь-які обставини, що можуть призвести до переходу контролю над оператором газотранспортної системи до особи (осіб) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або до держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства.

Стаття 26. Сертифікація суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства

1. У разі якщо запит на сертифікацію подає суб'єкт господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною

Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, Регулятор повідомляє про це Секретаріат Енергетичного Співтовариства.

2. Регулятор приймає попереднє рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, якщо:

1) такий суб'єкт не виконує вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачені цим Законом;

2) прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта зашкодить безпеці постачання природного газу України або Енергетичного Співтовариства з урахуванням:

а) прав та обов'язків Енергетичного Співтовариства щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі норм міжнародного права, зокрема міжнародних угод (договорів) з питань безпеки постачання природного газу, сторонами яких є Енергетичне Співтовариство та відповідна держава;

б) прав та обов'язків України щодо відповідної держави, що не є стороною Енергетичного Співтовариства, на підставі міжнародних договорів України, укладених з такою державою за умови, що такі права та обов'язки не суперечать Договору про заснування Енергетичного Співтовариства;

в) прав та обов'язків, взятих на себе Україною на підставі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

г) інші факти та обставини, що стосуються такого суб'єкта та/або держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, та мають значення для визначення відповідності такого суб'єкта вимогам про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбаченим цим Законом.

3. Регулятор має право запитувати у центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, та інших суб'єктів владних повноважень висновки щодо питань, зазначених у частині другій цієї статті. Регулятор враховує такі висновки під час ухвалення рішення про сертифікацію або про відмову у сертифікації.

4. Остаточне рішення про сертифікацію суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснюють особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, оприлюднюється у порядку, передбаченому частиною сьомою статті 24 цього Закону.

5. Регулятор приймає остаточне рішення про відмову у сертифікації суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або держава (держави), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, без врахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства, якщо прийняття рішення про сертифікацію такого суб'єкта створює загрозу для безпеки постачання природного газу України чи становить загрозу інтересам національної безпеки України.

Стаття 27. Особливі вимоги про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO)

1. Вимога частини другої статті 23 цього Закону не застосовується, якщо до або станом на 6 жовтня 2011 року газотранспортна система знаходилася у складі

вертикально інтегрованої організації і власник газотранспортної системи визначив суб'єкта господарювання, який має право подати запит на сертифікацію.

2. Сертифікація оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) на умовах, визначених цим Законом, здійснюється Регулятором згідно з процедурою, передбаченою статтями 24 і 26 цього Закону.

3. Оператор газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) зобов'язаний:

1) відповідати вимогам частин першої і третьої статті 23 цього Закону;

2) мати у своєму розпорядженні фінансові, технічні, матеріальні та людські ресурси, необхідні для виконання покладених на нього статтею 28 цього Закону функцій, зокрема взаємодії з операторами газотранспортних систем сусідніх держав.

4. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи зобов'язаний відповідати вимогам частини другої статті 28 цього Закону.

Під час процедури сертифікації власник газотранспортної системи надає Регулятору проекти всіх договорів із суб'єктом господарювання, що подав запит на сертифікацію, та будь-якою іншою відповідною особою.

Стаття 28. Обов'язки оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) та власника газотранспортної системи

1. У разі обрання моделі відокремлення ISO до функцій оператора газотранспортної системи належать:

1) надання доступу до газотранспортної системи, включаючи отримання плати за послуги транспортування природного газу, а також інших платежів, пов'язаних з доступом або приєднанням до газотранспортної системи;

2) експлуатація, підтримання у належному стані і розвиток газотранспортної системи, а також забезпечення довгострокової здатності газотранспортної системи задовольняти обґрунтований попит шляхом інвестиційного планування відповідно до статті 30 цього Закону. У процесі розвитку газотранспортної системи оператор газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) є відповідальним за інвестиційне планування (включаючи отримання необхідних документів дозвільного характеру), будівництво і введення в експлуатацію нових об'єктів газової інфраструктури або їх складових. З цією метою до оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) застосовуються положення статей 20 і 22 цього Закону.

2. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи зобов'язаний:

1) забезпечувати всю необхідну співпрацю і підтримку оператору газотранспортної системи (модель відокремлення ISO) для виконання його функцій, включно з усією необхідною інформацією;

2) фінансувати інвестиції, передбачені планом розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, або надавати згоду на фінансування такої інвестиції будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі оператором газотранспортної системи (модель відокремлення ISO);

3) забезпечувати виконання фінансових зобов'язань, пов'язаних з активами газотранспортної системи, крім зобов'язань, пов'язаних з функціями оператора газотранспортної системи (модель відокремлення ISO);

4) залучати інвестиції для цілей розвитку газотранспортної системи, крім інвестицій, коли відповідно до пункту 2 цієї частини власник надав згоду на її фінансування будь-якою зацікавленою стороною, у тому числі оператором газотранспортної системи (модель відокремлення ISO).

Стаття 29. Незалежність власника газотранспортної системи

1. У разі обрання моделі відокремлення ISO власник газотранспортної системи, який є складовою вертикально інтегрованої організації, повинен бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності вертикально інтегрованої організації, не пов'язаної з транспортуванням, розподілом та зберіганням природного газу.

2. З метою забезпечення незалежності власника газотранспортної системи відповідно до частини першої цієї статті:

1) посадові особи власника газотранспортної системи не можуть брати участь у діяльності органів (у тому числі здійснювати повноваження одноосібного органу) суб'єкта господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації, які безпосередньо чи опосередковано відповідальні за поточну діяльність з видобутку та/або постачання природного газу;

2) власник газотранспортної системи зобов'язаний розробити і запровадити програму відповідності, яка визначає заходи для уникнення дискримінаційних дій та впливу на діяльність оператора газотранспортної системи та моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності має визначати функціональні обов'язки його працівників для досягнення цих цілей. Річний звіт, в якому викладаються вжиті заходи, має бути представлений Регулятору особою або органом власника газотранспортної системи, відповідальним за моніторинг програми відповідності, і має бути розміщений на веб-сайті Регулятора.

Стаття 30. Інвестиційне планування щодо газотранспортної системи

1. Оператор газотранспортної системи розробляє і щорічно до 31 жовтня подає на затвердження Регулятору план розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, складений на підставі даних про фактичні та прогнозні показники попиту і пропозиції на послуги транспортування природного газу. План розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років має забезпечити відповідність газотранспортної системи потребам ринку природного газу та інтересам безпеки постачання природного газу.

2. План розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років визначає, зокрема:

1) основні об'єкти, будівництво або реконструкція яких є доцільною у наступні 10 років;

2) підтверджені інвестиції, а також перелік нових інвестицій, що мають бути здійснені протягом наступних трьох років;

3) строки реалізації всіх інвестиційних проектів.

3. Під час розроблення плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років оператор газотранспортної системи зобов'язаний враховувати можливі зміни обсягів видобутку, купівлі-продажу, постачання, споживання природного газу (у тому числі обсягів транскордонної торгівлі природним газом), а також плани розвитку газотранспортних систем сусідніх держав, газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG.

4. Регулятор здійснює оцінку відповідності заходів, передбачених планом розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років, вимогам цього Закону.

5. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації з діючими та потенційними замовниками щодо плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Регулятор розміщує на своєму веб-сайті звіт про результати проведених консультацій, у якому зазначаються потреби в інвестиціях.

6. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Стаття 31. Програма відповідності та контролер

1. Оператор газотранспортної системи має розробити і запровадити програму відповідності, в якій визначаються заходи для уникнення дискримінаційних дій з боку оператора газотранспортної системи та моніторингу виконання таких заходів. Програма відповідності визначає функціональні обов'язки працівників оператора газотранспортної системи для досягнення цих цілей та має затверджуватися Регулятором. Моніторинг за виконанням програми відповідності здійснюється контролером.

2. Контролер призначається:

- 1) наглядовою радою оператора газотранспортної системи;
- 2) у разі відсутності наглядової ради — колегіальним виконавчим органом оператора газотранспортної системи.

Кандидатура контролера підлягає попередньому погодженню з Регулятором. Регулятор має право відмовити в погодженні кандидатури контролера тільки з причин недостатнього рівня його незалежності або професійних якостей.

Контролер може бути фізичною або юридичною особою.

Контролер повинен бути незалежним у своїй роботі та діях.

3. Незалежність контролера забезпечується шляхом:

1) під час виконання своїх обов'язків контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації, або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації, або з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу;

2) контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з вертикально інтегрованою організацією або будь-яким суб'єктом господарювання, що є її складовою (крім оператора газотранспортної системи), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації протягом трьох років до дня його призначення;

3) після припинення договірних відносин з оператором газотранспортної системи контролер не повинен займати посади або володіти повноваженнями, мати економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з будь-яким суб'єктом господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації (крім оператора газотранспортної системи), або з власником (власниками) контрольного пакета корпоративних прав такої організації, або з будь-яким суб'єктом господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу, протягом не менше чотирьох років;

4) контролер не повинен мати жодного економічного інтересу в діяльності або, безпосередньо або опосередковано, отримувати будь-яку фінансову вигоду від будь-якого суб'єкта господарювання, що є складовою вертикально інтегрованої організації (крім оператора газотранспортної системи), або від будь-якого суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність на ринку природного газу, не пов'язану з транспортуванням природного газу.

4. Оператор газотранспортної системи повідомляє Регулятору кандидатуру контролера та запропоновані умови договору між контролером та оператором газотранспортної системи, у тому числі умови про початок, строки та підстави припинення виконання обов'язків контролера, умови оплати послуг контролера, матеріальні та інші права контролера.

5. Протягом трьох тижнів з дня одержання інформації, зазначеної у частині четвертій цієї статті, Регулятор може висловити свої заперечення проти запропонованої кандидатури або умов договору між контролером та оператором газотранспортної системи, якщо:

1) не виконуються вимоги частини третьої цієї статті; або

2) у разі дострокового припинення договірних відносин з контролером існують підстави вважати, що таке дострокове припинення було здійснено з порушенням вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом.

6. Контролер відповідає за:

1) моніторинг виконання програми відповідності оператора газотранспортної системи;

2) розроблення щорічного звіту, в якому викладаються заходи, вжиті з метою виконання програми відповідності, та надання його Регулятору;

3) звітування перед відповідальними органами оператора газотранспортної системи та надання рекомендацій щодо програми відповідності та її виконання;

4) повідомлення Регулятора про будь-які істотні порушення у зв'язку з виконанням програми відповідності;

5) звітування перед Регулятором про будь-які комерційні і фінансові відносини між вертикально інтегрованою організацією та оператором газотранспортної системи.

7. Контролер подає Регулятору пропозиції щодо рішень стосовно плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років не пізніше прийняття відповідного рішення відповідальним органом оператора газотранспортної системи.

8. Умови договору між контролером та оператором газотранспортної системи, що регулюють повноваження контролера, у тому числі строки виконання ним своїх обов'язків, підлягають затвердженню Регулятором. Ці умови повинні забезпечувати незалежність контролера, зокрема наданням йому всіх ресурсів, необхідних для виконання ним своїх обов'язків.

9. Контролер регулярно звітує перед Регулятором у письмовій формі та має право регулярно звітувати в усній або письмовій формі перед органами оператора газотранспортної системи, зокрема загальними зборами учасників/акціонерів, наглядовими органами, виконавчим органом. Контролер надає свій щорічний звіт Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

10. Контролер має право бути присутнім на всіх засіданнях органів оператора газотранспортної системи, зокрема загальних зборах учасників/акціонерів, наглядових органів, виконавчого органу, які зобов'язані повідомляти контролера про заплановані засідання та надавати йому всі необхідні матеріали для участі в засіданні. Контролер має бути присутнім на всіх засіданнях щодо таких питань:

1) умов доступу до газотранспортної системи, зокрема цін на послуги, пов'язані з доступом або приєднанням до газотранспортної системи, розподілом потужності та врегулюванням перевантажень газотранспортної системи, обов'язками щодо розміщення інформації, балансування та передачею прав доступу до газотранспортної системи між суб'єктами ринку природного газу (замовниками);

2) діяльності щодо експлуатації газотранспортної системи, підтримання її у належному стані та розвитку газотранспортної системи, у тому числі інвестицій в будівництво або реконструкцію транскордонних газопроводів;

3) купівлі-продажу енергоресурсів, необхідних для забезпечення функціонування газотранспортної системи, у тому числі щодо допоміжних послуг та балансування.

11. Контролер здійснює моніторинг виконання оператором газотранспортної системи положень цього Закону щодо конфіденційності у діяльності оператора газотранспортної системи.

12. Контролер повинен мати доступ до всіх необхідних даних та приміщень оператора газотранспортної системи і до всієї інформації, необхідної для виконання його обов'язків. Контролер повинен мати доступ до приміщень оператора газотранспортної системи без попередження.

13. За попередньою згодою Регулятора контролер може бути звільнений:

1) наглядовою радою оператора газотранспортної системи;

2) у разі відсутності наглядової ради — колегіальним виконавчим органом оператора газотранспортної системи.

14. Відповідний орган звільняє контролера з причин недостатнього рівня його незалежності або професійних якостей за поданням Регулятора.

Стаття 32. **Послуги транспортування природного газу**

1. Транспортування природного газу здійснюється на підставі та умовах договору транспортування природного газу в порядку, передбаченому кодексом газотранспортної системи та іншими нормативно-правовими актами.

За договором транспортування природного газу оператор газотранспортної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги транспортування природного газу на період та умовах, визначених у договорі транспортування природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газотранспортної системи встановлену в договорі вартість послуг транспортування природного газу.

2. Типовий договір транспортування природного газу затверджується Регулятором.

Оператор газотранспортної системи має забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів транспортування природного газу із замовниками.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний забезпечити надання послуг, що відповідають потребам ринку природного газу, зокрема послуги транспортування природного газу з або без гарантії реалізації права користування потужністю, послуги транспортування природного газу на різні періоди тривалості тощо.

Стаття 33. **Кодекс газотранспортної системи**

1. Оператор газотранспортної системи розробляє кодекс газотранспортної системи за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу та подає його Регулятору на затвердження. Після затвердження кодексу газотранспортної системи Регулятором оператор газотранспортної системи розміщує його на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газотранспортної системи повинен містити такі положення:

1) умови надійної та безпечної експлуатації газотранспортної системи, основні правила технічної експлуатації газотранспортної системи, планування, оперативного-

технологічного управління та розвитку газотранспортної системи та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газотранспортної системи, включаючи перелік послуг транспортування природного газу, що надаються оператором газотранспортної системи, а також умови приєднання нових об'єктів замовників до газотранспортної системи;

3) визначення точок входу і точок виходу, щодо яких оператор газотранспортної системи зобов'язаний розміщувати інформацію відповідно до статті 36 цього Закону, а також детальний перелік такої інформації і графік її оновлення;

4) правила обліку природного газу;

5) правила обміну даними стосовно планованих та фактичних обсягів природного газу, що переміщуються газотранспортною системою, у разі неможливості здійснення обліку на щоденній основі;

6) визначення віртуальних точок газотранспортної системи, точок входу і точок виходу;

7) норми якості, фізико-хімічні та інші характеристики природного газу, що допускається до транспортування газотранспортною системою;

8) правила розподілу потужності та врегулювання перевантажень газотранспортної системи з урахуванням основних принципів, визначених статтею 34 цього Закону;

9) правила фізичного і комерційного балансування з урахуванням основних принципів, визначених статтею 35 цього Закону;

10) правила обміну даними з операторами інших газотранспортних систем, операторами газорозподільних систем, операторами газосховищ, оператором установки LNG;

11) порядок надання та обсяг інформації, що надається суб'єктами ринку природного газу оператору газотранспортної системи відповідно до цього Закону та інших нормативно-правових актів;

12) правила поведінки у разі збоїв у роботі газотранспортної системи та порушення безпеки постачання природного газу;

13) процедура врегулювання суперечок із замовниками, у тому числі суб'єктами ринку природного газу, яким було відмовлено у доступі до газотранспортної системи;

14) інші питання щодо експлуатації газотранспортної системи.

Стаття 34. Основні принципи розподілу потужності та врегулювання перевантажень газотранспортної системи

1. Оператор газотранспортної системи вживає всіх можливих і обґрунтованих заходів для забезпечення максимального обсягу потужності газотранспортної системи для потреб замовників.

2. Правила розподілу потужності газотранспортної системи у недискримінаційний спосіб повинні створювати економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газотранспортної системи, розвитку нової газової інфраструктури та збільшення обсягів транскордонної торгівлі природним газом.

Такі правила не мають перешкоджати розвитку ринку природного газу. Вони мають відповідати потребам суб'єктів ринку природного газу, зокрема вимогам організованих ринків природного газу, а також бути співмірними з діяльністю організованих точок торгівлі природним газом.

Такі правила мають розроблятися з урахуванням правил доступу до газотранспортних систем держав — сторін Енергетичного Співтовариства.

3. Правила врегулювання перевантажень газотранспортної системи мають бути недискримінаційними та такими, що не перешкоджають транскордонній торгівлі природним газом. Вони мають бути засновані на таких принципах:

1) у разі нестачі вільної потужності з причини договірною перевантаження (переважання попиту на послуги транспортування природного газу з гарантією реалізації права користування потужністю газотранспортної системи над обсягом технічної потужності газотранспортної системи) оператор газотранспортної системи зобов'язаний пропонувати суб'єктам ринку природного газу (замовникам) послуги транспортування природного газу з використанням потужності, право користування якою було надане, але не було реалізоване замовниками згідно з договорами транспортування природного газу, щонайменш за одну добу до фактичної операції;

2) замовнику, який уклав договір транспортування природного газу, має бути забезпечене право передати права щодо доступу до газотранспортної системи іншим суб'єктам ринку природного газу за умови повідомлення про це оператора газотранспортної системи у порядку і строки, передбачені кодексом газотранспортної системи;

3) у разі нестачі вільної потужності з причини фізичного перевантаження (переважання попиту на послуги транспортування природного газу над обсягом технічної потужності газотранспортної системи) оператор газотранспортної системи, а у виняткових випадках, передбачених кодексом газотранспортної системи, — Регулятор забезпечує застосування прозорих та недискримінаційних правил розподілу потужності газотранспортної системи.

4. Оператор газотранспортної системи здійснює регулярний моніторинг попиту на послуги транспортування природного газу серед суб'єктів ринку природного газу та враховує результати такого моніторингу під час розроблення та прийняття плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Стаття 35. Основні принципи балансування

1. Правила балансування повинні бути справедливими, недискримінаційними, прозорими та обумовленими об'єктивними чинниками.

Такі правила мають відображати реальні потреби газотранспортної системи з урахуванням ресурсів у розпорядженні оператора газотранспортної системи.

Такі правила мають бути засновані на ринкових принципах.

Такі правила мають створювати економічні стимули для балансування обсягів закачування і відбору природного газу самими замовниками.

2. Розмір плати за небаланси замовників визначається виходячи із обґрунтованих та реальних витрат оператора газотранспортної системи, пов'язаних із здійсненням балансування. При визначенні розміру плати за небаланси замовників не допускається перехресне субсидіювання між замовниками, у тому числі шляхом збільшення вартості приєднання нових об'єктів замовників до газотранспортної системи.

3. Оператор газотранспортної системи повинен забезпечити замовників безкоштовною, достатньою, своєчасною та достовірною інформацією про статус балансування в межах інформації, що знаходиться у розпорядженні оператора газотранспортної системи у відповідний момент часу. Така інформація має надаватися відповідному замовнику в електронному форматі.

Стаття 36. Обов'язок щодо розміщення інформації

1. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, інформацію про тарифи та інші умови надання таких послуг, включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газотранспортної системи;

2) методологію визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу та методологію визначення плати за приєднання до газотранспортної системи;

3) кількісні показники обсягів технічної потужності, потужності, право користування якою було надано замовникам згідно з чинними договорами транспортування природного газу, та вільної потужності газотранспортної системи у розрізі точок входу та точок виходу — на щомісячній основі;

4) дані про плановані та фактичні обсяги природного газу, що переміщуються газотранспортною системою, в обсязі, що знаходиться у розпорядженні такого оператора.

2. Оператор газотранспортної системи отримує інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, від суб'єктів ринку природного газу у порядку та на умовах, визначених кодексом газотранспортної системи.

3. Оператор газотранспортної системи зобов'язаний зберігати інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 5

Розподіл природного газу

Стаття 37. Оператор газорозподільної системи

1. Оператор газорозподільної системи відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

Газорозподільні системи, власником яких є держава, не можуть знаходитися в користуванні оператора газорозподільної системи на праві господарського відання, крім випадків належності такого оператора до суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

2. Оператор газорозподільної системи провадить діяльність з розподілу природного газу на підставі ліцензії, що видається Регулятором.

3. Оператор газорозподільної системи забезпечує здійснення покладених на нього цим Законом функцій за рахунок своїх фінансових, матеріально-технічних, людських та інших ресурсів.

Стаття 38. Права та обов'язки оператора газорозподільної системи

1. Права та обов'язки оператора газорозподільної системи визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, кодексом газотранспортної системи, кодексом газорозподільних систем, а також договором розподілу природного газу.

2. З метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону, оператор газорозподільної системи зобов'язаний:

1) розробляти, щороку до 31 липня подавати на затвердження Регулятору, розміщувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газорозподільної системи на наступні 10 років;

2) вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, в тому числі безаварійної та безперебійної роботи газорозподільної системи;

3) розробити і впроваджувати програму відповідності згідно із статтею 39 цього Закону;

4) вживати заходів для підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час здійснення своєї господарської діяльності;

5) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

6) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час здійснення господарської діяльності, а також розміщувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, яка стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

7) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газорозподільної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

3. Оператор газорозподільної системи має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок усіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання службових обов'язків, передбачених законодавством.

4. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний забезпечувати безперешкодний доступ посадових осіб органу державного нагляду до газорозподільної системи.

5. Оператор газорозподільної системи придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення своєї господарської діяльності, у недискримінаційний та прозорий спосіб.

Стаття 39. **Вимоги про відокремлення і незалежність оператора газорозподільної системи**

1. Оператор газорозподільної системи не може провадити діяльність з видобутку, транспортування або постачання природного газу.

2. Оператор газорозподільної системи має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних з розподілом природного газу.

3. Посадові особи оператора газорозподільної системи не можуть одночасно брати участь у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність з видобутку та/або постачання природного газу.

4. Виконавчий або інший орган оператора газорозподільної системи, відповідальний за експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток газорозподільної системи, має бути незалежним у своїй діяльності (зокрема у праві прийняття рішень виходячи з інтересів оператора газорозподільної системи) від впливу власників корпоративних прав оператора газорозподільної системи, які є складовою вертикально інтегрованої організації. Не вважається таким впливом право власників корпоративних прав оператора газорозподільної системи затверджувати річний фінансовий план оператора газорозподільної системи та право встановлювати загальний рівень боргових зобов'язань такого оператора.

5. Оператор газорозподільної системи розробляє і впроваджує програму відповідності, що повинна застосовуватися до всіх працівників такого оператора. Ця програма повинна містити заходи для забезпечення безперешкодного виконання оператором газорозподільної системи функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону. Звіт про виконання програми відповідності щорічно подається

Регулятору посадовою особою або органом оператора газорозподільної системи, відповідальним за моніторинг впровадження програми відповідності, та розміщується на веб-сайті Регулятора. Така посадова особа або члени такого органу не повинні займати посади або мати повноваження, економічний інтерес чи ділові відносини, безпосередньо або опосередковано, з вертикально інтегрованою організацією або будь-яким суб'єктом господарювання, що є її складовою (крім оператора газорозподільної системи). Така посадова особа або члени такого органу мають володіти достатньою кваліфікацією та досвідом для здійснення своїх функцій та бути повністю неупередженими, а також мати доступ до всієї необхідної інформації оператора газорозподільної системи та осіб, пов'язаних з ним відносинами контролю. Кандидатури такої посадової особи або членів такого органу затверджуються Регулятором.

6. Під час провадження господарської діяльності оператор газорозподільної системи для ідентифікації себе або послуг розподілу природного газу не повинен використовувати об'єкти права інтелектуальної власності, корпоративне оформлення, ідентичні або схожі до об'єктів права інтелектуальної власності, корпоративного оформлення постачальника із складу вертикально інтегрованої організації.

7. За умови що оператор газорозподільної системи має менше 100 000 підключених споживачів, Регулятор має право прийняти рішення про звільнення такого оператора від виконання вимог цієї статті.

Стаття 40. Послуги розподілу природного газу

1. Розподіл природного газу здійснюється на підставі та умовах договору розподілу природного газу в порядку, передбаченому кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно-правовими актами.

За договором розподілу природного газу оператор газорозподільної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги розподілу природного газу на період та умовах, визначених договором розподілу природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газорозподільної системи вартість послуг розподілу природного газу.

2. Типовий договір розподілу природного газу затверджується Регулятором.

Оператор газорозподільної системи має забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів розподілу природного газу з замовниками.

Договір розподілу природного газу є публічним.

Стаття 41. Кодекс газорозподільних систем

1. Регулятор затверджує кодекс газорозподільних систем за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу. Оператор газорозподільної системи розміщує кодекс газорозподільних систем на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газорозподільних систем повинен містити такі положення:

1) основні правила технічної експлуатації газорозподільних систем, планування, оперативного-технологічного управління та розвитку газорозподільних систем та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газорозподільних систем, включаючи комерційні та технічні умови приєднання нових об'єктів замовника до газорозподільної системи;

3) правила обліку природного газу (у тому числі приладового);

- 4) правила поведінки на випадок збоїв у роботі газорозподільних систем;
- 5) порядок обміну інформацією з іншими суб'єктами ринку природного газу;
- 6) інші питання щодо експлуатації газорозподільних систем.

Стаття 42. **Розвиток газорозподільної системи**

1. З метою забезпечення безпеки, надійності, регулярності та якості постачання природного газу газорозподільною системою та з урахуванням законодавства з питань охорони довкілля та енергоефективності оператор газорозподільної системи розробляє та щорічно до 31 липня подає на затвердження Регулятора план розвитку газорозподільної системи на наступні 10 років.

2. Після затвердження Регулятором оператор газорозподільної системи надсилає оператору газотранспортної системи інформацію, що міститься у плані розвитку газорозподільної системи, в обсязі, необхідному оператору газотранспортної системи для розроблення ним плану розвитку газотранспортної системи на наступні 10 років.

Стаття 43. **Обов'язок щодо розміщення інформації**

1. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, інформацію про тарифи та інші умови надання таких послуг, включаючи технічні умови для отримання доступу та приєднання до газорозподільної системи;

2) методологію визначення тарифів на послуги розподілу природного газу та методологію визначення плати за приєднання до газорозподільної системи;

3) дані про плановані та фактичні обсяги природного газу, що переміщуються газорозподільною системою в обсязі, що знаходиться в розпорядженні такого оператора.

2. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний зберігати інформацію, передбачену частиною першою цієї статті, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 6

Зберігання (закачування, відбір) природного газу

Стаття 44. **Оператор газосховища**

1. Оператор газосховища є відповідальним за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) одного або декількох газосховищ, якими він користується на законних підставах.

2. Оператор газосховища провадить діяльність із зберігання (закачування, відбору) природного газу на підставі ліцензії, виданої Регулятором.

Стаття 45. **Особливості реалізації права власності держави на підземні газосховища**

1. Засновником та власником корпоративних прав оператора підземних сховищ газу, що перебувають у державній власності і не підлягають приватизації, може бути лише суб'єкт господарювання, засновником та власником корпоративних прав якого є виключно держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі, або держава чи суб'єкт господарювання, 100 відсотків корпоративних прав якого належать державі, що володіє не менше 51 відсотком корпоративних прав такого оператора, спільно з юридичною особою (особами)

(далі — Партнер ПСГ) за умови, що контроль над Партнером ПСГ не здійснює жодна особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства чи Сполученими Штатами Америки.

Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України затверджує результати конкурсу та приймає остаточне рішення про визначення одного або декількох Партнерів ПСГ.

Умови конкурсу розробляються та затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Для участі в конкурсі юридична особа — кандидат розкриває структуру власності, що дає змогу встановити фізичних осіб, які здійснюють контроль над такою особою. Зміни у структурі власності Партнера ПСГ мають бути попередньо погоджені з Кабінетом Міністрів України.

2. За результатами кожного п'ятирічного строку роботи оператор газосховища, створений за участю Партнера ПСГ, подає звіт Верховній Раді України.

Стаття 46. Права та обов'язки оператора газосховища

1. Права та обов'язки оператора газосховища визначаються цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, кодексом газотранспортної системи, кодексом газосховища, а також договором зберігання (закачування, відбору) природного газу.

2. Типовий договір зберігання (закачування, відбору) природного газу затверджується Регулятором. Оператор газосховища повинен забезпечити додержання принципу недискримінації під час укладення договорів зберігання (закачування, відбору) із замовниками.

3. Оператор газосховища зобов'язаний пропонувати послуги, що відповідають потребам ринку природного газу, відповідно до кодексу газосховища. Для цього оператор газосховища зобов'язаний співпрацювати з оператором газотранспортної системи.

4. З метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 44 цього Закону, оператор газосховищ зобов'язаний:

1) розробляти, подавати на затвердження Регулятору та розмішувати на своєму веб-сайті кодекс газосховища;

2) розробляти, щороку до 31 жовтня подавати на затвердження Регулятору, розмішувати на своєму веб-сайті та виконувати план розвитку газосховища на наступні 10 років з урахуванням планів розвитку газотранспортних систем, газорозподільних систем, установки LNG;

3) вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, в тому числі безаварійної та безперебійної роботи газосховищ;

4) вживати заходів для підвищення раціонального використання енергоресурсів та охорони довкілля під час провадження господарської діяльності;

5) надавати інформацію, обов'язковість надання якої встановлена законодавством;

6) забезпечувати конфіденційність інформації, одержаної під час провадження господарської діяльності, а також розмішувати на своєму веб-сайті у недискримінаційний спосіб інформацію, що стимулюватиме розвиток ринку природного газу;

7) надавати інформацію, необхідну для забезпечення функціонування газотранспортної системи у встановленому законодавством порядку;

8) розробляти і впроваджувати програму відповідності згідно із статтею 47 цього Закону;

9) узгоджувати систему управління та обміну даними, необхідними для безпечної експлуатації газосховища, з оператором газотранспортної системи;

10) вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газосховищ, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

5. Оператор газосховища придбаває енергоресурси, необхідні для здійснення його господарської діяльності, у недискримінаційний та прозорий спосіб.

Стаття 47. Вимоги про відокремлення і незалежність оператора газосховища

1. Оператор газосховища не може провадити діяльність з видобутку або постачання природного газу.

2. Оператор газосховища повинен бути юридично та організаційно незалежним від інших видів діяльності на ринку природного газу, не пов'язаних із транспортуванням та зберіганням природного газу.

3. Посадові особи оператора газосховища не можуть одночасно брати участь у господарській діяльності будь-якого суб'єкта господарювання (у тому числі іноземного), який провадить діяльність із видобутку та/або постачання природного газу.

4. Виконавчий або інший орган оператора газосховища, відповідальний за експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток газосховища, має бути незалежним у своїй діяльності (зокрема у праві прийняття рішень виходячи з інтересів оператора газосховища) від впливу власників корпоративних прав оператора газосховища, які є складовою вертикально інтегрованої організації.

Не вважається таким впливом право власників корпоративних прав оператора газосховища затверджувати річний фінансовий план оператора газосховища та право встановлювати загальний рівень боргових зобов'язань такого оператора.

5. Оператор газосховища розробляє і впроваджує програму відповідності, що має застосовуватися до всіх працівників такого оператора. Ця програма повинна містити заходи для забезпечення безперешкодного виконання оператором газосховища функцій, передбачених частиною першою статті 44 цього Закону. Звіт про виконання програми відповідності щорічно подається Регулятору посадовою особою або органом оператора газосховища, що є відповідальним за моніторинг впровадження програми відповідності, та розміщується на веб-сайті Регулятора.

Стаття 48. Особливості визначення плати за послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу

1. Згідно з режимом договірного доступу вартість послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу визначається між оператором газосховища і замовником за згодою сторін. Під час переговорів про укладення договору про надання послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу щодо газосховищ, до яких застосовується режим договірного доступу, сторони зобов'язані діяти добросовісно.

Оператор газосховища розміщує на своєму веб-сайті та регулярно, але не рідше одного разу на рік, оновлює інформацію про основні комерційні умови доступу до газосховищ, до яких застосовується режим договірного доступу. Під час розроблення таких умов оператор газосховища зобов'язаний проводити консультації із зацікавленими суб'єктами природного газу.

Регулятор зобов'язаний вживати заходів з метою забезпечення доступу суб'єктів ринку природного газу до газосховищ, до яких застосовується режим договір-ного доступу.

2. Згідно з режимом регульованого доступу тарифи на послуги зберігання (за-качування, відбору) природного газу затверджуються Регулятором.

3. Регулятор затверджує та оприлюднює критерії, згідно з якими до певного газосховища застосовується режим договір-ного доступу або режим регульованого доступу.

На підставі цих критеріїв оператор газосховища у прозорий і недискримінацій-ний спосіб визначає режим доступу, що застосовується до кожного газосховища, та розміщує цю інформацію на своєму веб-сайті.

Стаття 49. Кодекс газосховища

1. Оператор газосховища розробляє кодекс газосховища щодо газосховища або газосховищ, оператором яких він є, за результатами консультацій із суб'єктами ринку природного газу та подає його Регулятору на затвердження. Після затвер-дження кодексу газосховища Регулятором оператор газосховища розміщує його на своєму веб-сайті.

2. Кодекс газосховища повинен містити такі положення:

1) умови надійної та безпечної експлуатації газосховища, основні правила тех-нічної експлуатації газосховища, планування, оператив-но-технологічного управлін-ня і розвитку газосховища та механізми нагляду за їх додержанням;

2) умови, у тому числі комерційні та технічні, доступу до газосховища, включа-ючи перелік послуг, що надаються оператором газосховища;

3) правила обліку природного газу;

4) правила обміну даними стосовно планованих та фактичних обсягів природ-ного газу, що зберігається;

5) норми якості, фізико-хімічні та інші характеристики природного газу, що до-пускається до зберігання в газосховищі;

6) порядок надання та обсяг інформації, що надається суб'єктами ринку при-родного газу оператору газосховища;

7) правила розподілу потужності та врегулювання перевантажень газосховища з урахуванням основних принципів, визначених статтею 51 цього Закону;

8) правила поведінки на випадок збоїв у роботі газосховища та порушення без-пеки постачання природного газу;

9) правила обміну даними з операторами газотранспортних систем, оператор-рами газорозподільних систем, операторами інших газосховищ, оператором уста-новки LNG;

10) визначення точок входу та точок виходу;

11) процедура врегулювання суперечок із замовниками, у тому числі суб'єктами ринку природного газу, яким було відмовлено в доступі до газосховища;

12) інші питання щодо експлуатації газосховища.

Стаття 50. План розвитку газосховища

1. Оператор газосховища розробляє та щорічно до 31 жовтня подає на затвер-дження Регулятору план розвитку газосховища на наступні 10 років, складений на підставі даних про фактичні та прогнозні показники попиту і пропозиції на послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу. План розвитку газосховища на наступні 10 років має забезпечувати відповідність газосховища потребам ринку та інтересам безпеки постачання природного газу.

2. План розвитку газосховища на наступні 10 років повинен визначати:

1) перелік основних об'єктів, пов'язаних з наданням послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу, будівництво або реконструкцію яких доцільно здійснити протягом наступних 10 років;

2) перелік підтверджених інвестиційних проектів незалежно від джерел фінансування, а також перелік інвестицій, що доцільно здійснити протягом наступних трьох років;

3) передбачені строки реалізації інвестиційних проектів.

3. Регулятор здійснює оцінку відповідності заходів, передбачених планом розвитку газосховища на наступні 10 років, вимогам цього Закону.

4. Регулятор у прозорий та недискримінаційний спосіб проводить публічні консультації із зацікавленими суб'єктами ринку природного газу щодо плану розвитку газосховища.

Регулятор розміщує на своєму веб-сайті звіт про результати проведених консультацій.

5. Регулятор здійснює моніторинг і оцінку стану виконання плану розвитку газосховища на наступні 10 років.

Стаття 51. Основні принципи розподілу потужності та врегулювання перевантажень газосховища

1. Оператор газосховища вживає всіх можливих і обґрунтованих заходів для забезпечення максимального обсягу потужності газосховища для потреб замовників.

2. Правила розподілу потужності газосховища повинні у недискримінаційний спосіб створювати економічні стимули для ефективного використання технічної потужності газосховища та розвитку нової інфраструктури.

Такі правила не мають перешкоджати розвитку ринку природного газу. Вони мають відповідати потребам суб'єктів ринку природного газу, зокрема організованих ринків природного газу, а також бути співмірними з діяльністю організованих точок торгівлі природним газом.

Такі правила мають розроблятися з урахуванням правил доступу до газотранспортних систем держав — сторін Енергетичного Співтовариства.

3. Правила врегулювання перевантажень газосховища повинні містити положення для запобігання штучного створення перевантажень виходячи з таких принципів:

1) оператор газосховища зобов'язаний пропонувати суб'єктам ринку природного газу (замовникам) послуги зберігання (закачування, відбору) природного газу з використанням потужності, право користування якою було надане, але не було реалізоване замовниками згідно з договорами зберігання (закачування, відбору) природного газу, не менш як за одну добу до фактичної операції;

2) замовникам, які уклали договір зберігання (закачування, відбору) природного газу, має бути забезпечене право передати права доступу до газосховища іншим суб'єктам ринку природного газу.

Стаття 52. Обов'язок щодо розміщення інформації

1. Оператор газосховища зобов'язаний розміщувати на своєму веб-сайті таку інформацію:

1) перелік послуг, що надаються таким оператором, а саме інформацію про ціну або тарифи та інші умови надання таких послуг;

2) кількісні показники обсягів потужності газосховища, право користування якою було надане замовникам згідно з чинними договорами зберігання (закачування, відбору) природного газу, та вільної потужності газосховища;

3) інформацію про обсяги природного газу, наявного у кожному газосховищі, обсяги закачування та відбору, а також обсяги вільної потужності газосховища — щоденно.

Оператор газосховища надає інформацію, зазначену у пункті 3 частини першої цієї статті, оператору газотранспортної системи у порядку та на умовах, визначених кодексом газотранспортної системи.

2. У разі якщо оператор газосховища уклав договір лише з одним замовником, такий замовник може звернутися до Регулятора з вимогою заборонити розміщення інформації, зазначеної у пункті 3 частини першої цієї статті. Якщо Регулятор зробить висновок, що така вимога є вмотивованою, враховуючи необхідність захисту інформації, що містить комерційну цінність, Регулятор може зобов'язати оператора газосховища не розміщувати таку інформацію на період до одного року.

3. Оператор газосховища зобов'язаний зберігати інформацію, визначену цією статтею, протягом п'яти років з дня її розміщення та надавати її у відповідь на запит суб'єктів владних повноважень або Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 7

Послуги установки LNG

Стаття 53. Оператор установки LNG

1. Оператор установки LNG є відповідальним за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) установки LNG, якою він користується на законних підставах.

2. Оператор установки LNG провадить господарську діяльність на підставі ліцензії, виданої Регулятором.

3. До оператора установки LNG застосовуються вимоги статей 47, 49–52 цього Закону.

Глава 8

Особливості доступу в окремих випадках

Стаття 54. Спеціальні правила доступу до нової інфраструктури

1. За зверненням інвестора Регулятор приймає рішення про незастосування однієї або декількох вимог частин першої — третьої та восьмої статті 19, статей 23, 56 цього Закону щодо нового об'єкта газової інфраструктури (транскордонного газопроводу, установки LNG, газосховища) або у випадку незастосування статті 23 цього Закону — щодо інвестора у новий об'єкт у разі виконання всіх таких умов:

1) інвестиція в новий об'єкт сприятиме розвитку конкуренції на ринку природного газу та безпеці постачання природного газу;

2) внаслідок рівня комерційного ризику такої інвестиції за відсутності рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті інвестиція в новий об'єкт не буде здійснена;

3) інвестор і оператор газотранспортної або газорозподільної системи, до якої буде приєднаний новий об'єкт, будуть двома різними юридичними особами;

4) доступ до нового об'єкта здійснюватиметься на платній основі;

5) рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до положень цієї статті не буде чинити негативного впливу на конкуренцію, ефективне функціонування ринку природного газу, належне функціонування газотранспортної або газорозподільної системи, до якої буде приєднаний новий об'єкт.

2. На підставі частини першої цієї статті Регулятор приймає рішення про незастосування однієї або декількох вимог частин першої — третьої та восьмої статті 19 або статті 56 цього Закону до всієї або частини потужності нового об'єкта.

3. Рішення Регулятора про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті має передбачати визначений строк його дії. Таке рішення розміщується на веб-сайті Регулятора.

У рішенні про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті Регулятор зобов'язаний передбачити правила розподілу потужності та врегулювання перевантажень нового об'єкта (або частини потужності нового об'єкта, як це передбачено частиною другою цієї статті). Такі правила повинні містити обов'язок власника (власників) такого об'єкта щодо забезпечення доступу до нього (зокрема шляхом передачі іншим суб'єктам ринку природного газу прав щодо доступу до нового об'єкта) у разі, якщо право користування потужністю нового об'єкта не було реалізоване. З цією метою Регулятор проводить процедуру попереднього збору заявок від суб'єктів ринку природного газу, зацікавлених в отриманні доступу до нового об'єкта.

4. На підставі частини першої цієї статті Регулятор може прийняти рішення про незастосування окремих вимог цього Закону відповідно до цієї статті щодо реконструйованого об'єкта (або частини потужності такого об'єкта, як це передбачено частиною другою цієї статті) або про незастосування статті 23 до інвестора у новий об'єкт, якщо в результаті проведеної реконструкції потужність такого об'єкта буде істотно збільшена або буде забезпечено нове джерело надходження природного газу.

5. У разі якщо передбачено, що новий об'єкт буде знаходитися на території більш як однієї держави — сторони Енергетичного Співтовариства, під час прийняття рішення відповідно до частини першої цієї статті Регулятор зобов'язаний співпрацювати з національними регуляторами енергетики таких держав (далі — зацікавлені національні регулятори енергетики).

Протягом шести місяців з дня подання інвестором останнього звернення до зацікавлених національних регуляторів енергетики (у тому числі Регулятора) на підставі положення національного законодавства цієї держави, яким впроваджується стаття 36 Директиви 2009/73/ЄС, Регулятор розглядає звернення інвестора з урахуванням висновку Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо протягом вищезазначеного строку Регулятор не досягне консенсусу із зацікавленими національними регуляторами енергетики щодо спільного рішення з питань, передбачених частинами першою — четвертою цієї статті, Регулятор зобов'язаний прийняти рішення, яке відповідатиме рішенням Ради регуляторних органів Енергетичного Співтовариства щодо відповідного звернення інвестора.

Регулятор спільно із зацікавленими національними регуляторами енергетики може подати клопотання про продовження Радою регуляторних органів Енергетичного Співтовариства строку для узгодження спільного рішення на додаткові три місяці.

6. Регулятор повідомляє Секретаріату Енергетичного Співтовариства про всі запити, надані відповідно до частини першої цієї статті.

Рішення Регулятора, прийняте відповідно до частини першої цієї статті, надається Секретаріату Енергетичного Співтовариства разом із такою супровідною інформацією:

- 1) детальне юридичне обґрунтування прийнятого рішення;

- 2) фінансова та інша інформація, на підставі якої було прийнято рішення;
- 3) причини встановлення певного строку дії рішення;
- 4) інформація про потужність, щодо якої прийнято рішення у загальному обсязі технічної потужності газотранспортної системи, газорозподільних систем, газосховищ або установки LNG;
- 5) у разі прийняття рішення щодо транскордонного газопроводу — звіт про консультації із національним регулятором енергетики сусідньої держави;
- 6) інформація про значення нового об'єкта у диверсифікації джерел надходження природного газу.

7. Протягом двох місяців з дня одержання повідомлення від Регулятора відповідно до частини шостої цієї статті Секретаріат Енергетичного Співтовариства може ухвалити висновок про необхідність зміни або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті. Строк для ухвалення висновку Секретаріатом Енергетичного Співтовариства продовжується на додаткові два місяці, якщо додаткова інформація запитана Секретаріатом Енергетичного Співтовариства. Перебіг такого додаткового строку починається з дня одержання Секретаріатом Енергетичного Співтовариства необхідної інформації у повному обсязі. Початковий двомісячний строк для ухвалення висновку Секретаріатом Енергетичного Співтовариства може бути збільшено за згодою Регулятора.

8. На підставі висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства Регулятор приймає рішення про зміну або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті, крім випадків, коли у Регулятора існують вмотивовані причини не погоджуватися з висновком Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

У разі якщо після отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства про необхідність зміни або скасування рішення Регулятора, прийнятого відповідно до частини першої цієї статті, Регулятор не вносить запропоновані зміни до рішення або не скасовує його, офіційному оприлюдненню шляхом розміщення на веб-сайті Регулятора підлягають пояснення причин неврахування висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Стаття 55. Спеціальні правила доступу у разі зобов'язання “бери або плати”

1. Правила цієї статті застосовуються у разі наявності зобов'язань щодо обов'язкової оплати оптовим покупцем, постачальником або споживачем визначеного договором з оптовим продавцем або постачальником обсягу природного газу незалежно від того, чи був відповідний обсяг природного газу відібраний таким оптовим покупцем, постачальником або споживачем у відповідному періоді (зобов'язання “бери або плати”), що встановлені договором купівлі-продажу або постачання природного газу, укладеним до набрання чинності цим Законом.

2. У разі якщо суб'єкт ринку природного газу (далі — заявник) стикається або ймовірно стикнеться із значними економічними та фінансовими труднощами внаслідок невиконання ним зобов'язання “бери або плати”, встановленого договором купівлі-продажу або постачання природного газу, укладеним таким заявником, заявник має право звернутися до Регулятора із запитом про тимчасове незастосування щодо нього положень частин першої — третьої статті 19 цього Закону.

Запит подається до або невідкладно після отримання заявником відмови у доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG. Запит має супроводжуватися всією необхідною інформацією для підтвердження значимості економічних і фінансових труднощів заявника, спричинених

невиконанням зобов'язання “бери або плати”, та описом заходів, здійснених заявником для вирішення ситуації, що склалася.

3. Під час ухвалення рішення на підставі запиту, поданого заявником відповідно до частини другої цієї статті, Регулятор бере до уваги такі фактори:

1) першочергова ціль створення повноцінного ринку природного газу, заснованого на засадах вільної конкуренції;

2) необхідність забезпечення належних умов для виконання спеціальних обов'язків суб'єктів ринку природного газу відповідно до статті 11 цього Закону та безпеки постачання природного газу;

3) фактичний стан конкуренції на ринку природного газу та місце заявника на цьому ринку;

4) значимість економічних і фінансових труднощів заявника, спричинених невиконанням ним зобов'язання “бери або плати”;

5) час та умови підписання відповідного договору або договорів, у тому числі механізми, передбачені на випадок зміни ситуації на ринку;

6) заходи, здійснені заявником для вирішення ситуації, що склалася;

7) ймовірність, з якою заявник міг би передбачити виникнення таких труднощів на час взяття на себе зобов'язання “бери або плати” згідно з положеннями цього Закону;

8) рівень розвитку та сполучення між газотранспортними та газорозподільними системами, газосховищами та установкою LNG, зокрема об'єктами газової інфраструктури інших держав;

9) наслідки рішення для правозастосовної практики на підставі цього Закону.

4. Не вважається, що труднощі, з якими стикається або може стикнутися заявник, є значними, якщо:

1) заявник має доступ до газотранспортних або газорозподільних систем, газосховищ або установок LNG, який забезпечує можливість отримання природного газу в обсязі, що дорівнює або перевищує мінімальний обсяг для цілей зобов'язання “бери або плати” на підставі відповідного договору;

2) існують реальні можливості для внесення змін до договору, що містить зобов'язання “бери або плати”;

3) заявник володіє альтернативними шляхами реалізації природного газу і доступ до газотранспортних або газорозподільних систем, газосховищ або установок LNG, у якому було відмовлено, не є необхідним для такої реалізації.

5. У разі якщо з огляду на вищезазначені фактори Регулятор дійшов висновку, що у цій ситуації не існує належної альтернативи незастосуванню частин першої — третьої статті 19 цього Закону, він приймає рішення про тимчасове незастосування положень частин першої — третьої статті 19 цього Закону. Таке рішення має бути розміщене на веб-сайті Регулятора і належним чином вмотивоване.

6. Рішення Регулятора, прийняте відповідно до частини п'ятої цієї статті, доводиться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства разом із належною супровідною інформацією. Протягом восьми тижнів з моменту одержання такого повідомлення Секретаріат Енергетичного Співтовариства направляє висновок щодо необхідності зміни або скасування рішення Регулятора.

Стаття 56. Доступ до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в нафтогазовому комплексі, за погодженням із Регулятором вживає заходів з метою встановлення правил доступу суб'єктів ринку природного газу до газопроводів, що становлять частину інфраструктури родовища нафти і газу або призначені для переміщення видобутого природного газу від місцезнаходження родовища до станції переробки. До таких газопроводів не належать газопроводи, що використовуються у виробничому процесі видобутку нафти і газу на конкретному родовищі.

2. Заходи, передбачені частиною першою цієї статті, доводяться до відома Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

Глава 9**Облік та звітність суб'єктів ринку природного газу****Стаття 57. Особливості обліку та звітності суб'єктів ринку природного газу**

1. У разі здійснення одночасно декількох видів господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягають ліцензуванню, суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) ведуть окремий облік за кожним видом діяльності та затверджують правила розподілу активів і зобов'язань, доходів та витрат між різними видами господарської діяльності.

2. Суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів) зобов'язані складати звітність, затверджену Регулятором, щодо кожного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню, і подавати її Регулятору разом з річною фінансовою звітністю у встановленому законодавством порядку.

3. Річна звітність за видами господарської діяльності суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) має бути розміщена на веб-сайті таких суб'єктів у встановленому законодавством порядку.

4. Річна фінансова звітність оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, оператора газосховища, оператора установки LNG та постачальника "останньої надії" підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором та має бути розміщена на веб-сайті таких суб'єктів у встановленому законом порядку.

Під час аудиторської перевірки незалежний аудитор зобов'язаний перевіряти звітність на предмет відсутності дискримінації та перехресного субсидіювання між замовниками.

Суб'єкти ринку природного газу (крім споживачів), які відповідно до закону не зобов'язані публікувати річну фінансову звітність, зобов'язані надати доступ до звітності за місцем проведення державної реєстрації таких суб'єктів.

Розділ V**ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ****Стаття 58. Порядок розгляду скарг та вирішення спорів**

1. Регулятор забезпечує розгляд скарг на дії суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) і вирішення спорів між суб'єктами ринку природного газу в порядку, що затверджується Регулятором.

2. Відповідно до порядку розгляду скарг та вирішення спорів Регулятор протягом визначеного строку приймає рішення, обов'язкові для виконання суб'єктами ринку природного газу, яких воно стосується.

Такі рішення підлягають розміщенню на веб-сайті Регулятора, крім тих частин рішення, що містять конфіденційну інформацію. Обсяг конфіденційної інформації, що не підлягає розголошенню, визначається Регулятором на підставі клопотання зацікавлених осіб.

3. Рішення Регулятора, визначене частиною другою цієї статті, може бути оскаржене у суді.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ

Стаття 59. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює функціонування ринку природного газу

1. Суб'єкти ринку природного газу, які порушили законодавство, що регулює функціонування ринку природного газу, несуть відповідальність згідно із законом.

2. Правопорушеннями на ринку природного газу зокрема є:

1) порушення ліцензіатами відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності;

2) несанкціонований відбір природного газу;

3) використання природного газу споживачами в обсягах, що перевищують підтверджені в установленому порядку постачальниками;

4) неподання або несвоєчасне надання звітності, передбаченої цим Законом, а також подання недостовірної інформації у такій звітності;

5) використання приладів обліку природного газу, не повірених або не атестованих в установленому порядку;

6) необґрунтована відмова в доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газосховища або установки LNG або у приєднанні до газотранспортної або газорозподільної системи;

7) несанкціоноване втручання в роботу газової інфраструктури;

8) самовільне під'єднання до системи, зривання або пошкодження цілісності пломб, повірочного тавра, заглушок тощо, що впливає на безпеку постачання природного газу або результати вимірювання;

9) відмова у доступі уповноважених працівників оператора газотранспортної системи, оператора газорозподільної системи, постачальника до приміщень, житлових та підсобних приміщень, де розташовані газові прилади (пристрої), лічильники газу, якщо обов'язок надання такого доступу встановлюється законодавством;

10) невиконання законних постанов, розпоряджень, наказів, рішень та приписів суб'єктів владних повноважень на ринку природного газу, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків посадовими особами таких суб'єктів;

11) неподання або несвоєчасне подання оператору газотранспортної системи, оператору газорозподільної системи, оператору газосховища, оператору установки LNG та суб'єктам владних повноважень на ринку природного газу інформації, передбаченої законодавством, або надання завідомо неправдивої інформації;

12) створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів постачання природного газу та вжиття заходів до повного або часткового припинення постачання природного газу споживачам;

13) порушення технічних регламентів, норм, правил і стандартів;

14) необґрунтована відмова у складенні та підписанні актів приймання-передачі природного газу;

15) невиконання вимог Закону України “Про забезпечення комерційного обліку природного газу” щодо встановлення вузлів обліку природного газу та/або припинення розподілу природного газу споживачам, які використовують природний газ без його комерційного обліку.

3. У разі скоєння правопорушення на ринку природного газу до відповідних суб'єктів ринку природного газу можуть застосовуватися санкції у виді:

- 1) попередження про необхідність усунення порушень;
- 2) штрафу;
- 3) зупинення дії ліцензії;
- 4) анулювання ліцензії.

4. Регулятор у разі скоєння правопорушення на ринку природного газу приймає у межах своїх повноважень рішення про накладення штрафів на суб'єктів ринку природного газу (крім споживачів) у таких розмірах:

1) до 10 відсотків річного доходу (виручки) вертикально інтегрованої організації, який визначається як сумарна вартість доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) усіх юридичних та фізичних осіб, що входять до складу такої організації, — на вертикально інтегровану організацію за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

2) до 10 відсотків від річного доходу (виручки) оператора газотранспортної системи — на оператора газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

3) до 10 відсотків від річного доходу (виручки) власника газотранспортної системи — на власника газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

4) від 900 до 3 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — на посадових осіб вертикально інтегрованої організації або оператора газотранспортної системи за порушення вимог про відокремлення і незалежність оператора газотранспортної системи, передбачених цим Законом;

5) від 3 000 до 50 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — на суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню:

а) за провадження господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії, у тому числі провадження господарської діяльності на ринку природного газу за відсутності остаточного рішення про сертифікацію, прийнятого щодо відповідного суб'єкта;

б) за порушення ліцензійних умов провадження відповідного виду господарської діяльності на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню;

в) за порушення правил обліку та звітності суб'єктів ринку природного газу, передбачених цим Законом;

г) за неподання інформації Регулятору, оператору газотранспортної системи або іншому суб'єкту ринку природного газу, якщо обов'язковість подання такої інформації встановлена законодавством;

г) за відмову у доступі до газотранспортної або газорозподільної системи, газозосховища або установки LNG у непередбачених законом випадках;

д) за недодержання встановлених технічних норм та стандартів безпеки;

6) від 20 до 900 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян — на посадових осіб суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність на ринку природного газу, що підлягає ліцензуванню, за порушення, передбачені пунктом 5 цієї частини.

5. Під час визначення санкцій за порушення, передбачені цією статтею, Регулятор враховує серйозність і тривалість правопорушення, наслідки правопорушення для інтересів ринку природного газу та його суб'єктів, пом'якшуючі та обтяжуючі обставини.

Поведінка правопорушника, спрямована на зменшення негативних наслідків правопорушення, негайне припинення правопорушення після його виявлення, сприяння виявленню правопорушення Регулятором під час перевірки вважаються пом'якшуючими обставинами.

Поведінка правопорушника, спрямована на приховування правопорушення та його негативних наслідків, на продовження вчинення правопорушення, а також повторне вчинення правопорушення на ринку природного газу вважаються обтяжуючими обставинами.

6. Рішення Регулятора про накладення санкцій за порушення, передбачені цією статтею, може бути прийняте протягом п'яти днів з дня виявлення правопорушення Регулятором.

Накладення санкцій, передбачених цією статтею, не допускається, якщо порушення було виявлено через три або більше років після його скоєння (у разі тривалого порушення — його припинення) або виявлення його наслідків.

7. За одне правопорушення на ринку природного газу може застосуватися лише один вид штрафної санкції (штраф) або штраф разом із зупиненням дії ліцензії.

8. Рішення про накладення санкцій Регулятором оскаржуються в судовому порядку.

9. Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Суми штрафів у разі їх несплати стягуються в судовому порядку.

Розділ VII

ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з 1 жовтня 2015 року, крім:

пункту 1 частини другої статті 22, статті 33, які застосовуються з дня набрання чинності цим Законом з урахуванням пункту 10 цього розділу;

пункту 5 частини другої статті 22, статей 23–31, які вводяться в дію з 1 квітня 2016 року;

пункту 3 частини другої статті 38, статті 39, які вводяться в дію з 1 січня 2016 року.

Частина шоста статті 11 цього Закону втрачає чинність з 1 квітня 2017 року.

2. Визнати таким, що втрачає чинність з 1 жовтня 2015 року Закон України “Про засади функціонування ринку природного газу” (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 48, ст. 566 із наступними змінами).

3. До 1 червня 2016 року санкції за порушення вимог пункту 5 частини другої статті 22, статей 23–31 цього Закону не застосовуються, тоді як до суб'єкта господарювання, контроль над яким здійснює особа (особи) з держави (держав), що не є стороною Енергетичного Співтовариства, або сама держава (держави), що не є

стороною Енергетичного Співтовариства, санкції за порушення зазначених вимог не застосовуються до 1 січня 2017 року.

4. З 1 жовтня 2015 року до 1 січня 2016 року до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із розподілу природного газу, застосовується такий режим:

1) суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність із розподілу природного газу, забороняється провадити діяльність з видобутку, постачання, зберігання і транспортування природного газу;

2) якщо суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із розподілу природного газу, є складовою вертикально інтегрованої організації, він має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів господарської діяльності вертикально інтегрованої організації, які не пов'язані з розподілом природного газу;

3) до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із розподілу природного газу, застосовуються основні принципи, що визначають незалежність господарської діяльності такого суб'єкта у складі вертикально інтегрованої організації:

а) заборона суміщення посад у складі вертикально інтегрованої організації;

б) самостійність прийняття рішень щодо поточних фінансових операцій, експлуатації, будівництва чи модернізації об'єктів газорозподільної системи для провадження відповідної ліцензійної діяльності;

4) суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із розподілу природного газу, щорічно готує план заходів, що забезпечує відокремлення та незалежність господарської, зокрема ліцензійної, діяльності такого суб'єкта від господарської діяльності вертикально інтегрованої організації; такий план заходів та звіти про його виконання подаються Регулятору.

5. З 1 жовтня 2015 року до 1 квітня 2016 року до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, застосовується такий режим:

1) суб'єктам господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, забороняється провадити діяльність з видобутку та постачання природного газу;

2) якщо суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із транспортування природного газу, є складовою вертикально інтегрованої організації, він має бути юридично та організаційно незалежним від інших видів господарської діяльності вертикально інтегрованої організації, які не пов'язані з транспортуванням природного газу;

3) до суб'єктів господарювання, що провадять діяльність із транспортування природного газу, застосовуються основні принципи, що визначають незалежність господарської діяльності такого суб'єкта у складі вертикально інтегрованої організації:

а) заборона суміщення посад у складі вертикально інтегрованої організації;

б) самостійність прийняття рішень щодо поточних фінансових операцій, експлуатації, будівництва чи модернізації об'єктів газотранспортної системи для провадження відповідної ліцензійної діяльності;

4) суб'єкт господарювання, що провадить діяльність із транспортування природного газу, щорічно готує план заходів, що забезпечує відокремлення та незалежність господарської, зокрема ліцензійної, діяльності такого суб'єкта від господарської діяльності вертикально інтегрованої організації; такий план заходів та звіти про його виконання подаються Регулятору.

6. Провадження діяльності з постачання та розподілу природного газу здійснюється на підставі чинних ліцензій, що були видані до дня введення в дію цього Закону, протягом трьох місяців після затвердження ліцензійних умов на провадження відповідного виду господарської діяльності згідно з положеннями цього Закону.

Ліцензія на провадження господарської діяльності з транспортування природного газу, що була видана до набрання чинності цим Законом, діє до видачі відповідної ліцензії діючому оператору газотранспортної системи згідно з цим Законом.

Ліцензія на провадження господарської діяльності із зберігання природного газу, що була видана до набрання чинності цим Законом, діє до видачі відповідної ліцензії діючому оператору газосховища згідно з положеннями цього Закону.

7. Перший звіт за 2015 рік про результати моніторингу питань, зазначених у статті 7 цього Закону, а також вжиті або заплановані заходи щодо цих питань має бути підготовлено та опубліковано до 1 жовтня 2015 року.

8. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законодавчих актів, що впливають із цього Закону.

9. До 1 жовтня 2015 року Кабінету Міністрів України, центральним органам виконавчої влади, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг:

забезпечити прийняття та затвердження нормативно-правових актів, передбачених цим Законом (крім процедури сертифікації операторів газотранспортних систем);

забезпечити перегляд і скасування своїх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

10. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердити кодекс газотранспортної системи щодо діючого оператора газотранспортної системи протягом 60 днів з дня подання проекту кодексу таким оператором.

11. До 1 січня 2016 року Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, забезпечити прийняття порядку здійснення процедури сертифікації операторів газотранспортних систем.

Президент України

П. ПОРОШЕНКО

м. Київ, 9 квітня 2015 року
№ 329-VIII

ВЕДОМОСТИ ВЕРХОВНОЙ РАДЫ УКРАИНЫ

№ 27, 3 июля 2015 г.

редакционный перевод с украинского языка

В НОМЕРЕ:

**ЗАКОНЫ УКРАИНЫ,
ПОСТАНОВЛЕНИЯ ВЕРХОВНОЙ РАДЫ УКРАИНЫ**

ЗАКОНЫ УКРАИНЫ

234. О рынке природного газа.

Закон Украины от 9 апреля 2015 года № 329-VIII.

ЗАКОНЫ УКРАИНЫ, ПОСТАНОВЛЕНИЯ ВЕРХОВНОЙ РАДЫ УКРАИНЫ

ЗАКОН УКРАИНЫ

234

О рынке природного газа

Настоящий Закон определяет правовые основы функционирования рынка природного газа Украины, основанного на принципах свободной конкуренции, надлежащей защиты прав потребителей и безопасности поставки природного газа, а также способного к интеграции с рынками природного газа государств — сторон Энергетического Сообщества, в том числе путем создания региональных рынков природного газа.

Раздел I

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1. **Определение терминов**

1. В настоящем Законе приведенные ниже термины употребляются в следующем значении:

1) безопасность поставки природного газа — надежная и бесперебойная поставка необходимых объемов природного газа потребителям, что обеспечивается имеющимися источниками поступления природного газа, а также надлежащим техническим состоянием газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG;

2) вертикально интегрированная организация — юридическое лицо независимо от организационно-правовой формы и формы собственности, физическое лицо, осуществляющее хозяйственную деятельность, в том числе осуществляющее контроль над другим юридическим либо физическим лицом, или группа таких лиц, связанных между собой непосредственно либо опосредованно отношениями контроля, которое осуществляет по меньшей мере одну из функций транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа или оказания услуг установки LNG и по меньшей мере одну из функций поставки или добычи природного газа;

3) свободная мощность — часть технической мощности объекта газовой инфраструктуры, право пользования которой не предоставлено заказчикам или не реализовано заказчиком согласно договору об оказании соответствующих услуг;

4) уязвимые потребители — бытовые потребители, которые приобретают право на государственную помощь в порядке, установленном Кабинетом Министров Украины;

5) урегулирование перегрузок — принятие мер оператором газотранспортной системы, оператором газораспределительной системы, оператором газохранилища или оператором установки LNG с целью обеспечения максимального использования мощности газотранспортной системы, газораспределительной системы, газохранилища или установки LNG с учетом требований целостности газотранспортной системы;

6) газораспределительная система — технологический комплекс, состоящий из организационно и технологически связанных между собой объектов, предназна-

ченных для распределения природного газа от газораспределительных станций непосредственно потребителям;

7) газотранспортная система — технологический комплекс, в который входит отдельный магистральный газопровод со всеми объектами и сооружениями, связанными с ним единым технологическим процессом, или несколько таких газопроводов, по которым осуществляется транспортировка природного газа от точки (точек) входа до точки (точек) выхода;

8) доступ — право пользования мощностью объекта газовой инфраструктуры в объеме и на условиях, установленных в договоре об оказании услуг транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа или услуг установки LNG;

9) заказчик — физическое или юридическое лицо, которое на основании договора заказывает оказание одной либо нескольких из следующих услуг:

присоединение к газотранспортной или газораспределительной системе;

транспортировка природного газа;

распределение природного газа;

хранение (закачка, отбор) природного газа;

услуги установки LNG;

10) защищенные потребители — бытовые потребители, присоединенные к газораспределительной системе, предприятию, учреждению, организации, осуществляющим оказание важных общественных услуг и присоединенным к газотранспортной или газораспределительной системе, а также производители тепловой энергии для нужд таких потребителей или предприятий, учреждений, организаций при условии, что производство тепловой энергии для нужд таких потребителей или предприятий, учреждений, организаций осуществляется с помощью объектов, не приспособленных к изменению топлива и присоединенных к газотранспортной или газораспределительной системе;

11) кодекс газотранспортной системы, кодекс газораспределительных систем, кодекс газохранилища, кодекс установки LNG — правила эксплуатации и доступа к газотранспортной системе, газораспределительной системе, газохранилищу, установке LNG, которые утверждаются Регулятором;

12) контролер — лицо, ответственное за мониторинг и отчет о состоянии выполнения требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы;

13) контроль — решающее влияние или возможность осуществления решающего влияния на хозяйственную деятельность субъекта рынка природного газа, которое осуществляется, в частности, путем реализации права владения или пользования всеми активами такого субъекта либо их значительной частью, права решающего влияния на формирование состава, результаты голосования и принятие решения органами такого субъекта и т. п.;

14) кризисная ситуация по поступлению природного газа (далее — кризисная ситуация) — наступление неожиданных и непредвиденных обстоятельств, в том числе обстоятельств, которые могли быть предвидены, но предотвращение которых ответственными субъектами властных полномочий было объективно невозможным, что повлекло или может повлечь ограничение или прекращение поступления природного газа на рынок природного газа Украины либо другие препятствия для безопасной и бесперебойной работы газотранспортной системы, газораспределительной системы, газохранилища или установки LNG;

15) Национальный план действий — план действий на случай кризисной ситуации, который утверждается центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе;

16) объекты газовой инфраструктуры — газотранспортные системы, газораспределительные системы, газохранилища, установка LNG;

17) оператор газораспределительной системы — субъект хозяйствования, который на основании лицензии осуществляет деятельность по распределению природного газа газораспределительной системой в пользу третьих лиц (заказчиков);

18) оператор газохранилища — субъект хозяйствования, который на основании лицензии осуществляет деятельность по хранению (закачке, отбору) природного газа с использованием одного или нескольких газохранилищ в пользу третьих лиц (заказчиков);

19) оператор газотранспортной системы — субъект хозяйствования, который на основании лицензии осуществляет деятельность по транспортировке природного газа по газотранспортной системе в пользу третьих лиц (заказчиков);

20) оператор установки LNG — субъект хозяйствования, который на основании лицензии осуществляет деятельность по оказанию услуг установки LNG в пользу третьих лиц (заказчиков);

21) оптовый покупатель — субъект хозяйствования, который приобретает природный газ на основании договора купли-продажи не для собственного потребления;

22) оптовый продавец — субъект хозяйствования, который реализует природный газ оптовому покупателю или поставщику на основании договора купли-продажи;

23) бытовой потребитель — физическое лицо, которое приобретает природный газ с целью использования для собственных бытовых потребностей, в том числе для приготовления пищи, подогрева воды и отопления своих жилых помещений, что не включает профессиональную и коммерческую деятельность;

24) должностное лицо юридического лица (оператора газотранспортной системы, собственника газотранспортной системы, оператора газораспределительной системы, оператора газохранилища, оператора установки LNG) — физическое лицо — председатель или член наблюдательного совета, исполнительного органа (председатель и члены коллегиального исполнительного органа; лицо, осуществляющее полномочия единоличного исполнительного органа), ревизионной комиссии, ревизор, а также председатель и члены другого органа юридического лица, если образование такого органа предусмотрено уставом или другим учредительным документом такого юридического лица;

25) услуги установки LNG — хозяйственная деятельность, подлежащая лицензированию и состоящая в преобразовании природного газа из газообразного в жидкое состояние (сжижение) или преобразовании сжиженного природного газа из жидкого в газообразное состояние (регазификация) с помощью установки LNG;

26) поставщик “последней надежды” — определенный Кабинетом Министров Украины поставщик, который не имеет права отказать в заключении договора поставки природного газа на ограниченный период времени;

27) поставщик природного газа (далее — поставщик) — субъект хозяйствования, который на основании лицензии осуществляет деятельность по поставке природного газа;

28) поставка природного газа — хозяйственная деятельность, подлежащая лицензированию и состоящая в реализации природного газа непосредственно потребителям на основании заключенных с ними договоров;

29) мощность — максимально допустимое перетекание объема природного газа, выраженное в единицах энергии к единице времени, которое предоставляется заказчику в соответствии с договором об оказании услуг транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа или услуг установки LNG;

30) присоединение — совокупность организационных и технических мер, в том числе работ, направленных на создание технической возможности для оказания услуг транспортировки либо распределения природного газа, которые осуществляются в связи с подключением объекта строительства либо существующего объекта заказчика к газотранспортной или газораспределительной системе;

31) природный газ, нефтяной (попутный) газ, газ (метан) угольных месторождений и газ сланцевых толщ, газ коллекторов плотных пород, газ центрально-бассейнового типа (далее — природный газ) — смесь углеводородов и неуглеводородных компонентов, которая находится в газообразном состоянии при стандартных условиях (давление — 760 миллиметров ртутного столба и температура — 20 градусов по Цельсию) и является товарной продукцией;

32) Регулятор — национальная комиссия, осуществляющая государственное регулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг;

33) рынок природного газа — совокупность правоотношений, возникающих в процессе купли-продажи, поставки природного газа, а также оказания услуг по его транспортировке, распределению, хранению (закачке, отбору), услуг установки LNG;

34) распределение мощности — предоставление, установление условий и порядка реализации, а также осуществление других процедур, связанных с правом пользования мощностью объекта газовой инфраструктуры;

35) распределение природного газа — хозяйственная деятельность, подлежащая лицензированию и связанная с перемещением природного газа по газораспределительной системе с целью его физической доставки потребителям, но не включающая поставку природного газа;

36) сертификация — подтвержденное решением Регулятора выполнение субъектом хозяйствования требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

37) потребитель — физическое лицо, физическое лицо — предприниматель или юридическое лицо, получающее природный газ на основании договора поставки природного газа с целью использования для собственных потребностей, а не для перепродажи, или использования в качестве сырья;

38) страховой запас природного газа (далее — страховой запас) — объем природного газа, который поставщик обязан хранить в газохранилищах в соответствии с законодательством;

39) субъект рынка природного газа — оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG, заказчик, оптовый продавец, оптовый покупатель, поставщик, потребитель;

40) хранилище природного газа (далее — газохранилище) — технологический комплекс, созданный в природной или искусственной емкости с целью накопления природного газа (включая емкость установки LNG, предназначенную для хранения природного газа), и технологически объединенные с этим комплексом сооружения, предназначенные для хранения (закачки, отбора) природного газа. Для целей настоящего Закона к газохранилищу не относятся:

емкости установки LNG, предназначенные исключительно для производственных потребностей такой установки;

емкости, предназначенные исключительно для осуществления оператором газотранспортной системы мер, направленных на выполнение требований целостности газотранспортной системы с учетом того, что емкости, предназначенные для оказания услуг балансирования оператором газотранспортной системы, относятся к газохранилищу для целей настоящего Закона;

41) техническая мощность — максимальный объем мощности, право пользования которой оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища или оператор установки LNG может

предоставить заказчикам с гарантией реализации такого права, с учетом требований целостности газотранспортной системы и требований относительно эксплуатации газотранспортной или газораспределительной системы, газохранилища или установки LNG;

42) точка выхода — определенная точка в газотранспортной системе, в которой оператор газотранспортной системы доставляет природный газ, находящийся в газотранспортной системе, в другую газотранспортную или газораспределительную систему, газохранилище, установку LNG или потребителю, присоединенному к газотранспортной системе, или объекту, связанному с добычей природного газа;

43) точка входа — определенная точка в газотранспортной системе, в которой природный газ поступает в газотранспортную систему от объектов, связанных с добычей природного газа, газохранилища, установки LNG, а также от других газотранспортных или газораспределительных систем;

44) трансграничный газопровод — магистральный газопровод, пересекающий линию границы между Украиной и соседним государством и предназначенный для соединения газотранспортных систем Украины с газотранспортными системами этого государства;

45) транспортировка природного газа — хозяйственная деятельность, подлежащая лицензированию и связанная с перемещением природного газа по газотранспортной системе с целью его доставки в другую газотранспортную систему, газораспределительную систему, газохранилище, установку LNG или доставки непосредственно потребителям, но не включающая перемещение по внутрипромышленным трубопроводам (присоединенным сетям) и поставку природного газа;

46) установка сжиженного природного газа (далее — установка LNG) — технологический комплекс, состоящий из терминала, предназначенного для сжижения природного газа или загрузки, разгрузки и регазификации сжиженного природного газа, а также объектов и сооружений, используемых для оказания вспомогательных услуг и временного хранения в процессе регазификации до момента доставки природного газа в магистральные газопроводы, но не включая части терминала, используемые в качестве газохранилища;

47) целостность газотранспортной системы — состояние газотранспортной системы, при котором давление и физико-химические показатели природного газа остаются в пределах между минимальным и максимальным уровнями, определенными оператором газотранспортной системы, которые технически гарантируют транспортировку природного газа.

Другие термины употребляются в значениях, приведенных в законах Украины “О нефти и газе”, “О трубопроводном транспорте” и других законах Украины.

Статья 2. Правовая основа рынка природного газа

1. Во исполнение обязательств Украины по Договору об учреждении Энергетического Сообщества и Соглашению об ассоциации между Украиной, с одной стороны, и Европейским Союзом, Европейским сообществом по атомной энергии и их государствами-членами, с другой стороны, настоящий Закон направлен на имплементацию актов законодательства Энергетического Сообщества в сфере энергетики, а именно: Директивы 2009/73/ЕС об общих правилах внутреннего рынка природного газа и об отмене Директивы 2003/55/ЕС; Регламента (ЕС) 715/2009 об условиях доступа к сетям транспортировки природного газа и которым отменяется Регламент (ЕС) 1775/2005; Директивы 2004/67/ЕС об осуществлении мер по обеспечению безопасности поставки природного газа.

Правовую основу рынка природного газа составляют Конституция Украины, настоящий Закон, законы Украины “О трубопроводном транспорте”, “О естественных монополиях”, “О нефти и газе”, “Об энергосбережении”, “О соглашениях о разделе продукции”, “О защите экономической конкуренции”, “О газе (метане) угольных

месторождений”, “Об охране окружающей природной среды”, международные договоры Украины, согласие на обязательность которых дано Верховной Радой Украины, и прочие акты законодательства Украины.

2. Субъекты властных полномочий, а также суды при применении норм настоящего Закона принимают во внимание правоприменительную практику Энергетического Сообщества и Европейского Союза, в частности решения Суда Европейского Союза (Европейского Суда, Общего Суда), практику Европейской Комиссии и Секретариата Энергетического Сообщества о применении положений актов законодательства Европейского Союза, указанных в части первой настоящей статьи.

3. Решения (меры) субъектов властных полномочий, принятые во исполнение норм настоящего Закона, должны соответствовать принципам пропорциональности, прозрачности и недискриминации.

Согласно принципу пропорциональности решения (меры) субъектов властных полномочий должны быть необходимыми и минимально достаточными для достижения цели удовлетворения всеобщественного интереса.

Согласно принципу прозрачности решения (меры) субъектов властных полномочий должны быть надлежащим образом обоснованы и сообщены субъектам, которых они касаются, в надлежащий срок до вступления ими в силу или введения в действие.

Согласно принципу недискриминации решения, действия, бездействие субъектов властных полномочий не могут приводить:

к юридическому или фактическому объему прав и обязанностей лица, который является отличным от объема прав и обязанностей других лиц в подобных ситуациях, если только такое отличие не является необходимым и минимально достаточным для удовлетворения всеобщественного интереса;

к юридическому или фактическому объему прав и обязанностей лица, который является таким, как и объем прав и обязанностей других лиц в несхожих ситуациях, если такая одинаковость не является необходимой и минимально достаточной для удовлетворения всеобщественного интереса.

Действие принципов, указанных в настоящей части, распространяется также на субъектов рынка природного газа в случаях, предусмотренных настоящим Законом.

Раздел II

ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЫНКА ПРИРОДНОГО ГАЗА. РОЛЬ ГОСУДАРСТВА НА РЫНКЕ ПРИРОДНОГО ГАЗА

Статья 3. Принципы функционирования рынка природного газа

1. Рынок природного газа функционирует на основах свободной добросовестной конкуренции, кроме деятельности субъектов естественных монополий, и по принципам:

1) обеспечения высокого уровня защиты прав и интересов потребителей природного газа, в том числе обеспечения первоочередного интереса безопасности поставки природного газа, в частности путем диверсификации источников поступления природного газа;

2) свободной торговли природным газом и равенства субъектов рынка природного газа независимо от государства, согласно законодательству которого они созданы;

3) свободного выбора поставщика природного газа;

4) равенства прав на ввоз и вывоз природного газа на/с территории Украины;

5) невмешательства государства в функционирование рынка природного газа, кроме случаев, когда это необходимо для устранения недостатков рынка или обеспечения других всеобщественных интересов, при условии что такое вмешательство осуществляется минимально достаточным способом;

- 6) обеспечения равных прав на доступ к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам, установке LNG;
- 7) недопущения и устранения ограничений конкуренции, вызванных действиями субъектов рынка природного газа, в том числе субъектов естественных монополий и субъектов хозяйствования государственной формы собственности;
- 8) соблюдения установленных технических норм и стандартов безопасности;
- 9) защиты окружающей природной среды и рационального использования энергоресурсов;
- 10) ответственности субъектов рынка природного газа за нарушение правил деятельности на рынке природного газа и условий договоров.

Статья 4. Государственное регулирование, формирование и реализация государственной политики на рынке природного газа

1. Государственное регулирование рынка природного газа осуществляет Регулятор в пределах полномочий, определенных настоящим Законом и другими актами законодательства.

2. К основным задачам Регулятора на рынке природного газа относятся:

1) содействие в сотрудничестве с Советом регуляторных органов Энергетического Сообщества и национальными регуляторами в сфере энергетики других государств — сторон Энергетического Сообщества становлению конкурентоспособного единого рынка природного газа в рамках Энергетического Сообщества с учетом интересов безопасности поставки природного газа и устойчивости окружающей природной среды, эффективному открытию рынка природного газа для всех потребителей и поставщиков, оптовых покупателей и оптовых продавцов Энергетического Сообщества, а также обеспечение надлежащих условий для эффективного и надежного функционирования газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG ввиду долгосрочных целей развития;

2) развитие конкуренции и надлежащее функционирование региональных (международных) рынков в рамках Энергетического Сообщества, в частности единого рынка Энергетического Сообщества, с целью достижения целей, указанных в пункте 1 настоящей части;

3) устранение препятствий и ограничений для торговли природным газом между государствами — сторонами Энергетического Сообщества, в частности обеспечение надлежащего уровня трансграничного соединения для удовлетворения спроса и усиления интеграции рынков природного газа отдельных государств — сторон Энергетического Сообщества, которая будет способствовать трансграничной торговле природным газом в рамках Энергетического Сообщества;

4) содействие безопасному, надежному и экономному функционированию газовой инфраструктуры (газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG), что даст возможность обеспечить недискриминационный доступ к ней для всех заказчиков, ориентированность на потребности заказчиков, достаточность мощности для потребностей рынка природного газа и энергоэффективность, а также возможности для выхода на рынок природного газа производителей газа из альтернативных источников независимо от объемов производства;

5) обеспечение простых и необременительных условий присоединения к газотранспортным и газораспределительным системам для новых объектов заказчиков, обеспечение простых и необременительных условий доступа к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам и установке LNG для новых заказчиков, в частности устранения барьеров, которые могут препятствовать такому доступу для новых оптовых продавцов или поставщиков, а также для оптовых продавцов или поставщиков газа из альтернативных источников;

6) стимулирование субъектов рынка природного газа к повышению эффективности газовой инфраструктуры и интеграции рынка природного газа;

7) создание предпосылок для получения потребителями экономических выгод от эффективного функционирования рынка природного газа, конкуренции на рынке природного газа и реализации действенных механизмов защиты их прав;

8) содействие достижению высоких стандартов исполнения специальных обязанностей для обеспечения всеобщественных интересов на рынке природного газа, защиты уязвимых потребителей и налаживания процесса обмена данными, необходимого для реализации потребителями права на смену поставщика.

3. К компетенции Регулятора на рынке природного газа относятся:

1) выдача лицензий на право осуществления видов деятельности на рынке природного газа, подлежащих лицензированию с учетом положений статьи 9 настоящего Закона, и надзор за соблюдением лицензионных условий лицензиатами;

2) принятие решения о сертификации операторов газотранспортных систем или отказе в сертификации;

3) утверждение и обнародование в установленном порядке методологии определения тарифов на услуги транспортировки природного газа для точек входа и точек выхода, методологий определения тарифов на услуги распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа относительно газохранилищ, к которым применяется режим регулируемого доступа в соответствии со статьей 48 настоящего Закона, на услуги установки LNG и установление тарифов, которые должны обеспечить необходимые инвестиции в газотранспортные и газораспределительные системы, газохранилища, а также установку LNG;

4) установление платы за присоединение к газотранспортным и газораспределительным системам согласно утвержденной Регулятором методологии;

5) утверждение правил для поставщика “последней надежды” как части правил поставки природного газа, в том числе правил для определения цены природного газа, поставляемого таким поставщиком, в соответствии со статьей 15 настоящего Закона;

6) утверждение кодексов газотранспортных систем, кодекса газораспределительных систем, кодексов газохранилищ и кодекса установки LNG;

7) утверждение правил балансирования как части кодекса соответствующей газотранспортной системы (в том числе методологии определения платежей, связанных с балансированием), которые должны быть справедливыми, недискриминационными, обусловленными объективными факторами и создающими экономические стимулы для балансирования объемов закачки и отбора природного газа самими заказчиками;

8) установление тарифов на услуги транспортировки природного газа по трансграничным газопроводам в соответствии с методологией определения тарифов на услуги транспортировки природного газа для точек входа и точек выхода;

9) утверждение правил распределения мощности и урегулирования перегрузок трансграничных газопроводов как части кодекса газотранспортной системы;

10) мониторинг применения тарифов, других платежей, связанных с доступом к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам и установке LNG или присоединением к газотранспортной или газораспределительной системе, а также мониторинг применения и обеспечения соблюдения методологий определения таких тарифов и платежей;

11) обеспечение соблюдения операторами газотранспортных и газораспределительных систем, а также другими субъектами рынка природного газа (кроме потребителей) их обязанностей согласно настоящему Закону и другим соответствующим актам законодательства, в том числе обязанностей по сотрудничеству

и взаимодействию с субъектами рынка природного газа других государств — сторон Энергетического Сообщества;

12) мониторинг состояния урегулирования перегрузок газотранспортных систем, в том числе трансграничных газопроводов, и применения правил урегулирования перегрузок;

13) мониторинг соблюдения критериев для определения режима доступа, применяемого оператором газохранилищ к каждому конкретному газохранилищу в соответствии со статьей 48 настоящего Закона;

14) мониторинг исполнения специальных обязанностей для обеспечения всеобщественных интересов в процессе функционирования рынка природного газа на соответствие требованиям, предусмотренным настоящим Законом и другими актами законодательства;

15) совместно с другими субъектами властных полномочий обеспечение эффективного применения мер защиты прав потребителей, в том числе предусмотренных настоящим Законом;

16) обеспечение потребителям (оптовым покупателям) возможности свободно выбирать и менять поставщика (оптового продавца) на условиях, предусмотренных настоящим Законом и другими актами законодательства;

17) утверждение правил поставки природного газа;

18) надзор за соблюдением операторами газотранспортной системы, операторами газораспределительных систем, операторами газохранилищ и оператором установки LNG и собственниками корпоративных прав таких субъектов, вертикально интегрированными организациями требований об обособлении и независимости, установленных настоящим Законом;

19) утверждение и мониторинг выполнения планов развития газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG и предоставление в ежегодном отчете Регулятора их оценки, в том числе указание необходимых изменений в такие планы;

20) утверждение форм отчетности субъектов рынка природного газа (кроме потребителей), а также порядка их заполнения и представления на проверку независимому аудиторю, что должно обеспечить возможность для выявления фактов перекрестного субсидирования между разными видами деятельности на рынке природного газа;

21) установление минимальных стандартов и требований к качеству обслуживания потребителей и поставки, в частности относительно максимального срока осуществления работ по присоединению или ремонту, возобновлению поставки природного газа;

22) мониторинг соблюдения и анализ статистики выполнения правил по безопасности и надежности газотранспортных и газораспределительных систем;

23) мониторинг уровня прозрачности в деятельности субъектов рынка природного газа, в частности уровня оптовых цен на природный газ, а также обеспечение соблюдения субъектами рынка природного газа (кроме потребителей) обязательств по размещению информации;

24) мониторинг уровня и эффективности открытия рынка природного газа и конкуренции на оптовом и розничном рынках природного газа, в том числе цен на газовых биржах, цен для бытовых потребителей (включая статистику применения условий о предоплате), статистики смены поставщика, статистики отключений, уровня цен и качества работ по техническому обслуживанию, жалоб бытовых потребителей, а также любых практик, приводящих к искажению или ограничению конкуренции на рынке природного газа;

25) мониторинг применения положений договоров, ограничивающих конкуренцию на рынке природного газа (в частности условий договоров, которые мешают потребителям, не являющимся бытовыми, заключать договоры поставки с более чем одним поставщиком одновременно или ограничивают их в праве выбора поставщика), без вмешательства в договоры, предусматривающие возможность временной приостановки поставки, и договоры купли-продажи или поставки природного газа сроком действия от 10 лет при условии, что такие договоры соответствуют законодательству о защите экономической конкуренции;

26) издание по меньшей мере раз в год заключений о соответствии уровня цен на розничном рынке природного газа статье 11 настоящего Закона и законодательству о защите прав потребителей и доведение этих заключений до сведения Кабинета Министров Украины и Антимонопольного комитета Украины;

27) обеспечение доступа к информации об объемах и других показателях потребления природного газа потребителем в порядке и на условиях, предусмотренных настоящим Законом и другими актами законодательства;

28) мониторинг исполнения функций и обязанностей субъектами рынка природного газа в соответствии с положениями настоящего Закона и других актов законодательства о доступе к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам и установке LNG;

29) содействие налаживанию процесса обмена данными для обеспечения развития рынка природного газа;

30) другие функции, предусмотренные законом.

4. В случае избрания модели обособления ISO Регулятор:

1) осуществляет надзор за соблюдением собственником газотранспортной системы и оператором газотранспортной системы обязанностей, установленных настоящим Законом, и налагает штрафы за их несоблюдение в соответствии с пунктом 5 части пятой настоящей статьи;

2) осуществляет мониторинг отношений между собственником газотранспортной системы и оператором газотранспортной системы с целью обеспечения соблюдения оператором газотранспортной системы своих обязанностей, а также утверждает договоры и разрешает споры между собственником газотранспортной системы и оператором газотранспортной системы по запросу как минимум одного из этих субъектов;

3) обеспечивает, чтобы уровень тарифа на услуги транспортировки природного газа и других платежей, связанных с доступом или присоединением к газотранспортной системе, для такого оператора учитывал вознаграждение собственнику газотранспортной системы за право пользования газотранспортной системой, в том числе составляющими газотранспортной системы, которые были реконструированы или улучшены за счет собственника газотранспортной системы при условии, что такие работы осуществлены экономически обоснованным способом.

5. Регулятор имеет право:

1) запрашивать информацию, которая является необходимой для надлежащего исполнения им своих функций, и получать ее на условиях, предусмотренных настоящим Законом или другими актами законодательства, от любого субъекта властных полномочий, субъектов рынка природного газа (кроме потребителей);

2) инициировать консультации, а также общественные обсуждения;

3) инициировать и проводить расследования относительно функционирования рынка природного газа в Украине, принимать решения о применении мер для содействия эффективной конкуренции на рынке природного газа и обеспечения надлежащего функционирования рынка природного газа после консультаций с Секретариатом Энергетического Сообщества;

4) издавать обязательные для исполнения субъектами рынка природного газа (кроме потребителей) решения;

5) налагать санкции на субъектов рынка природного газа (кроме потребителей), нарушивших свои обязанности в соответствии с настоящим Законом и другими актами законодательства;

6) требовать от оператора газотранспортной системы, оператора газохранилища и оператора установки LNG внесения изменений в кодекс газотранспортной системы, кодекс газохранилища или кодекс установки LNG, в том числе тарифы на соответствующие услуги, с целью соблюдения принципа пропорциональности и недискриминации;

7) устанавливать временные тарифы на транспортировку, распределение, хранение (закачку, отбор) природного газа (относительно газохранилищ, к которым применяется регулируемый режим доступа в соответствии со статьей 48 настоящего Закона) и услуги установки LNG в случае, если оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища или оператор установки LNG своевременно не предоставил расчеты соответствующих тарифов для их установления Регулятором, а также принимать решения относительно механизма предоставления компенсации, если окончательные тарифы отличаются от временных;

8) рассматривать жалобы и разрешать споры в соответствии со статьей 58 настоящего Закона;

9) принимать меры к предотвращению злоупотреблений монопольным положением, в частности когда такое злоупотребление причиняет экономический ущерб потребителям, а также любых действий, направленных на завышение цен;

10) проводить в соответствии с законом проверки субъектов рынка природного газа (кроме потребителей).

6. Цены на рынке природного газа, регулируемые государством (в частности тарифы на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG, а также другие платежи, связанные с доступом к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам и установке LNG или присоединением к газотранспортной или газораспределительной системе), должны быть:

1) недискриминационными;

2) прозрачными;

3) установленными с учетом требований целостности газотранспортной системы исходя из экономически обоснованных и прозрачных затрат соответствующего субъекта рынка природного газа и с учетом надлежащего уровня рентабельности, а также, где это возможно, установленными с учетом сопоставления с показателями аналогичных категорий регулируемых цен, установленных Регулятором для других субъектов рынка природного газа, или действующих на рынках природного газа других государств.

Тарифы на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG должны способствовать эффективной торговле природным газом и развитию конкуренции на рынке природного газа, не допускать перекрестного субсидирования между заказчиками, создавать экономические стимулы для осуществления инвестиций и поддержания в надлежащем состоянии газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ, установки LNG, а также улучшения взаимодействия и сообщения между ними.

Тарифы на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG не должны ограничивать ликвидность рынка и искажать трансграничную торговлю природным газом. Методологии определения таких тарифов утверждаются Регулятором не менее чем за 15 дней до

даты, с которой начинают применяться тарифы, определенные в соответствии с такими методологиями.

Любые платежи, связанные с доступом к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам и установке LNG или присоединением к газотранспортной или газораспределительной системе (в том числе тарифы на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG), рассчитываются независимо от физического пути следования природного газа.

Тарифы на услуги транспортировки и распределения природного газа, а также другие платежи, связанные с доступом к газотранспортной или газораспределительной системе либо присоединением к газотранспортной или газораспределительной системе, должны стимулировать оператора газотранспортной системы и оператора газораспределительной системы к повышению эффективности газотранспортной или газораспределительной системы, интеграции рынка природного газа и обеспечению безопасности поставки природного газа, а также к развитию научно-технических знаний, связанных с хозяйственной деятельностью таких субъектов.

Тарифы на услуги транспортировки природного газа устанавливаются по отдельности для каждой точки входа и точки выхода на основании методологии определения тарифов на услуги транспортировки природного газа на основе точек входа и точек выхода, утверждаемой Регулятором.

В случае если отличия в структуре тарифов на услуги транспортировки природного газа или правил балансирования, применяемых к газотранспортной системе, препятствуют трансграничной торговле природным газом, принимаются меры по гармонизации структур тарифов и правил балансирования, применяемых к этой газотранспортной системе и газотранспортной системе (системам) соседних государств.

Решение Регулятора об установлении тарифов на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа, услуги установки LNG подлежат обнародованию путем размещения на веб-сайте Регулятора.

7. На рынке природного газа центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе:

- 1) формирует и реализует государственную политику в нефтегазовом комплексе с учетом положений Энергетической стратегии Украины;
- 2) разрабатывает государственные целевые программы, в частности по диверсификации источников поступления природного газа;
- 3) разрабатывает и координирует выполнение минимальных стандартов безопасности поставки природного газа в соответствии со статьей 5 настоящего Закона;
- 4) разрабатывает, утверждает и вводит в рамках своих полномочий Национальный план действий в соответствии со статьей 6 настоящего Закона;
- 5) осуществляет мониторинг безопасности поставки природного газа в соответствии со статьи 7 настоящего Закона;
- 6) осуществляет другие полномочия, определенные законами Украины и возложенные на него Кабинетом Министров Украины.

Статья 5. Меры по безопасности поставки природного газа

1. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, разрабатывает и утверждает правила о безопасности поставки природного газа, которые являются обязательными для выполнения всеми субъектами рынка природного газа. Правила о безопасности поставки природного газа устанавливают минимальные стандарты безопасности поставки природного газа и должны определять:

1) круг потребителей, которые признаются защищенными потребителями, с учетом того, что потребление природного газа защищенными потребителями, не являющимися бытовыми потребителями, не должно превышать 20 процентов общего объема потребления Украины;

2) меры, которые являются обязательными к принятию субъектами рынка природного газа (кроме потребителей) для обеспечения безопасности поставки природного газа защищенным потребителям, в частности в следующих случаях:

а) чрезвычайные температурные условия в течение семидневного пикового периода, статистическая вероятность наступления которых составляет раз в 20 лет;

б) любой период продолжительностью 30 дней и более, на протяжении которого наблюдается чрезвычайно высокий спрос на природный газ, статистическая вероятность наступления которого составляет раз в 20 лет;

в) выход из строя одного магистрального газопровода при обычных зимних условиях на период продолжительностью не менее 30 дней;

3) круг субъектов рынка природного газа, обязанных принимать меры, предусмотренные пунктом 2 настоящей части;

4) выявление и классификацию основных рисков по безопасности поставки природного газа (оценка рисков);

5) меры, необходимые для уменьшения влияния выявленных рисков, в частности риска выхода из строя трансграничного газопровода, установки LNG, или газохранилища или остановки либо существенного ограничения источника поступления природного газа, с определением объема обязанностей субъектов рынка природного газа и сроков их исполнения;

6) форму и порядок представления отчета субъектами рынка природного газа (кроме потребителей) о состоянии выполнения мер, предусмотренных пунктом 2 настоящей части;

7) обязанности субъектов властных полномочий, ответственных за безопасность поставки природного газа.

2. При разработке правил, предусмотренных частью первой настоящей статьи, центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обязан учитывать экономическое влияние соответствующих мер, их эффективность и экономичность, последствия для функционирования рынка природного газа и влияния на окружающую среду и потребителей.

Правила, предусмотренные частью первой настоящей статьи, должны базироваться на рыночных основах, быть прозрачными, недискриминационными, заранее не предусматривать невозможность их выполнения, не искажать конкуренцию на рынке природного газа и не препятствовать его развитию. Такие правила не должны создавать чрезмерной тяготы для субъектов рынка природного газа и минимизировать отрицательные последствия для функционирования рынка природного газа.

3. До 1 сентября текущего года центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обеспечивает обновление правил о безопасности поставки природного газа на следующий календарный год и обнародует их путем размещения на своем веб-сайте.

Статья 6. Национальный план действий

1. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, разрабатывает и по результатам консультаций с субъектами рынка природного газа, представителями потребителей (в том числе бытовых потребителей) и по согласованию

с Регулятором утверждает Национальный план действий, являющийся обязательным для выполнения всеми субъектами рынка природного газа.

Национальный план действий определяет меры для устранения или уменьшения общего отрицательного влияния кризисной ситуации.

До 1 сентября текущего года центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обеспечивает обновление Национального плана действий на следующий календарный год и обнародует его путем размещения на своем веб-сайте.

2. В Национальном плане действий определяются:

1) уровни кризисной ситуации, а именно:

а) кризисная ситуация уровня раннего предупреждения — ситуация, при которой существует конкретная, проверенная и достоверная информация о возможности существенного ухудшения ситуации по поставке природного газа, которая вероятно приведет к кризисной ситуации уровня предупреждения или уровня чрезвычайной ситуации;

б) кризисная ситуация уровня предупреждения — ситуация, при которой имеет место остановка либо ограничение источника поступления природного газа или чрезвычайно высокий спрос на природный газ, что влечет существенное ухудшение ситуации по поставке природного газа, но поступление природного газа на рынок Украины обеспечивается без необходимости принятия нерыночных мер;

в) кризисная ситуация уровня чрезвычайной ситуации — ситуация, при которой имеет место чрезвычайно высокий спрос на природный газ, остановка либо ограничение важного источника поступления природного газа или другое существенное ухудшение ситуации по поставке природного газа, при которой были приняты все соответствующие рыночные меры, но поступление природного газа на рынок не является достаточным для обеспечения спроса, что создает необходимость принятия нерыночных мер, в частности для обеспечения поставки защищенным потребителям;

2) для каждого уровня кризисной ситуации:

а) система мер реагирования, в том числе соответствующие процедуры обмена информацией. Меры реагирования должны быть рыночными, если принятие рыночных мер не позволяет обеспечить безопасность поставки природного газа, в частности защищенным потребителям, принимаются другие (нерыночные) меры, предусмотренные пунктом 1 настоящей части;

б) обязанности субъектов рынка природного газа с учетом влияния на них кризисной ситуации с поступлением природного газа, в том числе их обязанности по взаимодействию с центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе;

в) задачи и полномочия центрального органа исполнительной власти, обеспечивающего формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, а также других субъектов властных полномочий, уполномоченных принимать участие в преодолении кризисной ситуации;

3) орган, лицо или группа лиц, ответственных за управление кризисной ситуацией;

4) механизмы сотрудничества с ответственными органами других государств, в частности государств — сторон Энергетического Сообщества, на случай кризисной ситуации;

5) перечень первоочередных мер, подлежащих обязательному выполнению с целью возобновления поступления природного газа, в том числе, по потребности, механизм и источники компенсации затрат соответствующих субъектов рынка природного газа.

3. В случае кризисной ситуации или если существует угроза безопасности населения, опасность разрушения газотранспортной или газораспределительной системы, газохранилища, установки LNG либо угроза целостности газотранспортной системы, центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, выносит решение о необходимости принятия временных предупредительных мер и уведомляет об этом Регулятора. Безотлагательно после вынесения такого решения принимаются меры, определенные Национальным планом действий как первоочередные.

Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, безотлагательно уведомляет Секретариат Энергетического Сообщества о вынесении решения о необходимости принятия временных предупредительных мер, а также о мерах, которые он планирует принять в соответствии с Национальным планом действий. Предупредительные меры должны соответствовать следующим требованиям:

- 1) быть предусмотренными Национальным планом действий;
- 2) иметь определенный срок действия;
- 3) не создавать необоснованных препятствий для движения природного газа в газотранспортных системах Украины и газотранспортных системах других государств — сторон Энергетического Сообщества;
- 4) не создавать вероятной существенной угрозы безопасности поставки природного газа другого государства — стороны Энергетического Сообщества;
- 5) не ограничивать доступ к газотранспортным системам или газохранилищам Украины для заказчиков, созданных в соответствии с законодательством другого государства — стороны Энергетического Сообщества, если предоставление такого доступа является технически возможным и безопасным.

В определенных законом случаях центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, принимает меры, не предусмотренные Национальным планом действий, о чем безотлагательно уведомляет Регулятора и Секретариат Энергетического Сообщества, в том числе о причинах принятия таких мер.

4. В случае если принятие временных предупредительных мер на национальном уровне не обеспечит урегулирования кризисной ситуации, центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обязан уведомить председателя Координационной Группы Энергетического Сообщества по вопросам безопасности поставки для принятия необходимых мер на международном уровне.

5. Для целей частей первой — четвертой настоящей статьи к рыночным мерам, которые принимаются для преодоления кризисной ситуации всех уровней, относятся:

- 1) меры, направленные на увеличение объемов поставки природного газа:
 - повышение способности к реагированию на кризисную ситуацию объектов, связанных с добычей природного газа;
 - увеличение гибкости импорта природного газа, обеспечение двустороннего движения природного газа, диверсификация источников поступления природного газа;
 - содействие доступу к газотранспортным системам для поставщиков газа из альтернативных источников;
 - обеспечение достаточной мощности (в том числе мощности отбора) газохранилищ и объемов природного газа в газохранилищах;
 - обеспечение необходимой мощности установки LNG;
 - использование долгосрочных и краткосрочных договоров купли-продажи и поставки природного газа;
 - стимулирование инвестиций в объекты газовой инфраструктуры;

заключение договоров, направленных на обеспечение безопасности поставки природного газа;

2) меры, направленные на уменьшение объемов потребления природного газа:

использование договоров, условия которых предусматривают прерывание (приостановку) фактической поставки природного газа в некоторых случаях;

обеспечение замещения природного газа в качестве энергоресурса для промышленности и производителей электрической энергии;

добровольные меры по уменьшению нагрузки на объекты газовой инфраструктуры в пиковый период;

меры по энергоэффективности;

содействие потреблению газа из альтернативных источников.

6. Для целей частей первой — четвертой настоящей статьи к нерыночным мерам, которые принимаются для преодоления кризисной ситуации уровня чрезвычайной ситуации, относятся:

1) меры, направленные на увеличение объемов поставки природного газа:

использование природного газа из стратегического запаса природного газа, который создается и поддерживается в соответствии с законом;

принудительное использование запасов альтернативных видов топлива;

принудительное использование электрической энергии, произведенной из энергоносителей, отличных от природного газа;

принудительное увеличение объемов добычи природного газа;

принудительное увеличение объема отбора природного газа;

2) меры, направленные на уменьшение объемов потребления природного газа:

принудительное использование энергоносителей, отличных от природного газа;

принудительное применение условий договоров, позволяющих осуществить прерывание (приостановление) фактической поставки природного газа в некоторых случаях;

принудительное уменьшение объемов потребления природного газа.

Статья 7. Мониторинг безопасности поставки природного газа

1. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обязан осуществлять мониторинг безопасности поставки природного газа:

1) состояния введения мер по безопасности поставки природного газа, предусмотренных статьей 5 настоящего Закона;

2) баланса спроса и предложения природного газа в Украине;

3) заключенных в течение отчетного года долгосрочных внешнеэкономических договоров купли-продажи или поставки природного газа;

4) состояния ресурсного обеспечения рынка природного газа (ликвидности рынка природного газа);

5) достаточности потенциала сообщения между газотранспортными системами Украины и газотранспортными системами других государств;

6) уровня ожидаемого спроса, доступных поступлений и, соответственно, прогнозируемой ситуации на рынке природного газа с учетом изменения спроса, автономности источников поступления природного газа и возможного изменения таких источников;

7) объема новых мощностей газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ, установки LNG, строительство которых планируется или уже начато;

8) технического состояния газотранспортных и газораспределительных систем;

9) мер, направленных на удовлетворение пикового спроса, а также покрытие временного дефицита природного газа у одного или нескольких поставщиков.

2. До 31 июля текущего года центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, готовит и размещает на своем веб-сайте отчет за предыдущий календарный год о результатах мониторинга вопросов, указанных в части первой настоящей статьи, а также принятых или запланированных мерах по этим вопросам.

Отчет должен также содержать информацию о:

1) влиянии мер, предусмотренных статьей 6 настоящего Закона, на конкуренцию на рынке природного газа;

2) мощности газохранилищ;

3) продолжительности и объемах долгосрочных внешнеэкономических договоров купли-продажи и поставки, по меньшей мере одной стороной которых является субъект хозяйствования Украины, с указанием срока действия таких договоров, а также о влиянии таких договоров на состояние ресурсного обеспечения рынка природного газа в Украине и на безопасность поставки природного газа;

4) механизмах стимулирования инвестиций в добычу, транспортировку, распределение, хранение природного газа и оказание услуг установки LNG, предусмотренные законодательством Украины.

3. Электронная версия отчета, предусмотренного частью второй настоящей статьи, вместе с его переводом на английский язык передается Секретариату Энергетического Сообщества в течение 45 дней со дня размещения отчета на веб-сайте центрального органа исполнительной власти, обеспечивающего формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе.

Статья 8. Технические нормы и стандарты безопасности на рынке природного газа

1. Технические нормы и стандарты безопасности, которые распространяются на газотранспортные и газораспределительные системы, газохранилища, установку LNG, в том числе правила техники безопасности, минимальные технические требования к проектированию и эксплуатации, требования к проведению технической проверки, требования к профессиональной квалификации и опыту физических и юридических лиц, выполняющих работы по строительству, инженерно-технические работы и техническое обслуживание газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ, установки LNG, утверждаются центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, и подлежат обнародованию в установленном порядке.

Технические нормы и стандарты безопасности должны быть объективно необходимы, недискриминационными и обеспечивать безаварийную и бесперебойную работу газотранспортных и газораспределительных систем, газохранилищ, установки LNG.

2. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, содействует введению технических норм и стандартов безопасности Европейского Союза.

Статья 9. Лицензирование хозяйственной деятельности на рынке природного газа

1. Хозяйственная деятельность на рынке природного газа, связанная с его транспортировкой, распределением, хранением, оказанием услуг установки LNG, поставкой природного газа, осуществляется при условии получения соответствующей лицензии.

Деятельность инвесторов — участников соглашений о разделе продукции, заключенных согласно Закону Украины “О соглашениях о разделе продукции”, на рынке природного газа осуществляется с учетом статьи 4 Закона Украины “О соглашениях о разделе продукции”.

2. Лицензионные условия проведения хозяйственной деятельности на рынке природного газа, связанной с его транспортировкой, распределением, хранением, оказанием услуг установки LNG, поставки природного газа, утверждаются Регулятором после консультаций с Секретариатом Энергетического Сообщества.

3. Лицензия на проведение хозяйственной деятельности на рынке природного газа, связанной с его транспортировкой, распределением, хранением, оказанием услуг установки LNG, поставкой природного газа, выдается Регулятором в установленном законодательством порядке.

4. В выдаче лицензии на проведение определенного вида хозяйственной деятельности на рынке природного газа может быть отказано исключительно по основаниям, предусмотренным законом, а также недискриминационным способом и на основании полной и объективной оценки документов, представленных заявителем, с учетом другой соответствующей информации, имеющейся в распоряжении Регулятора.

Причины отказа в выдаче лицензии должны быть сообщены заявителю и доведены до сведения Секретариата Энергетического Сообщества.

Статья 10. Региональное сотрудничество

1. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, обязан сотрудничать с ответственными органами других государств — сторон Энергетического Сообщества с целью налаживания механизмов дву- и многосторонней солидарности.

Такое сотрудничество осуществляется, в частности, в ситуациях, которые привели или вероятно приведут к сбоям в поступлении природного газа в Украину или другое государство — сторону Энергетического Сообщества. В таком случае центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, должен создать необходимые предпосылки для:

- 1) координации мер, предусмотренных статьей 6 настоящего Закона;
- 2) выявления необходимости строительства или реконструкции трансграничных газопроводов, в том числе с целью обеспечения двустороннего движения природного газа, и осуществления такого строительства или реконструкции;
- 3) предоставления взаимной помощи.

2. Информация о мерах сотрудничества, предусмотренных настоящей статьей, доводится до сведения Секретариата Энергетического Сообщества.

Раздел III

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЫНКА ПРИРОДНОГО ГАЗА

Глава 1

Общие положения о рынке природного газа

Статья 11. Специальные обязанности для обеспечения всеобщественных интересов в процессе функционирования рынка природного газа

1. В целях обеспечения всеобщественных интересов в процессе функционирования рынка природного газа на субъектов рынка природного газа в исключительных случаях и на определенный срок могут возлагаться специальные

обязанности в объеме и на условиях, определенных Кабинетом Министров Украины после консультаций с Секретариатом Энергетического Сообщества.

Такие обязанности должны быть четко определенными, прозрачными, недискриминационными и заранее не предусматривать невозможность их исполнения.

Такие обязанности не должны ограничивать поставщиков, созданных в соответствии с законодательством других государств — сторон Энергетического Сообщества, в праве на осуществление поставки природного газа потребителям Украины.

Такие обязанности не могут возлагаться на потребителей.

2. Объем и условия исполнения специальных обязанностей, возложенных Кабинетом Министров Украины на субъектов рынка природного газа, должны быть необходимыми и пропорциональными цели удовлетворения правомерного всеобщественного интереса и такими, что создают наименьшие препятствия для развития рынка природного газа.

3. Ко всеобщественным интересам в процессе функционирования рынка природного газа относятся:

1) национальная безопасность, а также безопасность поставки природного газа;

2) стабильность, надлежащее качество и доступность энергоресурсов;

3) защита окружающей природной среды, в том числе энергоэффективность, увеличение доли энергии из альтернативных источников и уменьшение выбросов парниковых газов;

4) защита здоровья, жизни и собственности населения.

4. Решение Кабинета Министров Украины о возложении специальных обязанностей на субъектов рынка природного газа должно определять:

1) всеобщественный интерес в процессе функционирования рынка природного газа, для обеспечения которого возлагаются специальные обязанности на субъектов рынка природного газа;

2) объем специальных обязанностей;

3) круг субъектов рынка природного газа, на которых возлагаются специальные обязанности;

4) объем прав субъектов рынка природного газа, на которых возлагаются специальные обязанности, необходимых для исполнения таких обязанностей;

5) категории потребителей, которых касаются специальные обязанности;

6) территорию и срок исполнения специальных обязанностей;

7) источники финансирования и порядок определения компенсации, предоставляемой субъектам рынка природного газа, на которых возлагаются специальные обязанности, с учетом положения части седьмой настоящей статьи.

5. Выбор субъекта или субъектов рынка природного газа, на которых возлагаются специальные обязанности в соответствии с частью первой настоящей статьи, осуществляется прозрачным и недискриминационным способом на основании критериев, утвержденных Кабинетом Министров Украины, и не должен создавать препятствий для реализации прав потребителей на свободный выбор поставщика.

6. Для проведения расчетов за потребленный природный газ поставщики природного газа, на которых возложены специальные обязанности для обеспечения всеобщественных интересов в процессе функционирования рынка природного газа, их структурные подразделения, а также оптовые продавцы, осуществляющие продажу природного газа таким поставщикам для исполнения специальных обязанностей, возложенных на таких продавцов, открывают в учреждениях уполномоченных банков текущие счета со специальным режимом использования для зачисления

средств, поступающих в качестве платы за потребленный природный газ от потребителей.

Уполномоченные банки, обслуживающие текущие счета со специальным режимом использования, определяются Кабинетом Министров Украины.

Порядок открытия (закрытия) текущих счетов со специальным режимом использования и порядок проведения расчетов за потребленный природный газ утверждаются Кабинетом Министров Украины.

Запрещается зачисление на другие счета средств за потребленный природный газ, поставляемый поставщиками природного газа для исполнения специальных обязанностей, возложенных на них Кабинетом Министров Украины.

Поставщики природного газа, на которых возложены специальные обязанности, и их структурные подразделения предусматривают в соответствующем договоре об открытии банковского счета право банка на договорное списание (перечисление) с текущих счетов со специальным режимом использования средств, поступающих в качестве платы за потребленный природный газ.

Перечень текущих счетов со специальным режимом использования поставщиков природного газа, на которых возложены специальные обязанности, и их структурных подразделений, а также оптовых продавцов, осуществляющих продажу природного газа таким поставщикам для исполнения специальных обязанностей, возложенных на таких продавцов, представляется уполномоченным банком Регулятору на утверждение и доводится до сведения всем участникам расчетов. Поставщики природного газа, на которых возложены специальные обязанности, в течение 10 рабочих дней информируют потребителей об открытых в уполномоченном банке текущих счетах со специальным режимом использования.

Поставщики природного газа, на которых возложены специальные обязанности, и их структурные подразделения в двухмесячный срок заключают с потребителями новые договоры (дополнительные соглашения) с указанием соответствующего текущего счета со специальным режимом использования для зачисления средств, поступающих за потребленный природный газ, исключительно на такой счет.

Потребители оплачивают стоимость потребленного ими природного газа путем перечисления средств исключительно на текущий счет со специальным режимом использования для зачисления средств, поступающих за потребленный природный газ, открытый в учреждениях уполномоченного банка поставщиками природного газа, на которых возложены специальные обязанности, и их структурными подразделениями.

Средства перечисляются с текущих счетов со специальным режимом использования для зачисления средств, которые поступают за потребленный природный газ, открытых в учреждениях уполномоченного банка поставщиками природного газа, на которых возложены специальные обязанности, и их структурными подразделениями согласно алгоритму распределения средств, утвержденному Регулятором, исключительно на:

- 1) текущий счет со специальным режимом использования оптового продавца, осуществляющего продажу природного газа такому поставщику для исполнения специальных обязанностей, возложенных на такого продавца;
- 2) текущий счет оператора газотранспортной системы;
- 3) текущий счет оператора газораспределительной системы;
- 4) текущий счет поставщика природного газа, на которого возложены специальные обязанности.

В договоре купли-продажи природного газа, заключенном между поставщиком, на которого возложены специальные обязанности, и оптовым продавцом, осуществляющим продажу природного газа такому поставщику, для исполнения специальных обязанностей, возложенных на такого продавца, и в договоре о поставках природного газа, заключенном между таким поставщиком и потребителем,

определяются условия оплаты за реализованный и поставленный природный газ, а также открытие текущего счета со специальным режимом использования.

На средства, находящиеся на текущих счетах со специальным режимом использования, не может быть обращено взыскание по обязательствам субъектов рынка природного газа.

На средства, которые учитываются по этим счетам, не налагается арест, а операции по этим счетам не подлежат приостановлению.

7. Субъект рынка природного газа, на которого возлагаются специальные обязанности в соответствии с частью первой настоящей статьи, имеет право на получение компенсации экономически обоснованных затрат, осуществленных таким субъектом, уменьшенных на доходы, полученные в процессе исполнения возложенных на него специальных обязанностей, и с учетом допустимого уровня прибыли в соответствии с порядком, утвержденным Кабинетом Министров Украины.

8. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, доводит до сведения Секретариата Энергетического Сообщества информацию о мерах, примененных во исполнение настоящей статьи, в том числе относительно возможных последствий таких мер для конкуренции на рынке природного газа Украины и на рынке природного газа Энергетического Сообщества.

Обновление информации о мерах, примененных во исполнение настоящей статьи, предоставляется Секретариату Энергетического Сообщества центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, раз в два года.

Глава 2

Поставка природного газа

Статья 12. Правила поставки природного газа

1. Поставка природного газа осуществляется в соответствии с договором, по которому поставщик обязуется поставить потребителю природный газ надлежащего качества и количества в порядке, предусмотренном договором, а потребитель обязуется оплатить стоимость принятого природного газа в размере, сроки и порядке, предусмотренных договором. Качество и другие физико-химические характеристики природного газа определяются согласно установленным стандартам и нормативно-правовым актам.

Поставка природного газа бытовым потребителям осуществляется на основании типового договора, который утверждается Регулятором и обнародуется в установленном порядке.

Поставка природного газа поставщиком “последней надежды” осуществляется на основании типового договора, который утверждается Регулятором. Договор на поставку природного газа поставщиком “последней надежды” является публичным.

2. Поставка природного газа осуществляется по ценам, которые свободно устанавливаются между поставщиком и потребителем, кроме случаев, предусмотренных настоящим Законом.

3. Права и обязанности поставщиков и потребителей определяются настоящим Законом, Гражданским и Хозяйственным кодексами Украины, правилами поставки природного газа, иными нормативно-правовыми актами, а также договором поставки природного газа.

4. Правила поставки природного газа утверждаются Регулятором после консультаций с Секретариатом Энергетического Сообщества и являются обязательными для выполнения всеми поставщиками и потребителями.

5. Договор поставки должен содержать следующие существенные условия:

1) обязанность поставщика обеспечить потребителя всей необходимой информацией об общих условиях поставки (в том числе ценах), правах и обязанностях поставщика и потребителя, указании актов законодательства, которыми регулируются отношения между поставщиком и потребителем, имеющихся способах досудебного разрешения споров с таким поставщиком путем ее размещения на официальном веб-сайте поставщика;

2) обязанность поставщика обеспечить потребителя информацией об объемах и других показателях потребления природного газа таким потребителем на бесплатной основе;

3) обязанность поставщика уведомить потребителя о намерении внесения изменений в договор поставки природного газа в части условий поставки до начала действия таких изменений и гарантирование права потребителя на досрочное расторжение договора поставки, если новые условия поставки являются для него неприемлемыми;

4) обязанность поставщика обеспечить потребителю выбор способа оплаты с целью избежания дискриминации;

5) обязанность поставщика обеспечить потребителя прозрачными, простыми и доступными способами досудебного разрешения споров с таким поставщиком;

6) порядок возмещения и определения размера ущерба, причиненного вследствие нарушения договора поставки.

6. Поставщики обязаны создавать страховой запас природного газа в объемах и порядке, установленных Кабинетом Министров Украины, с учетом недопущения непомерных финансовых затрат поставщиков и в соответствии со статьей 11 настоящего Закона.

Статья 13. Права и обязанности потребителя

1. Потребитель имеет право, в частности, на:

1) свободный выбор поставщика;

2) бесплатную смену поставщика, кроме случаев, предусмотренных абзацем вторым части первой статьи 14 настоящего Закона;

3) получение информации об общих условиях поставки (в том числе цены), правах и обязанностях поставщика и потребителя, указании актов законодательства, которыми регулируются отношения между поставщиком и потребителем, имеющихся способах досудебного разрешения споров с поставщиком;

4) получение природного газа надлежащего качества и количества, физико-химические показатели которого соответствуют установленным нормам, в соответствии с условиями заключенных договоров, кроме случаев прекращения (ограничения) поставки природного газа в соответствии с требованиями законодательства и условиями договоров;

5) бесплатное получение информации об объемах и других показателях собственного потребления природного газа;

6) досрочное расторжение договора поставки, если поставщик уведомил потребителя о намерении внесения изменений в договор поставки в части условий поставки и новые условия поставки оказались для него неприемлемыми.

2. Потребитель обязан, в частности:

1) заключить договор о поставке природного газа;

2) обеспечивать своевременную и полную оплату стоимости природного газа согласно условиям договоров;

3) не допускать несанкционированного отбора природного газа;

4) обеспечивать беспрепятственный доступ уполномоченных представителей оператора газотранспортной системы, оператора газораспределительной системы к узлам учета природного газа и с целью установки узлов учета газа;

5) прекращать (ограничивать) потребление природного газа в соответствии с требованиями законодательства и условиями договоров.

3. В случае нарушения или неисполнения своих обязанностей потребитель несет ответственность согласно закону.

4. Защита прав потребителей природного газа — физических лиц регулируется настоящим Законом, Законом Украины “О защите прав потребителей” и иными нормативно-правовыми актами.

Статья 14. Особенности реализации права на смену поставщика

1. Всем потребителям гарантируется право выбора поставщика.

Запрещается взимать плату или требовать любую другую финансовую компенсацию в связи со сменой поставщика (кроме случаев, когда такая плата или компенсация прямо предусмотрена договором поставки с потребителем, который не относится к категории бытовых потребителей).

Действующий поставщик не имеет права устанавливать условия для прекращения договора поставки, ограничивающие право потребителя на смену поставщика.

2. При условии исполнения потребителем своих обязательств по договору поставки:

1) смена поставщика по инициативе потребителя может быть завершена в срок не более трех недель со дня уведомления таким потребителем о намерении сменить поставщика, при условии соблюдения правил смены поставщика, в том числе обязанности по осуществлению полного окончательного расчета с предыдущим поставщиком;

2) до прекращения договора поставки действующий поставщик обязан обеспечивать поставку природного газа потребителю на условиях действующего договора.

Наличие спора между действующим поставщиком и потребителем, заявившим о намерении сменить поставщика, не является основанием для задержки в выполнении договора поставки с новым поставщиком.

3. Регулятор осуществляет регулярный мониторинг состояния соблюдения положений настоящей статьи.

Статья 15. Поставщик “последней надежды”

1. В случае если поставщик ликвидирован, признан банкротом, его лицензия на проведение деятельности по поставке природного газа аннулирована или ее действие приостановлено, а также в других случаях, предусмотренных правилами для поставщика “последней надежды”, поставка природного газа потребителю осуществляется в порядке, определенном правилами для поставщика “последней надежды”, и на условиях типового договора поставки поставщиком “последней надежды”, который утверждается Регулятором.

Договор поставки между поставщиком “последней надежды” и потребителем считается заключенным с момента начала фактической поставки природного газа такому потребителю.

Поставщик “последней надежды” определяется Кабинетом Министров Украины сроком на три года по результатам конкурса, проведенного в порядке, установленном Кабинетом Министров Украины.

2. Поставщик “последней надежды” поставляет природный газ потребителю в течение срока, который не может превышать 60 суток и длится до конца

календарного месяца, следующего за месяцем начала фактической поставки природного газа потребителю поставщиком “последней надежды”.

По истечении этого срока поставщик “последней надежды” обязан прекратить поставку природного газа потребителю. Поставщик “последней надежды” имеет право прекратить поставку природного газа потребителю до истечения вышеуказанного срока в случае неисполнения этим потребителем обязанности по полной и своевременной оплате стоимости природного газа, поставляемого поставщиком “последней надежды”, в соответствии с типовым договором поставки поставщиком “последней надежды”.

3. Цена природного газа, поставляемого поставщиком “последней надежды”, не должна ограничивать конкуренцию на рынке природного газа и устанавливается на основании правил для определения цены природного газа, поставляемого поставщиком “последней надежды”, которые утверждаются Регулятором.

4. Регулятор утверждает правила для поставщика “последней надежды” и типовой договор поставки природного газа поставщиком “последней надежды” после консультаций с Секретариатом Энергетического Сообщества.

5. Поставщик, определенный Кабинетом Министров Украины в качестве поставщика “последней надежды”, ведет отдельный учет хозяйственной деятельности поставщика “последней надежды”.

6. Поставщик “последней надежды” готовит и размещает на своем веб-сайте ежегодный отчет о хозяйственной деятельности поставщика “последней надежды”, который должен содержать информацию о количестве потребителей поставщика “последней надежды”, общем объеме поставленного природного газа и средней продолжительности поставки.

Статья 16. Защита уязвимых потребителей

1. Кабинет Министров Украины устанавливает критерии для отнесения потребителей к категории уязвимых.

2. Уязвимые потребители имеют право на субсидию для возмещения затрат на потребленный природный газ и другую адресную помощь, которая предоставляется в порядке, установленном Кабинетом Министров Украины.

Порядок защиты уязвимых потребителей должен:

- 1) определять категории уязвимых потребителей;
- 2) определять порядок учета уязвимых потребителей;
- 3) определять меры по мониторингу и государственному контролю за принадлежностью к категории уязвимых потребителей;
- 4) содержать специальные меры защиты уязвимых потребителей касательно отключения в критические периоды в целях удовлетворения нужд таких потребителей в природном газе;
- 5) предусматривать объем адресной помощи для категории уязвимых потребителей. Адресная помощь предоставляется уязвимым потребителям способом, обеспечивающим ее целевое использование.

Статья 17. Обязанности по хранению информации

1. Оптовый продавец обязан хранить в течение пяти лет и предоставлять по требованию субъектов властных полномочий, а также Секретариата Энергетического Сообщества информацию обо всех операциях на основании договоров купли-продажи природного газа с оптовыми покупателями, поставщиками, операторами газотранспортных систем, операторами газохранилищ и оператором установки LNG в следующем объеме: срок действия соответствующего договора, объем операции, дата и время осуществления операции, цена, а также общие условия поставки и оплаты, реквизиты оптового покупателя или поставщика, состояние расчетов.

2. Регулятор принимает решение о частичном разглашении этой информации по запросу субъектов рынка природного газа, при условии что это не приведет к разглашению информации, которая заключает в себе коммерческую ценность для субъектов рынка природного газа, или информации о конкретных операциях.

Глава 3 **Учет природного газа**

Статья 18. Приборный учет природного газа

1. Приборный учет природного газа осуществляется с целью получения и регистрации достоверной информации об объемах и качестве природного газа при его транспортировке, распределении, поставке, хранении и потреблении.

2. Приборный учет природного газа осуществляется с целью определения с помощью узла учета природного газа объемов его потребления и/или реализации, на основании которых проводятся взаиморасчеты субъектов рынка природного газа.

3. Поставка природного газа потребителям осуществляется при условии наличия узла учета природного газа. Бытовые потребители в случае отсутствия приборов учета природного газа потребляют природный газ по нормам, установленным законодательством, до сроков, предусмотренных в части первой статьи 2 Закона Украины “Об обеспечении коммерческого учета природного газа”.

Результаты измерений узла учета природного газа могут быть использованы при условии обеспечения единства измерений.

Требования к составляющим частям узла учета природного газа, правилам эксплуатации приборов учета, порядку измерения объемов и определения качества природного газа определяются техническими регламентами и нормами, правилами и стандартами, которые устанавливаются и утверждаются центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе.

4. Государство поощряет внедрение новейших систем, в том числе аппаратных средств, учета природного газа, в частности обеспечивающих возможность потребителя активно управлять собственным потреблением.

Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, в пределах своих полномочий координирует осуществление комплексного анализа долгосрочных экономических преимуществ и затрат на внедрение таких мер и их оптимального перечня. На основании результатов такого анализа центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, утверждает план внедрения избранного комплекса мер.

Раздел IV

ДОСТУП К ГАЗОТРАНСПОРТНЫМ И ГАЗОРАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫМ СИСТЕМАМ, ГАЗОХРАНИЛИЩАМ, УСТАНОВКЕ LNG

Статья 19. Общие правила доступа к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам, установке LNG

1. Субъекты рынка природного газа являются равными в праве на получение доступа к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам, установке LNG и на присоединение к газотранспортным и газораспределительным системам.

Производители биогаза или других видов газа из альтернативных источников имеют право на получение доступа к газотранспортным и газораспределительным системам, газохранилищам, установке LNG и на присоединение к газотранспортным и газораспределительным системам, при условии соблюдения технических

норм и стандартов безопасности в соответствии с законодательством и при условии, что биогаз или другие виды газа из альтернативных источников по своим физико-техническим характеристикам соответствуют стандартам на природный газ.

2. Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG обязаны по обращению субъекта рынка природного газа (заказчика) обеспечить ему доступ к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG.

Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы обязаны по обращению субъекта рынка природного газа (заказчика) обеспечить его присоединение к газотранспортной или газораспределительной системе.

Перед заключением договора с субъектом рынка природного газа (заказчиком) оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG могут требовать от такого субъекта подтверждения его платежеспособности в соответствии с кодексом газотранспортной системы, кодексом газораспределительных систем, кодексом газохранилищ или кодексом установки LNG. Такое требование должно быть пропорциональным и применяться недискриминационным способом.

3. Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG могут отказать субъекту рынка природного газа (заказчику) в доступе к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG при наличии одного из следующих оснований:

1) отсутствие или недостаточность свободной мощности;

2) предоставление доступа станет препятствием для исполнения таким оператором специальных обязанностей, возложенных на него в соответствии со статьей 11 настоящего Закона;

3) отказ в доступе является оправданным на основании решения, принятого в соответствии со статьей 55 настоящего Закона.

Об отказе в доступе к газотранспортной системе или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG уведомляют (с указанием причин отказа) субъекта рынка природного газа и Регулятора в течение пяти рабочих дней.

В случае отказа в доступе на основании пункта 1 настоящей части оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG принимают все возможные меры для увеличения мощности газотранспортной или газораспределительной системы, газохранилища или установки LNG при условии, что это является экономически оправданным или что субъект рынка природного газа (заказчик) согласился компенсировать затраты такого оператора на увеличение мощности.

4. Оператору газотранспортной системы, оператору газораспределительной системы, оператору газохранилища, оператору установки LNG запрещается допускать дискриминацию заказчиков.

5. Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG обязаны предоставлять друг другу информацию, необходимую для обеспечения безопасного и экономного движения природного газа между объектами газовой инфраструктуры, операторами которых они являются, на основании нормативно-правовых актов, определенных настоящим Законом, или соответствующих договоров.

6. Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG обязаны обеспечивать заказчиков информацией, необходимой для быстрого и экономного доступа

к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG.

Информация предоставляется оператором газотранспортной системы, оператором газораспределительной системы, оператором газохранилища или оператором установки LNG в соответствии с законодательством, в понятной и четкой форме и недискриминационным способом.

7. Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы, оператор газохранилища, оператор установки LNG обязаны обеспечивать конфиденциальность информации, которая включает в себе коммерческую ценность, которая была получена ими в процессе осуществления хозяйственной деятельности, а также принимать меры к предотвращению разглашения информации о собственной хозяйственной деятельности, которая может представлять коммерческую ценность для других лиц, дискриминационным способом.

8. Методология определения тарифов на услуги транспортировки природного газа для точек входа и точек выхода, методологии определения тарифов на услуги распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG, а также тарифы на услуги транспортировки, распределения, хранения (закачки, отбора) природного газа и услуги установки LNG утверждаются Регулятором.

9. Технические и коммерческие условия присоединения к газотранспортной или газораспределительной системе определяются в кодексе газотранспортной системы или кодексе газораспределительных систем.

Присоединение объекта заказчика к газотранспортной или газораспределительной системе осуществляется в следующем порядке:

получение разрешения оператора газотранспортной или газораспределительной системы на присоединение;

получение заказчиком или проектировщиком исходных данных;

разработка проектной документации и проведение в случаях, предусмотренных законодательством, ее экспертизы;

утверждение проектной документации;

выполнение подготовительных и строительных работ;

подключение объекта к газотранспортной или газораспределительной системе;

принятие в эксплуатацию завершеного строительством объекта;

регистрация права собственности на объект строительства.

Проектирование и строительство объектов газотранспортной или газораспределительной системы осуществляются в соответствии с законодательством в сфере градостроительной деятельности, а также техническими условиями присоединения, предусмотренными кодексом газотранспортной системы или кодексом газораспределительных систем.

Заказчик имеет право по собственному усмотрению выбирать исполнителя проектных и строительных работ по присоединению среди субъектов хозяйствования, имеющих право на осуществление соответствующего вида деятельности согласно требованиям законодательства. При этом затраты заказчика, связанные с выполнением проектных и строительных работ, не включаются в состав платы за присоединение к газотранспортной или газораспределительной системе.

Плата за присоединение к газотранспортной или газораспределительной системе определяется согласно договору между заказчиком и оператором газотранспортной или газораспределительной системы на основании методологии, утвержденной Регулятором.

Методология определения платы за присоединение к газотранспортным и газораспределительным системам может определять типы присоединения с учетом особенностей присоединения в разных случаях и устанавливать предельный уровень платы за присоединение для каждого типа присоединения.

Оператор газотранспортной системы, оператор газораспределительной системы имеют право отказать в предоставлении разрешения на присоединение исключительно в случае отсутствия либо недостаточности свободной мощности газотранспортной или газораспределительной системы.

По инициативе заказчика может быть проведена независимая экспертиза исходных данных на соответствие действующим стандартам, нормам и правилам. Проведение экспертизы осуществляется независимыми организациями, определенными центральным органом исполнительной власти, обеспечивающим формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, в порядке, установленном Кабинетом Министров Украины.

Глава 4

Транспортировка природного газа

Статья 20. Оператор газотранспортной системы

1. Оператор газотранспортной системы на исключительных началах отвечает за надежную и безопасную эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие, включая новое строительство и реконструкцию, газотранспортной системы с целью удовлетворения ожидаемого спроса субъектов рынка природного газа на услуги транспортировки природного газа, учитывая постепенное развитие рынка природного газа.

2. Субъект хозяйствования, получивший лицензию на проведение деятельности по транспортировке природного газа, является оператором газотранспортной системы.

Лицензия на проведение деятельности по транспортировке природного газа выдается исключительно тому заявителю, в отношении которого принято окончательное решение о сертификации в соответствии со статьями 24, 26 настоящего Закона, кроме заявителя, в отношении которого Регулятор принял решение о неприменении статьи 23 настоящего Закона в соответствии со статьей 54 настоящего Закона.

Статья 21. Особенности реализации права собственности государства на газотранспортную систему

1. Оператором газотранспортной системы, находящейся в государственной собственности и не подлежащей приватизации, может быть исключительно субъект хозяйствования, собственником корпоративных прав которого является исключительно государство либо субъект хозяйствования, 100 процентов корпоративных прав которого принадлежат государству, или государство либо субъект хозяйствования, 100 процентов корпоративных прав которого принадлежат государству, который владеет не менее 51 процентом корпоративных прав такого оператора, совместно с юридическим лицом (лицами) (далее — Партнер ГТС), которое соответствует следующим требованиям:

1) контроль над Партнером ГТС не осуществляет какое бы то ни было лицо (лица) из государства (государств), которое не является стороной Энергетического Сообщества либо Соединенными Штатами Америки;

2) Партнер ГТС является оператором газотранспортной системы, который получил окончательное решение о сертификации от национального регулятора энергетики соответствующего государства на основании положений национального законодательства этого государства, которыми вводятся статья 10 Директивы 2009/73/ЕС об общих правилах внутреннего рынка природного газа и об отмене Директивы 2003/55/ЕС и статья 3 Регламента (ЕС) 715/2009 об условиях доступа к сетям транспортировки природного газа и которым отменяется Регламент (ЕС) 1775/2005. При этом окончательное решение о сертификации Партнера ГТС было принято национальным регулятором энергетики соответствующего государства с учетом заключения Европейской Комиссии относительно сертификации Партнера ГТС;

3) Партнер ГТС должен иметь не менее пяти лет опыта управления газо-транспортной системой на рынке Европейского Союза или Соединенных Штатов Америки.

Требования пунктов 2 и 3 части первой настоящей статьи считаются выполненными, если юридическое лицо, соответствующее этим требованиям, является собственником 100 процентов корпоративных прав другого юридического лица, и это последнее юридическое лицо считается Партнером ГТС при условии выполнения пункта 1 части первой настоящей статьи.

Верховная Рада Украины по представлению Кабинета Министров Украины утверждает результаты конкурса и принимает окончательное решение об определении одного или нескольких Партнеров ГТС.

Условия конкурса разрабатываются и утверждаются Кабинетом Министров Украины. Для участия в конкурсе юридическое лицо — кандидат раскрывает структуру собственности, что дает возможность установить физических лиц, осуществляющих контроль над таким лицом. Изменения в структуре собственности Партнера ГТС должны быть предварительно согласованы с Кабинетом Министров Украины.

2. По результатам каждого пятилетнего срока работы оператор газотранспортной системы, созданный с участием Партнера ГТС, представляет отчет Верховной Раде Украины.

Статья 22. Права и обязанности оператора газотранспортной системы

1. Права и обязанности оператора газотранспортной системы определяются настоящим Законом, кодексом газотранспортной системы, иными нормативно-правовыми актами, а также договором транспортировки природного газа.

2. В целях выполнения функций, предусмотренных частью первой статьи 20 настоящего Закона, оператор газотранспортной системы обязан:

1) разрабатывать, представлять на утверждение Регулятору и размещать на своем веб-сайте кодекс газотранспортной системы;

2) разрабатывать, ежегодно до 31 октября представлять на утверждение Регулятору, размещать на своем веб-сайте и выполнять план развития газотранспортной системы на следующие 10 лет с учетом планов развития газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG;

3) принимать необходимые меры с целью обеспечения безопасности поставки природного газа, в том числе безаварийной и бесперебойной работы газотранспортной системы;

4) осуществлять балансирование и функции оперативно-диспетчерского управления газотранспортной системой экономным, прозрачным и недискриминационным способом;

5) разрабатывать и вводить программу соответствия и назначать контролера в соответствии со статьей 31 настоящего Закона;

6) сотрудничать с другими операторами газотранспортных систем Украины и операторами газотранспортных систем других государств, в частности государств — сторон Энергетического Сообщества, в том числе путем достижения операционных договоренностей, с целью создания региональных (международных) рынков природного газа, сотрудничать с Советом регуляторных органов Энергетического Сообщества и, по потребности, национальными регуляторами энергетики других государств;

7) принимать меры к повышению рационального использования энергоресурсов и охране окружающей среды при осуществлении хозяйственной деятельности;

8) предоставлять информацию, обязательность предоставления которой установлена законодательством;

9) обеспечивать конфиденциальность информации, полученной во время осуществления хозяйственной деятельности, а также размещать на своем веб-сайте недискриминационным способом информацию, которая будет стимулировать развитие рынка природного газа;

10) принимать другие меры, необходимые для безопасной и стабильной работы газотранспортной системы, предусмотренные настоящим Законом или не противоречащие законодательству.

3. Оператор газотранспортной системы имеет право беспрепятственного и бесплатного доступа к земельным участкам всех форм собственности, на которых расположены объекты такого оператора или собственника газотранспортной системы, для исполнения служебных обязанностей, предусмотренных правилами охраны магистральных трубопроводов, которые утверждаются Кабинетом Министров Украины, и иными нормативно-правовыми актами.

4. Оператор газотранспортной системы обязан обеспечивать беспрепятственный доступ должностных лиц органов государственного надзора к объектам такого оператора или собственника газотранспортной системы.

5. С учетом прогнозных показателей спроса на услуги транспортировки природного газа и технических возможностей газотранспортной системы оператор газотранспортной системы обязан принять все обоснованные и возможные меры по обеспечению надлежащего уровня соединения газотранспортных систем Украины с газотранспортными системами других государств, в частности государств — сторон Энергетического Сообщества.

6. Оператор газотранспортной системы обязан сотрудничать с другими операторами газотранспортных систем Украины, а также с операторами газотранспортных систем других государств — сторон Энергетического Сообщества с целью гармонизации правил балансирования и устранения препятствий для трансграничной торговли природным газом, а также создания предпосылок для проведения биржевых торгов природным газом.

7. Оператор газотранспортной системы приобретает энергоресурсы, необходимые для осуществления своей хозяйственной деятельности, недискриминационным и прозрачным способом и на рыночных условиях.

Статья 23. Общие требования об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы (модель обособления ОУ)

1. Оператор газотранспортной системы является юридическим лицом, которое не является составляющей вертикально интегрированной организации и осуществляет свою хозяйственную деятельность независимо от деятельности по добыче, распределению, поставке природного газа, деятельности оптовых продавцов.

Оператор газотранспортной системы не может проводить деятельность по добыче, распределению или поставке природного газа.

2. Оператором газотранспортной системы может быть исключительно ее собственник, кроме случая, определенного частью первой статьи 27 настоящего Закона.

3. С целью обеспечения независимости оператора газотранспортной системы физическое или юридическое лицо не имеет права одновременно:

1) непосредственно либо опосредованно осуществлять единоличный или совместный контроль над по меньшей мере одним субъектом хозяйствования (в том числе иностранным), проводящим деятельность по добыче (производству) и/или поставке природного газа и/или электрической энергии, и непосредственно либо опосредованно осуществлять единоличный или совместный контроль над оператором газотранспортной системы (в том числе быть собственником газотранспортной системы) или пользоваться любым правом в отношении оператора газотранспортной системы (в том числе любыми правами в отношении самой газотранспортной системы);

2) непосредственно либо опосредованно осуществлять единоличный или совместный контроль над оператором газотранспортной системы (в том числе быть собственником газотранспортной системы) и непосредственно или опосредованно осуществлять единоличный или совместный контроль над по меньшей мере одним субъектом хозяйствования (в том числе иностранным), проводящим деятельность по добыче (производству) и/или поставке природного газа и/или электрической энергии, или пользоваться любым правом в отношении по меньшей мере одного субъекта хозяйствования (в том числе иностранного), проводящего деятельность по добыче (производству) и/или поставке природного газа и/или электрической энергии;

3) назначать по меньшей мере одно должностное лицо оператора газотранспортной системы и непосредственно или опосредованно осуществлять единоличный или совместный контроль над по меньшей мере одним субъектом хозяйствования (в том числе иностранным), проводящим деятельность по добыче и/или поставке природного газа, или пользоваться любым правом в отношении по меньшей мере одного субъекта хозяйствования, проводящего деятельность по добыче и/или поставке природного газа;

4) являться должностным лицом оператора газотранспортной системы и по меньшей мере одного субъекта хозяйствования (в том числе иностранного), проводящего деятельность по добыче и/или поставке природного газа.

4. Для целей части третьей настоящей статьи под “правом” понимается:

1) право голоса в органах юридического лица, если образование такого органа предусмотрено уставом или другим учредительным документом юридического лица;

2) право назначать должностных лиц юридического лица;

3) владение 50 процентами и более корпоративных прав юридического лица.

5. Оператор газотранспортной системы, являвшийся составляющей вертикально интегрированной организации, и работники такого оператора не имеют права передавать информацию, представляющую коммерческую ценность и находящуюся в их распоряжении, субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по добыче и/или поставке природного газа.

6. Оператор газотранспортной системы должен обеспечить осуществление функций, предусмотренных частью первой статьи 20 настоящего Закона, за счет своих финансовых, материально-технических, людских и других ресурсов.

Статья 24. Сертификация оператора газотранспортной системы

1. Во время процедуры сертификации Регулятор проверяет соответствие субъекта хозяйствования, подавшего запрос на сертификацию, требованиям об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренным настоящим Законом для избранной модели обособления.

В случае если запрос на сертификацию подает субъект хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или само государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества, процедура сертификации осуществляется в соответствии с требованиями настоящей статьи с учетом особенностей, предусмотренных статьей 26 настоящего Закона.

2. Порядок осуществления процедуры сертификации, содержащей требования к уведомлениям, документам, данным и информации, предоставляемым субъектом, подавшим запрос на сертификацию, срок их представления, размер и порядок взимания платы за осуществление сертификации, срок действия решения о сертификации, утверждается Регулятором.

3. Во время процедуры сертификации Регулятор имеет право требовать всю необходимую информацию, касающуюся исполнения функций Регулятора согласно

настоящей статье, от субъекта хозяйствования, подавшего запрос на сертификацию, а также субъектов хозяйствования, проводящих деятельность по добыче и/или поставке природного газа. Регулятор обязан сохранять конфиденциальность полученной информации.

4. В течение четырех месяцев со дня получения запроса на сертификацию в соответствии с порядком осуществления процедуры сертификации Регулятор принимает предварительное решение о сертификации или об отказе в сертификации.

5. Регулятор безотлагательно доводит до сведения Секретариата Энергетического Сообщества:

- 1) информацию о получении запроса на сертификацию;
- 2) предварительное решение Регулятора о сертификации или об отказе в сертификации вместе со всей информацией, касающейся принятого решения.

6. Регулятор в течение двух месяцев со дня получения заключения Секретариата Энергетического Сообщества относительно предварительного решения о сертификации рассматривает такое заключение и принимает окончательное решение о сертификации или об отказе в сертификации.

7. В случае если Регулятор принимает окончательное решение о сертификации или об отказе в сертификации, учитывающее заключение Секретариата Энергетического Сообщества относительно предварительного решения о сертификации или отказе в сертификации, то официальному обнародованию путем размещения на веб-сайте Регулятора подлежит такое окончательное решение вместе с заключением Секретариата Энергетического Сообщества.

В случае если Регулятор принимает окончательное решение о сертификации или об отказе в сертификации, не учитывающее заключение Секретариата Энергетического Сообщества относительно предварительного решения о сертификации или об отказе в сертификации, официальному обнародованию путем размещения на веб-сайте Регулятора подлежит такое окончательное решение вместе с заключением Секретариата Энергетического Сообщества, а также пояснение Регулятора о причинах неучтения такого заключения.

Статья 25. Мониторинг соблюдения требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы

1. Регулятор осуществляет регулярный мониторинг соблюдения требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом, операторами газотранспортных систем.

2. Регулятор инициирует проведение проверки соблюдения оператором газотранспортной системы требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом, в следующих случаях:

1) получение уведомления от оператора газотранспортной системы в соответствии с частью третьей настоящей статьи;

2) наличие обоснованного предположения о том, что запланированное изменение контроля или прав других лиц над оператором газотранспортной системы может повлечь или повлекло нарушение требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

3) получение обоснованного требования от Секретариата Энергетического Сообщества.

3. Оператор газотранспортной системы обязан уведомлять Регулятора о любой запланированной операции, которая может привести к несоблюдению требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом.

4. Процедура проверки соблюдения оператором газотранспортной системы требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной

системы, предусмотренных настоящим Законом, осуществляется в соответствии с требованиями статей 24 и 26 настоящего Закона с учетом особенностей, предусмотренных настоящей статьей.

5. Регулятор проводит проверку соблюдения оператором газотранспортной системы требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом, в течение четырех месяцев со дня:

- 1) получения соответствующего уведомления от оператора газотранспортной системы — в случае, определенном пунктом 1 части второй настоящей статьи;
- 2) сообщения оператору газотранспортной системы о начале проверки по собственной инициативе Регулятора — в случае, определенном пунктом 2 части второй настоящей статьи;
- 3) получения соответствующего требования — в случае, определенном пунктом 3 части второй настоящей статьи.

6. В случае выявления несоблюдения требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом, Регулятор уведомляет оператора газотранспортной системы.

Оператор газотранспортной системы обязан устранить выявленные нарушения в течение обоснованного срока, определенного Регулятором, который не может превышать двух месяцев, и предоставить документы, данные и информацию об устранении таких нарушений.

7. В случае неустранения оператором газотранспортной системы выявленных Регулятором нарушений требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом, Регулятор принимает решение о несоблюдении оператором газотранспортной системы требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом. В таком случае Регулятор применяет к оператору газотранспортной системы санкцию в виде аннулирования лицензии на проведение деятельности по транспортировке природного газа или финансовые санкции (штрафы), предусмотренные статьей 59 настоящего Закона.

В случае аннулирования лицензии на проведение деятельности по транспортировке природного газа субъект хозяйствования не освобождается от обязанности выполнять в полном объеме и надлежащего качества обязательства перед заказчиками по транспортировке природного газа до получения лицензии новым оператором газотранспортной системы.

8. Регулятор обязан безотлагательно сообщить Секретариату Энергетического Сообщества о любых обстоятельствах, которые могут повлечь переход контроля над оператором газотранспортной системы к лицу (лицам) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или к государству (государствам), не являющемуся стороной Энергетического Сообщества.

Оператор газотранспортной системы обязан уведомить Регулятора о любых обстоятельствах, которые могут повлечь переход контроля над оператором газотранспортной системы к лицу (лицам) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или к государству (государствам), не являющемуся стороной Энергетического Сообщества.

Статья 26. Сертификация субъекта хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества

1. В случае если запрос на сертификацию подает субъект хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или государство (государства),

не являющееся стороной Энергетического Сообщества, Регулятор уведомляет об этом Секретариат Энергетического Сообщества.

2. Регулятор принимает предварительное решение об отказе в сертификации субъекта хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества, если:

1) такой субъект не выполняет требования об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренные настоящим Законом;

2) принятие решения о сертификации такого субъекта повредит безопасности поставки природного газа Украины или Энергетического Сообщества с учетом:

а) прав и обязанностей Энергетического Сообщества в отношении соответствующего государства, не являющегося стороной Энергетического Сообщества, на основании норм международного права, в частности международных соглашений (договоров) по вопросам безопасности поставки природного газа, сторонами которых являются Энергетическое Сообщество и соответствующее государство;

б) прав и обязанностей Украины в отношении соответствующего государства, не являющегося стороной Энергетического Сообщества, на основании международных договоров Украины, заключенных с таким государством при условии, что такие права и обязанности не противоречат Договору об учреждении Энергетического Сообщества;

в) прав и обязанностей, взятых на себя Украиной на основании Соглашения об ассоциации между Украиной, с одной стороны, и Европейским Союзом, Европейским сообществом по атомной энергии и их государствами-членами, с другой стороны;

г) другие факты и обстоятельства, касающиеся такого субъекта и/или государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, и имеющие значение для определения соответствия такого субъекта требованиям об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренным настоящим Законом.

3. Регулятор имеет право запрашивать у центрального органа исполнительной власти, обеспечивающего формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, и других субъектов властных полномочий заключения по вопросам, указанным в части второй настоящей статьи. Регулятор учитывает такие заключения при вынесении решения о сертификации или об отказе в сертификации.

4. Окончательное решение о сертификации субъекта хозяйствования, контроль над которым осуществляют лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества, обнародуется в порядке, предусмотренном частью седьмой статьи 24 настоящего Закона.

5. Регулятор принимает окончательное решение об отказе в сертификации субъекта хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества, без учета заключения Секретариата Энергетического Сообщества, если принятие решения о сертификации такого субъекта создает угрозу для безопасности поставки природного газа Украины либо представляет угрозу интересам национальной безопасности Украины.

Статья 27. Особые требования об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы (модель обособления ISO)

1. Требование части второй статьи 23 настоящего Закона не применяется, если до или по состоянию на 6 октября 2011 года газотранспортная система

находилась в составе вертикально интегрированной организации и собственник газотранспортной системы определил субъекта хозяйствования, имеющего право подать запрос на сертификацию.

2. Сертификация оператора газотранспортной системы (модель обособления ISO) на условиях, определенных настоящим Законом, осуществляется Регулятором согласно процедуре, предусмотренной статьями 24 и 26 настоящего Закона.

3. Оператор газотранспортной системы (модель обособления ISO) обязан:

1) соответствовать требованиям частей первой и третьей статьи 23 настоящего Закона;

2) иметь в своем распоряжении финансовые, технические, материальные и людские ресурсы, необходимые для выполнения возложенных на него статьей 28 настоящего Закона функций, в частности взаимодействия с операторами газотранспортных систем соседних государств.

4. В случае избрания модели обособления ISO собственник газотранспортной системы обязан соответствовать требованиям части второй статьи 28 настоящего Закона.

Во время процедуры сертификации собственник газотранспортной системы предоставляет Регулятору проекты всех договоров с субъектом хозяйствования, подавшим запрос на сертификацию, и любым другим соответствующим лицом.

Статья 28. Обязанности оператора газотранспортной системы (модель обособления ISO) и собственника газотранспортной системы

1. В случае избрания модели обособления ISO к функциям оператора газотранспортной системы относятся:

1) предоставление доступа к газотранспортной системе, включая получение платы за услуги транспортировки природного газа, а также других платежей, связанных с доступом или присоединением к газотранспортной системе;

2) эксплуатация, поддержание в надлежащем состоянии и развитие газотранспортной системы, а также обеспечение долгосрочной способности газотранспортной системы удовлетворять обоснованный спрос путем инвестиционного планирования в соответствии со статьей 30 настоящего Закона. В процессе развития газотранспортной системы оператор газотранспортной системы (модель обособления ISO) является ответственным за инвестиционное планирование (включая получение необходимых документов разрешительного характера), строительство и введение в эксплуатацию новых объектов газовой инфраструктуры или их составляющих. С этой целью к оператору газотранспортной системы (модель обособления ISO) применяются положения статей 20 и 22 настоящего Закона.

2. В случае избрания модели обособления ISO собственник газотранспортной системы обязан:

1) обеспечивать все необходимое сотрудничество и поддержку оператору газотранспортной системы (модель обособления ISO) для выполнения его функций, включительно со всей необходимой информацией;

2) финансировать инвестиции, предусмотренные планом развития газотранспортной системы на следующие 10 лет, или давать согласие на финансирование такой инвестиции любой заинтересованной стороной, в том числе оператором газотранспортной системы (модель обособления ISO);

3) обеспечивать исполнение финансовых обязательств, связанных с активами газотранспортной системы, кроме обязательств, связанных с функциями оператора газотранспортной системы (модель обособления ISO);

4) привлекать инвестиции для целей развития газотранспортной системы, кроме инвестиций, когда в соответствии с пунктом 2 настоящей части собственник дал согласие на ее финансирование любой заинтересованной стороной, в том числе оператором газотранспортной системы (модель обособления ISO).

Статья 29. Независимость собственника газотранспортной системы

1. В случае избрания модели обособления ISO собственник газотранспортной системы, являющийся составляющей вертикально интегрированной организации, должен быть юридически и организационно независимым от других видов деятельности вертикально интегрированной организации, не связанной с транспортировкой, распределением и хранением природного газа.

2. С целью обеспечения независимости собственника газотранспортной системы в соответствии с частью первой настоящей статьи:

1) должностные лица собственника газотранспортной системы не могут участвовать в деятельности органов (в том числе осуществлять полномочия единоличного органа) субъекта хозяйствования, являющегося составляющей вертикально интегрированной организации, которые непосредственно либо опосредованно ответственны за текущую деятельность по добыче и/или поставке природного газа;

2) собственник газотранспортной системы обязан разработать и ввести программу соответствия, определяющую меры для избежания дискриминационных действий и влияния на деятельность оператора газотранспортной системы и мониторинга выполнения таких мер. Программа соответствия может определять функциональные обязанности его работников для достижения этих целей. Годовой отчет, в котором излагаются принятые меры, должен быть представлен Регулятору лицом или органом собственника газотранспортной системы, ответственным за мониторинг программы соответствия, и должен быть размещен на веб-сайте Регулятора.

Статья 30. Инвестиционное планирование относительно газотранспортной системы

1. Оператор газотранспортной системы разрабатывает и ежегодно до 31 октября представляет на утверждение Регулятору план развития газотранспортной системы на следующие 10 лет, составленный на основании данных о фактических и прогнозных показателях спроса и предложения на услуги транспортировки природного газа. План развития газотранспортной системы на следующие 10 лет должен обеспечить соответствие газотранспортной системы потребностям рынка природного газа и интересам безопасности поставки природного газа.

2. План развития газотранспортной системы на следующие 10 лет определяет, в частности:

1) основные объекты, строительство или реконструкция которых является целесообразной в следующие 10 лет;

2) подтвержденные инвестиции, а также перечень новых инвестиций, которые должны быть осуществлены в течение следующих трех лет;

3) сроки реализации всех инвестиционных проектов.

3. При разработке плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет оператор газотранспортной системы обязан учитывать возможные изменения объемов добычи, купли-продажи, поставки, потребления природного газа (в том числе объемов трансграничной торговли природным газом), а также планы развития газотранспортных систем соседних государств, газораспределительных систем, газохранилищ и установки LNG.

4. Регулятор осуществляет оценку соответствия мер, предусмотренных планом развития газотранспортной системы на следующие 10 лет, требованиям настоящего Закона.

5. Регулятор прозрачным и недискриминационным способом проводит публичные консультации с действующими и потенциальными заказчиками относительно плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет.

Регулятор размещает на своем веб-сайте отчет о результатах проведенных консультаций, в котором указываются потребности в инвестициях.

6. Регулятор осуществляет мониторинг и оценку состояния выполнения плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет.

Статья 31. Программа соответствия и контролер

1. Оператор газотранспортной системы должен разработать и ввести программу соответствия, в которой определяются меры для избежания дискриминационных действий со стороны оператора газотранспортной системы и мониторинга выполнения таких мер. Программа соответствия определяет функциональные обязанности работников оператора газотранспортной системы для достижения этих целей и должна утверждаться Регулятором. Мониторинг за выполнением программы соответствия осуществляется контролером.

2. Контролер назначается:

- 1) наблюдательным советом оператора газотранспортной системы;
- 2) в случае отсутствия наблюдательного совета — коллегиальным исполнительным органом оператора газотранспортной системы.

Кандидатура контролера подлежит предварительному согласованию с Регулятором. Регулятор имеет право отказать в согласовании кандидатуры контролера только по причине недостаточного уровня его независимости или профессиональных качеств.

Контролер может быть физическим или юридическим лицом.

Контролер должен быть независимым в своей работе и действиях.

3. Независимость контролера обеспечивается путем:

1) при исполнении своих обязанностей контролер не должен занимать должности или обладать полномочиями, иметь экономический интерес либо деловые отношения, непосредственно или опосредованно, с любым субъектом хозяйствования, являющимся составляющей вертикально интегрированной организации, или с собственником (собственниками) контрольного пакета корпоративных прав такой организации, или с любым субъектом хозяйствования, проводящим хозяйственную деятельность на рынке природного газа, не связанную с транспортировкой природного газа;

2) контролер не должен занимать должности или обладать полномочиями, иметь экономический интерес либо деловые отношения, непосредственно или опосредованно, с вертикально интегрированной организацией или любым субъектом хозяйствования, являющимся его составляющей (кроме оператора газотранспортной системы), или с собственником (собственниками) контрольного пакета корпоративных прав такой организации в течение трех лет до дня его назначения;

3) после прекращения договорных отношений с оператором газотранспортной системы контролер не должен занимать должности или обладать полномочиями, иметь экономический интерес либо деловые отношения, непосредственно или опосредованно, с любым субъектом хозяйствования, являющимся составляющей вертикально интегрированной организации (кроме оператора газотранспортной системы), или с собственником (собственниками) контрольного пакета корпоративных прав такой организации, или с любым субъектом хозяйствования, проводящим хозяйственную деятельность на рынке природного газа, не связанную с транспортировкой природного газа, в течение не менее четырех лет;

4) контролер не должен иметь какого бы то ни было экономического интереса в деятельности или, непосредственно или опосредованно, получать любую финансовую выгоду от любого субъекта хозяйствования, являющегося составляющей вертикально интегрированной организации (кроме оператора газотранспортной системы), или от любого субъекта хозяйствования, проводящего хозяйственную деятельность на рынке природного газа, не связанную с транспортировкой природного газа.

4. Оператор газотранспортной системы сообщает Регулятору кандидатуру контролера и предложенные условия договора между контролером и оператором газотранспортной системы, в том числе условия о начале, сроках и основаниях прекращения исполнения обязанностей контролера, условиях оплаты услуг контролера, материальных и иных правах контролера.

5. В течение трех недель со дня получения информации, указанной в части четвертой настоящей статьи, Регулятор может высказать свои возражения против предложенной кандидатуры или условий договора между контролером и оператором газотранспортной системы, если:

1) не выполняются требования части третьей настоящей статьи; или

2) в случае досрочного прекращения договорных отношений с контролером имеются основания считать, что такое досрочное прекращение было осуществлено с нарушением требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом.

6. Контролер отвечает за:

1) мониторинг выполнения программы соответствия оператора газотранспортной системы;

2) разработку ежегодного отчета, в котором излагаются меры, принятые в целях выполнения программы соответствия, и предоставление его Регулятору;

3) отчет перед ответственными органами оператора газотранспортной системы и предоставление рекомендаций относительно программы соответствия и ее выполнение;

4) уведомление Регулятора о любых существенных нарушениях в связи с выполнением программы соответствия;

5) отчет перед Регулятором о любых коммерческих и финансовых отношениях между вертикально интегрированной организацией и оператором газотранспортной системы.

7. Контролер подает Регулятору предложения относительно решений касательно плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет не позднее принятия соответствующего решения ответственным органом оператора газотранспортной системы.

8. Условия договора между контролером и оператором газотранспортной системы, регулирующие полномочия контролера, в том числе сроки исполнения им своих обязанностей, подлежат утверждению Регулятором. Эти условия должны обеспечивать независимость контролера, в частности предоставление ему всех ресурсов, необходимых для исполнения им своих обязанностей.

9. Контролер регулярно отчитывается перед Регулятором в письменной форме и имеет право регулярно отчитываться в устной или письменной форме перед органами оператора газотранспортной системы, в частности общим собранием участников/акционеров, наблюдательными органами, исполнительным органом. Контролер предоставляет свой ежегодный отчет Секретариату Энергетического Сообщества.

10. Контролер имеет право присутствовать на всех заседаниях органов оператора газотранспортной системы, в частности общем собрании участников/акционеров, наблюдательных органов, исполнительного органа, которые обязаны уведомлять контролера о запланированных заседаниях и предоставлять ему все необходимые материалы для участия в заседании. Контролер должен присутствовать на всех заседаниях относительно следующих вопросов:

1) условий доступа к газотранспортной системе, в частности цен на услуги, связанные с доступом или присоединением к газотранспортной системе, распределением мощности и урегулированием перегрузок газотранспортной системы, обязанностями относительно размещения информации, балансированием

и передачей прав доступа к газотранспортной системе между субъектами рынка природного газа (заказчиками);

2) деятельности относительно эксплуатации газотранспортной системы, поддержания ее в надлежащем состоянии и развития газотранспортной системы, в том числе инвестиций в строительство или реконструкцию трансграничных газопроводов;

3) купли-продажи энергоресурсов, необходимых для обеспечения функционирования газотранспортной системы, в том числе относительно вспомогательных услуг и балансирования.

11. Контролер осуществляет мониторинг выполнения оператором газотранспортной системы положений настоящего Закона относительно конфиденциальности в деятельности оператора газотранспортной системы.

12. Контролер должен иметь доступ ко всем необходимым данным и помещениям оператора газотранспортной системы и ко всей информации, необходимой для исполнения его обязанностей. Контролер должен иметь доступ к помещениям оператора газотранспортной системы без предупреждения.

13. По предварительному согласию Регулятора контролер может быть уволен:

1) наблюдательным советом оператора газотранспортной системы;

2) в случае отсутствия наблюдательного совета — коллегиальным исполнительным органом оператора газотранспортной системы.

14. Соответствующий орган увольняет контролера по причинам недостаточного уровня его независимости или профессиональных качеств по представлению Регулятора.

Статья 32. Услуги транспортировки природного газа

1. Транспортировка природного газа осуществляется на основании и условиях договора транспортировки природного газа в порядке, предусмотренном кодексом газотранспортной системы и иными нормативно-правовыми актами.

По договору транспортировки природного газа оператор газотранспортной системы обязуется обеспечить заказчику услуги транспортировки природного газа на период и условиях, определенных в договоре транспортировки природного газа, а заказчик обязуется уплатить оператору газотранспортной системы установленную в договоре стоимость услуг транспортировки природного газа.

2. Типовой договор транспортировки природного газа утверждается Регулятором.

Оператор газотранспортной системы должен обеспечить соблюдение принципа недискриминации при заключении договоров транспортировки природного газа с заказчиками.

3. Оператор газотранспортной системы обязан обеспечить оказание услуг, отвечающих потребностям рынка природного газа, в частности услуги транспортировки природного газа с или без гарантии реализации права пользования мощностью, услуги транспортировки природного газа на разные периоды продолжительности и т. п.

Статья 33. Кодекс газотранспортной системы

1. Оператор газотранспортной системы разрабатывает кодекс газотранспортной системы по результатам консультаций с субъектами рынка природного газа и представляет его Регулятору на утверждение. После утверждения кодекса газотранспортной системы Регулятором оператор газотранспортной системы размещает его на своем веб-сайте.

2. Кодекс газотранспортной системы должен содержать следующие положения:

1) условия надежной и безопасной эксплуатации газотранспортной системы, основные правила технической эксплуатации газотранспортной системы, планирования, оперативно-технологического управления и развития газотранспортной системы и механизмы надзора за их соблюдением;

2) условия, в том числе коммерческие и технические, доступа к газотранспортной системе, включая перечень услуг транспортировки природного газа, предоставляемых оператором газотранспортной системы, а также условия присоединения новых объектов заказчиков к газотранспортной системе;

3) определение точек входа и точек выхода, относительно которых оператор газотранспортной системы обязан размещать информацию в соответствии со статьей 36 настоящего Закона, а также детальный перечень такой информации и график ее обновления;

4) правила учета природного газа;

5) правила обмена данными касательно планированных и фактических объемов природного газа, перемещаемых по газотранспортной системе, в случае невозможности осуществления учета на ежедневной основе;

6) определение виртуальных точек газотранспортной системы, точек входа и точек выхода;

7) нормы качества, физико-химические и другие характеристики природного газа, который допускается к транспортировке по газотранспортной системе;

8) правила распределения мощности и урегулирования перегрузок газотранспортной системы с учетом основных принципов, определенных статьей 34 настоящего Закона;

9) правила физического и коммерческого балансирования с учетом основных принципов, определенных статьей 35 настоящего Закона;

10) правила обмена данными с операторами других газотранспортных систем, операторами газораспределительных систем, операторами газохранилищ, оператором установки LNG;

11) порядок предоставления и объем информации, предоставляемой субъектами рынка природного газа оператору газотранспортной системы в соответствии с настоящим Законом и иными нормативно-правовыми актами;

12) правила поведения в случае сбоев в работе газотранспортной системы и нарушения безопасности поставки природного газа;

13) процедура урегулирования споров с заказчиками, в том числе субъектами рынка природного газа, которым было отказано в доступе к газотранспортной системе;

14) другие вопросы по эксплуатации газотранспортной системы.

Статья 34. Основные принципы распределения мощности и урегулирования перегрузок газотранспортной системы

1. Оператор газотранспортной системы применяет все возможные и обоснованные меры по обеспечению максимального объема мощности газотранспортной системы для потребностей заказчиков.

2. Правила распределения мощности газотранспортной системы недискриминационным способом должны создавать экономические стимулы для эффективного использования технической мощности газотранспортной системы, развития новой газовой инфраструктуры и увеличения объемов трансграничной торговли природным газом.

Такие правила не должны препятствовать развитию рынка природного газа. Они должны соответствовать потребностям субъектов рынка природного газа, в частности требованиям организованных рынков природного газа, а также быть сопоставимыми с деятельностью организованных точек торговли природным газом.

Такие правила должны разрабатываться с учетом правил доступа к газотранспортным системам государств — сторон Энергетического Сообщества.

3. Правила урегулирования перегрузок газотранспортной системы должны быть недискриминационными и не препятствующими трансграничной торговле природным газом. Они должны быть основаны на следующих принципах:

1) в случае недостатка свободной мощности по причине договорной перегрузки (превышения спроса на услуги транспортировки природного газа с гарантией реализации права пользования мощностью газотранспортной системы над объемом технической мощности газотранспортной системы) оператор газотранспортной системы обязан предлагать субъектам рынка природного газа (заказчикам) услуги транспортировки природного газа с использованием мощности, право пользования которой было предоставлено, но не было реализовано заказчиками согласно договорам транспортировки природного газа, как минимум за одни сутки до фактической операции;

2) заказчику, заключившему договор транспортировки природного газа, должно быть обеспечено право передать права по доступу к газотранспортной системе другим субъектам рынка природного газа при условии уведомления об этом оператора газотранспортной системы в порядке и сроки, предусмотренные кодексом газотранспортной системы;

3) в случае недостатка свободной мощности по причине физической перегрузки (превышения спроса на услуги транспортировки природного газа над объемом технической мощности газотранспортной системы) оператор газотранспортной системы, а в исключительных случаях, предусмотренных кодексом газотранспортной системы, — Регулятор обеспечивает применение прозрачных и недискриминационных правил распределения мощности газотранспортной системы.

4. Оператор газотранспортной системы осуществляет регулярный мониторинг спроса на услуги транспортировки природного газа среди субъектов рынка природного газа и учитывает результаты такого мониторинга при разработке и принятии плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет.

Статья 35. Основные принципы балансирования

1. Правила балансирования должны быть справедливыми, недискриминационными, прозрачными и обусловленными объективными факторами.

Такие правила должны отображать реальные потребности газотранспортной системы с учетом ресурсов в распоряжении оператора газотранспортной системы.

Такие правила должны быть основаны на рыночных принципах.

Такие правила должны создавать экономические стимулы для балансирования объемов закачки и отбора природного газа самими заказчиками.

2. Размер платы за небалансы заказчиков определяется исходя из обоснованных и реальных затрат оператора газотранспортной системы, связанных с осуществлением балансирования. При определении размера платы за небалансы заказчиков не допускается перекрестное субсидирование между заказчиками, в том числе путем увеличения стоимости присоединения новых объектов заказчиков к газотранспортной системе.

3. Оператор газотранспортной системы должен обеспечить заказчиков бесплатной, достаточной, своевременной и достоверной информацией о статусе балансирования в пределах информации, находящейся в распоряжении оператора газотранспортной системы в соответствующий момент времени. Такая информация может предоставляться соответствующему заказчику в электронном формате.

Статья 36. Обязанность по размещению информации

1. Оператор газотранспортной системы обязан размещать на своем веб-сайте следующую информацию:

1) перечень услуг, которые оказываются таким оператором, информацию о тарифах и других условиях оказания таких услуг, включая технические условия для получения доступа и присоединения к газотранспортной системе;

2) методологию определения тарифов на услуги транспортировки природного газа для точек входа и точек выхода и методологию определения платы за присоединение к газотранспортной системе;

3) количественные показатели объемов технической мощности, мощности, право пользования которой было предоставлено заказчикам согласно действующим договорам транспортировки природного газа, и свободной мощности газотранспортной системы в разрезе точек входа и точек выхода — на ежемесячной основе;

4) данные о планируемых и фактических объемах природного газа, перемещаемых по газотранспортной системе, в объеме, который находится в распоряжении такого оператора.

2. Оператор газотранспортной системы получает информацию, предусмотренную частью первой настоящей статьи, от субъектов рынка природного газа в порядке и на условиях, определенных кодексом газотранспортной системы.

3. Оператор газотранспортной системы обязан хранить информацию, предусмотренную частью первой настоящей статьи, в течение пяти лет со дня ее размещения и предоставлять ее по запросу субъектов властных полномочий или Секретариата Энергетического Сообщества.

Глава 5

Распределение природного газа

Статья 37. Оператор газораспределительной системы

1. Оператор газораспределительной системы отвечает за надежную и безопасную эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие (включая новое строительство и реконструкцию) газораспределительной системы, которой он пользуется на законных основаниях.

Газораспределительные системы, собственником которых является государство, не могут находиться в пользовании оператора газораспределительной системы на праве хозяйственного ведения, кроме случаев принадлежности такого оператора к субъектам хозяйствования государственного сектора экономики.

2. Оператор газораспределительной системы проводит деятельность по распределению природного газа на основании лицензии, которая выдается Регулятором.

3. Оператор газораспределительной системы обеспечивает осуществление возложенных на него настоящим Законом функций за счет своих финансовых, материально-технических, людских и других ресурсов.

Статья 38. Права и обязанности оператора газораспределительной системы

1. Права и обязанности оператора газораспределительной системы определяются настоящим Законом, иными нормативно-правовыми актами, кодексом газотранспортной системы, кодексом газораспределительных систем, а также договором распределения природного газа.

2. С целью исполнения функций, предусмотренных частью первой статьи 37 настоящего Закона, оператор газораспределительной системы обязан:

1) разрабатывать, ежегодно до 31 июля представлять на утверждение Регулятору, размещать на своем веб-сайте и выполнять план развития газораспределительной системы на следующие 10 лет;

2) принимать меры с целью обеспечения безопасности поставки природного газа, в том числе безаварийной и бесперебойной работы газораспределительной системы;

3) разработать и вводить программу соответствия согласно статье 39 настоящего Закона;

4) принимать меры для повышения рационального использования энергоресурсов и охраны окружающей среды при осуществлении своей хозяйственной деятельности;

5) предоставлять информацию, обязательность предоставления которой установлена законодательством;

6) обеспечивать конфиденциальность информации, полученной при осуществлении хозяйственной деятельности, а также размещать на своем веб-сайте недискриминационным способом информацию, которая будет стимулировать развитие рынка природного газа;

7) принимать другие меры, необходимые для безопасной и стабильной работы газораспределительной системы, предусмотренные настоящим Законом или не противоречащие законодательству.

3. Оператор газораспределительной системы имеет право беспрепятственно и бесплатно доступа к земельным участкам всех форм собственности, на которых расположена газораспределительная система, для исполнения служебных обязанностей, предусмотренных законодательством.

4. Оператор газораспределительной системы обязан обеспечивать беспрепятственный доступ должностных лиц органа государственного надзора к газораспределительной системе.

5. Оператор газораспределительной системы приобретает энергоресурсы, необходимые для осуществления своей хозяйственной деятельности, недискриминационным и прозрачным способом.

Статья 39. Требования об обособлении и независимости оператора газораспределительной системы

1. Оператор газораспределительной системы не может проводить деятельность по добыче, транспортировке или поставке природного газа.

2. Оператор газораспределительной системы должен быть юридически и организационно независимым от других видов деятельности на рынке природного газа, не связанных с распределением природного газа.

3. Должностные лица оператора газораспределительной системы не могут одновременно принимать участие в хозяйственной деятельности любого субъекта хозяйствования (в том числе иностранного), проводящего деятельность по добыче и/или поставке природного газа.

4. Исполнительный или другой орган оператора газораспределительной системы, ответственный за эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие газораспределительной системы, должен быть независимым в своей деятельности (в частности в праве принятия решений исходя из интересов оператора газораспределительной системы) от влияния собственников корпоративных прав оператора газораспределительной системы, являющихся составляющей вертикально интегрированной организации. Не считается таким влиянием право собственников корпоративных прав оператора газораспределительной системы утверждать годовой финансовый план оператора газораспределительной системы и право устанавливать общий уровень долговых обязательств такого оператора.

5. Оператор газораспределительной системы разрабатывает и вводит программу соответствия, которая должна применяться ко всем работникам такого оператора. Эта программа должна содержать меры для обеспечения беспрепятственного выполнения оператором газораспределительной системы функций,

предусмотренных частью первой статьи 37 настоящего Закона. Отчет о выполнении программы соответствия ежегодно представляется Регулятору должностным лицом или органом оператора газораспределительной системы, ответственным за мониторинг введения программы соответствия, и размещается на веб-сайте Регулятора. Такое должностное лицо или члены такого органа не должны занимать должности или иметь полномочия, экономический интерес либо деловые отношения, непосредственно или опосредованно, с вертикально интегрированной организацией или любым субъектом хозяйствования, являющимся его составляющей (кроме оператора газораспределительной системы). Такое должностное лицо или члены такого органа должны обладать достаточной квалификацией и опытом для осуществления своих функций и быть полностью непредубежденными, а также иметь доступ ко всей необходимой информации оператора газораспределительной системы и лицам, связанным с ним отношениями контроля. Кандидатуры такого должностного лица или членов такого органа утверждаются Регулятором.

6. При проведении хозяйственной деятельности оператор газораспределительной системы для идентификации себя или услуг распределения природного газа не должен использовать объекты права интеллектуальной собственности, корпоративное оформление, идентичные или сходные с объектами права интеллектуальной собственности, корпоративным оформлением поставщика из состава вертикально интегрированной организации.

7. При условии что оператор газораспределительной системы имеет менее 100 000 подключенных потребителей, Регулятор имеет право принять решение об освобождении такого оператора от выполнения требований настоящей статьи.

Статья 40. Услуги распределения природного газа

1. Распределение природного газа осуществляется на основании и условиях договора распределения природного газа в порядке, предусмотренном кодексом газораспределительных систем и иными нормативно-правовыми актами.

По договору распределения природного газа оператор газораспределительной системы обязуется обеспечить заказчику услуги распределения природного газа на период и условиях, определенных договором распределения природного газа, а заказчик обязуется уплатить оператору газораспределительной системы стоимость услуг распределения природного газа.

2. Типовой договор распределения природного газа утверждается Регулятором.

Оператор газораспределительной системы должен обеспечить соблюдение принципа недискриминации при заключении договоров распределения природного газа с заказчиками.

Договор распределения природного газа является публичным.

Статья 41. Кодекс газораспределительных систем

1. Регулятор утверждает кодекс газораспределительных систем по результатам консультаций с субъектами рынка природного газа. Оператор газораспределительной системы размещает кодекс газораспределительных систем на своем веб-сайте.

2. Кодекс газораспределительных систем должен содержать следующие положения:

1) основные правила технической эксплуатации газораспределительных систем, планирования, оперативно-технологического управления и развития газораспределительных систем и механизмы надзора за их соблюдением;

2) условия, в том числе коммерческие и технические, доступа к газораспределительным системам, включая коммерческие и технические условия присоединения новых объектов заказчика к газораспределительной системе;

3) правила учета природного газа (в том числе приборного);

- 4) правила поведения на случай сбоев в работе газораспределительных систем;
- 5) порядок обмена информацией с другими субъектами рынка природного газа;
- 6) другие вопросы относительно эксплуатации газораспределительных систем.

Статья 42. Развитие газораспределительной системы

1. С целью обеспечения безопасности, надежности, регулярности и качества поставки природного газа по газораспределительной системе и с учетом законодательства по вопросам охраны окружающей среды и энергоэффективности оператор газораспределительной системы разрабатывает и ежегодно до 31 июля представляет на утверждение Регулятору план развития газораспределительной системы на следующие 10 лет.

2. После утверждения Регулятором оператор газораспределительной системы направляет оператору газотранспортной системы информацию, содержащуюся в плане развития газораспределительной системы, в объеме, необходимом оператору газотранспортной системы для разработки им плана развития газотранспортной системы на следующие 10 лет.

Статья 43. Обязанность по размещению информации

1. Оператор газораспределительной системы обязан размещать на своем веб-сайте следующую информацию:

- 1) перечень услуг, которые оказываются таким оператором, информацию о тарифах и других условиях оказания таких услуг, включая технические условия для получения доступа и присоединения к газораспределительной системе;
- 2) методологию определения тарифов на услуги распределения природного газа и методологию определения платы за присоединение к газораспределительной системе;
- 3) данные о планированных и фактических объемах природного газа, перемещаемых по газораспределительной системе в объеме, находящемся в распоряжении такого оператора.

2. Оператор газораспределительной системы обязан хранить информацию, предусмотренную частью первой настоящей статьи, в течение пяти лет со дня ее размещения и предоставлять ее по запросу субъектов властных полномочий или Секретариата Энергетического Сообщества.

Глава 6

Хранение (закачка, отбор) природного газа

Статья 44. Оператор газохранилища

1. Оператор газохранилища является ответственным за надежную и безопасную эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие (включая новое строительство и реконструкцию) одного или нескольких газохранилищ, которыми он пользуется на законных основаниях.

2. Оператор газохранилища проводит деятельность по хранению (закачке, отбору) природного газа на основании лицензии, выданной Регулятором.

Статья 45. Особенности реализации права собственности государства на подземные газохранилища

1. Основателем и собственником корпоративных прав оператора подземных хранилищ газа, находящихся в государственной собственности и не подлежащих приватизации, может быть лишь субъект хозяйствования, основателем и собственником корпоративных прав которого является исключительно государство либо субъект хозяйствования, 100 процентов корпоративных прав которого принадлежат государству, или государство либо субъект хозяйствования, 100 процентов

корпоративных прав которого принадлежат государству, которое владеет не менее 51 процентом корпоративных прав такого оператора, совместно с юридическим лицом (лицами) (далее — Партнер ПХГ) при условии, что контроль над Партнером ПХГ не осуществляет какое бы то ни было лицо (лица) из государства (государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества либо Соединенными Штатами Америки.

Верховная Рада Украины по представлению Кабинета Министров Украины утверждает результаты конкурса и принимает окончательное решение об определении одного или нескольких Партнеров ПХГ.

Условия конкурса разрабатываются и утверждаются Кабинетом Министров Украины.

Для участия в конкурсе юридическое лицо — кандидат раскрывает структуру собственности, что дает возможность установить физических лиц, осуществляющих контроль над таким лицом. Изменения в структуре собственности Партнера ПХГ должны быть предварительно согласованы с Кабинетом Министров Украины.

2. По результатам каждого пятилетнего срока работы оператор газохранилища, созданный при участии Партнера ПХГ, представляет отчет Верховной Раде Украины.

Статья 46. Права и обязанности оператора газохранилища

1. Права и обязанности оператора газохранилища определяются настоящим Законом, иными нормативно-правовыми актами, кодексом газотранспортной системы, кодексом газохранилища, а также договором хранения (закачки, отбора) природного газа.

2. Типовой договор хранения (закачки, отбора) природного газа утверждается Регулятором. Оператор газохранилища должен обеспечить соблюдение принципа недискриминации при заключении договоров хранения (закачки, отбора) с заказчиками.

3. Оператор газохранилища обязан предлагать услуги, соответствующие потребностям рынка природного газа, в соответствии с кодексом газохранилища. Для этого оператор газохранилища обязан сотрудничать с оператором газотранспортной системы.

4. В целях выполнения функций, предусмотренных частью первой статьи 44 настоящего Закона, оператор газохранилищ обязан:

1) разрабатывать, представлять на утверждение Регулятору и размещать на своем веб-сайте кодекс газохранилища;

2) разрабатывать, ежегодно до 31 октября представлять на утверждение Регулятору, размещать на своем веб-сайте и выполнять план развития газохранилища на следующие 10 лет с учетом планов развития газотранспортных систем, газораспределительных систем, установки LNG;

3) принимать меры в целях обеспечения безопасности поставки природного газа, в том числе безаварийной и бесперебойной работы газохранилищ;

4) принимать меры для повышения рационального использования энергоресурсов и охраны окружающей среды при проведении хозяйственной деятельности;

5) предоставлять информацию, обязательность предоставления которой установлена законодательством;

6) обеспечивать конфиденциальность информации, полученной при проведении хозяйственной деятельности, а также размещать на своем веб-сайте недискриминационным способом информацию, которая будет стимулировать развитие рынка природного газа;

7) предоставлять информацию, необходимую для обеспечения функционирования газотранспортной системы в установленном законодательством порядке;

8) разрабатывать и вводить программу соответствия согласно статье 47 настоящего Закона;

9) согласовывать систему управления и обмена данными, необходимыми для безопасной эксплуатации газохранилища, с оператором газотранспортной системы;

10) принимать другие меры, необходимые для безопасной и стабильной работы газохранилищ, предусмотренные настоящим Законом или не противоречащие законодательству.

5. Оператор газохранилища приобретает энергоресурсы, необходимые для осуществления его хозяйственной деятельности, недискриминационным и прозрачным способом.

Статья 47. Требования об обособлении и независимости оператора газохранилища

1. Оператор газохранилища не может проводить деятельность по добыче или поставке природного газа.

2. Оператор газохранилища должен быть юридически и организационно независимым от других видов деятельности на рынке природного газа, не связанных с транспортировкой и хранением природного газа.

3. Должностные лица оператора газохранилища не могут одновременно принимать участие в хозяйственной деятельности любого субъекта хозяйствования (в том числе иностранного), проводящего деятельность по добыче и/или поставке природного газа.

4. Исполнительный или иной орган оператора газохранилища, ответственный за эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие газохранилища, должен быть независимым в своей деятельности (в частности в праве принятия решений исходя из интересов оператора газохранилища) от влияния собственников корпоративных прав оператора газохранилища, являющихся составляющей вертикально интегрированной организации.

Не считается таким влиянием право собственников корпоративных прав оператора газохранилища утверждать годовой финансовый план оператора газохранилища и право устанавливать общий уровень долговых обязательств такого оператора.

5. Оператор газохранилища разрабатывает и вводит программу соответствия, которая должна применяться ко всем работникам такого оператора. Эта программа должна содержать меры по обеспечению беспрепятственного выполнения оператором газохранилища функций, предусмотренных частью первой статьи 44 настоящего Закона. Отчет о выполнении программы соответствия ежегодно представляется Регулятору должностным лицом или органом оператора газохранилища, являющимся ответственным за мониторинг введения программы соответствия, и размещается на веб-сайте Регулятора.

Статья 48. Особенности определения платы за услуги хранения (закачки, отбора) природного газа

1. Согласно режиму договорного доступа стоимость услуг хранения (закачки, отбора) природного газа определяется между оператором газохранилища и заказчиком по согласию сторон. Во время переговоров о заключении договора об оказании услуг хранения (закачки, отбора) природного газа относительно газохранилищ, к которым применяется режим договорного доступа, стороны обязаны действовать добросовестно.

Оператор газохранилища размещает на своем веб-сайте и регулярно, но не реже одного раза в год, обновляет информацию об основных коммерческих условиях доступа к газохранилищам, к которым применяется режим договорного доступа. При разработке таких условий оператор газохранилища обязан проводить консультации с заинтересованными субъектами природного газа.

Регулятор обязан принимать меры в целях обеспечения доступа субъектов рынка природного газа к газохранилищам, к которым применяется режим договорного доступа.

2. Согласно режиму регулируемого доступа тарифы на услуги хранения (закачки, отбора) природного газа утверждаются Регулятором.

3. Регулятор утверждает и обнародует критерии, согласно которым к определенному газохранилищу применяется режим договорного доступа или режим регулируемого доступа.

На основании этих критериев оператор газохранилища прозрачным и недискриминационным способом определяет режим доступа, применяемый к каждому газохранилищу, и размещает эту информацию на своем веб-сайте.

Статья 49. Кодекс газохранилища

1. Оператор газохранилища разрабатывает кодекс газохранилища по газохранилищу или газохранилищам, оператором которых он является, по результатам консультаций с субъектами рынка природного газа и представляет его Регулятору на утверждение. После утверждения кодекса газохранилища Регулятором оператор газохранилища размещает его на своем веб-сайте.

2. Кодекс газохранилища должен содержать следующие положения:

1) условия надежной и безопасной эксплуатации газохранилища, основные правила технической эксплуатации газохранилища, планирования, оперативно-технологического управления и развития газохранилища и механизмы надзора за их соблюдением;

2) условия, в том числе коммерческие и технические, доступа к газохранилищу, включая перечень услуг, оказываемых оператором газохранилища;

3) правила учета природного газа;

4) правила обмена данными касательно планированных и фактических объемов хранящегося природного газа;

5) нормы качества, физико-химические и другие характеристики природного газа, который допускается к хранению в газохранилище;

6) порядок предоставления и объем информации, предоставляемой субъектами рынка природного газа оператору газохранилища;

7) правила распределения мощности и урегулирования перегрузок газохранилища с учетом основных принципов, определенных статьей 51 настоящего Закона;

8) правила поведения на случай сбоев в работе газохранилища и нарушения безопасности поставки природного газа;

9) правила обмена данными с операторами газотранспортных систем, операторами газораспределительных систем, операторами других газохранилищ, оператором установки LNG;

10) определение точек входа и точек выхода;

11) процедура урегулирования споров с заказчиками, в том числе субъектами рынка природного газа, которым было отказано в доступе к газохранилищу;

12) другие вопросы касательно эксплуатации газохранилища.

Статья 50. План развития газохранилища

1. Оператор газохранилища разрабатывает и ежегодно до 31 октября представляет на утверждение Регулятору план развития газохранилища на следующие 10 лет, составленный на основании данных о фактических и прогнозных показателях спроса и предложения на услуги хранения (закачки, отбора) природного газа. План развития газохранилища на следующие 10 лет должен обеспечивать соответствие газохранилища потребностям рынка и интересам безопасности поставки природного газа.

2. План развития газохранилища на следующие 10 лет должен определять:

1) перечень основных объектов, связанных с оказанием услуг хранения (закачки, отбора) природного газа, строительство или реконструкцию которых целесообразно осуществить в течение следующих 10 лет;

2) перечень подтвержденных инвестиционных проектов независимо от источников финансирования, а также перечень инвестиций, которые целесообразно осуществить в течение следующих трех лет;

3) предусмотренные сроки реализации инвестиционных проектов.

3. Регулятор осуществляет оценку соответствия мер, предусмотренных планом развития газохранилища на следующие 10 лет, требованиям настоящего Закона.

4. Регулятор прозрачным и недискриминационным способом проводит публичные консультации с заинтересованными субъектами рынка природного газа относительно плана развития газохранилища.

Регулятор размещает на своем веб-сайте отчет о результатах проведенных консультаций.

5. Регулятор осуществляет мониторинг и оценку состояния выполнения плана развития газохранилища на следующие 10 лет.

Статья 51. Основные принципы распределения мощности и урегулирования перегрузок газохранилища

1. Оператор газохранилища применяет все возможные и обоснованные меры для обеспечения максимального объема мощности газохранилища для потребностей заказчиков.

2. Правила распределения мощности газохранилища должны недискриминационным способом создавать экономические стимулы для эффективного использования технической мощности газохранилища и развития новой инфраструктуры.

Такие правила не должны препятствовать развитию рынка природного газа. Они должны соответствовать потребностям субъектов рынка природного газа, в частности организованных рынков природного газа, а также быть соизмеримыми с деятельностью организованных точек торговли природным газом.

Такие правила должны разрабатываться с учетом правил доступа к газотранспортным системам государств — сторон Энергетического Сообщества.

3. Правила урегулирования перегрузок газохранилища должны содержать положения для предотвращения искусственного создания перегрузок исходя из следующих принципов:

1) оператор газохранилища обязан предлагать субъектам рынка природного газа (заказчикам) услуги хранения (закачки, отбора) природного газа с использованием мощности, право пользования которой было предоставлено, но не было реализовано заказчиками согласно договорам хранения (закачки, отбора) природного газа, не менее чем за одни сутки до фактической операции;

2) заказчикам, заключившим договор хранения (закачки, отбора) природного газа, может быть обеспечено право передать права доступа к газохранилищу другим субъектам рынка природного газа.

Статья 52. Обязанность по размещению информации

1. Оператор газохранилища обязан размещать на своем веб-сайте следующую информацию:

1) перечень услуг, оказываемых таким оператором, а именно информацию о цене или тарифах и других условиях оказания таких услуг;

2) количественные показатели объемов мощности газохранилища, право пользования которой было предоставлено заказчикам согласно действующим договорам хранения (закачки, отбора) природного газа, и свободной мощности газохранилища;

3) информацию об объемах природного газа, имеющегося в каждом газохранилище, объемах закачки и отбора, а также объемах свободной мощности газохранилища — ежедневно.

Оператор газохранилища предоставляет информацию, указанную в пункте 3 части первой настоящей статьи, оператору газотранспортной системы в порядке и на условиях, определенных кодексом газотранспортной системы.

2. В случае если оператор газохранилища заключил договор лишь с одним заказчиком, такой заказчик может обратиться к Регулятору с требованием запретить размещение информации, указанной в пункте 3 части первой настоящей статьи. Если Регулятор сделает вывод, что такое требование является мотивированным, учитывая необходимость защиты информации, которая включает в себе коммерческую ценность, Регулятор может обязать оператора газохранилища не размещать такую информацию на период до одного года.

3. Оператор газохранилища обязан хранить информацию, определенную настоящей статьей, в течение пяти лет со дня ее размещения и предоставлять ее в ответ на запрос субъектов властных полномочий или Секретариата Энергетического Сообщества.

Глава 7 **Услуги установки LNG**

Статья 53. Оператор установки LNG

1. Оператор установки LNG является ответственным за надежную и безопасную эксплуатацию, поддержание в надлежащем состоянии и развитие (включая новое строительство и реконструкцию) установки LNG, которой он пользуется на законных основаниях.

2. Оператор установки LNG проводит хозяйственную деятельность на основании лицензии, выданной Регулятором.

3. К оператору установки LNG применяются требования статей 47, 49–52 настоящего Закона.

Глава 8 **Особенности доступа в отдельных случаях**

Статья 54. Специальные правила доступа к новой инфраструктуре

1. По обращению инвестора Регулятор принимает решение о неприменении одного или нескольких требований частей первой — третьей и восьмой статьи 19, статей 23, 56 настоящего Закона относительно нового объекта газовой инфраструктуры (трансграничного газопровода, установки LNG, газохранилища) или в случае неприменения статьи 23 настоящего Закона — в отношении инвестора в новый объект при выполнении всех следующих условий:

1) инвестиция в новый объект будет содействовать развитию конкуренции на рынке природного газа и безопасности поставки природного газа;

2) вследствие уровня коммерческого риска такой инвестиции при отсутствии решения о неприменении отдельных требований настоящего Закона в соответствии с настоящей статьей инвестиция в новый объект не будет осуществлена;

3) инвестор и оператор газотранспортной или газораспределительной системы, к которой будет присоединен новый объект, будут двумя разными юридическими лицами;

4) доступ к новому объекту будет осуществляться на платной основе;

5) решение о неприменении отдельных требований настоящего Закона в соответствии с положениями настоящей статьи не будет оказывать отрицательного влияния на конкуренцию, эффективное функционирование рынка природного газа, надлежащее функционирование газотранспортной или газораспределительной системы, к которой будет присоединен новый объект.

2. На основании части первой настоящей статьи Регulator принимает решение о неприменении одного или нескольких требований частей первой — третьей и восьмой статьи 19 или статьи 56 настоящего Закона ко всей или части мощности нового объекта.

3. Решение Регulatorа о неприменении отдельных требований настоящего Закона в соответствии с настоящей статьей должно предусматривать определенный срок его действия. Такое решение размещается на веб-сайте Регulatorа.

В решении о неприменении отдельных требований настоящего Закона в соответствии с настоящей статьей Регulator обязан предусмотреть правила распределения мощности и урегулирование перегрузок нового объекта (или части мощности нового объекта, как это предусмотрено частью второй настоящей статьи). Такие правила должны содержать обязанность собственника (собственников) такого объекта по обеспечению доступа к нему (в частности путем передачи другим субъектам рынка природного газа прав относительно доступа к новому объекту) в случае, если право пользования мощностью нового объекта не было реализовано. С этой целью Регulator проводит процедуру предварительного сбора заявок от субъектов рынка природного газа, заинтересованных в получении доступа к новому объекту.

4. На основании части первой настоящей статьи Регulator может принять решение о неприменении отдельных требований настоящего Закона в соответствии с настоящей статьей относительно реконструированного объекта (или части мощности такого объекта, как это предусмотрено частью второй настоящей статьи) или о неприменении статьи 23 к инвестору в новый объект, если в результате проведенной реконструкции мощность такого объекта будет существенно увеличена или будет обеспечен новый источник поступления природного газа.

5. В случае если предусмотрено, что новый объект будет находиться на территории более чем одного государства — стороны Энергетического Сообщества, при принятии решения в соответствии с частью первой настоящей статьи Регulator обязан сотрудничать с национальными регуляторами энергетики таких государств (далее — заинтересованные национальные регуляторы энергетики).

В течение шести месяцев со дня подачи инвестором последнего обращения к заинтересованным национальным регуляторам энергетики (в том числе Регulatorу) на основании положения национального законодательства этого государства, которым вводится статья 36 Директивы 2009/73/ЕС, Регulator рассматривает обращение инвестора с учетом заключения Совета регуляторных органов Энергетического Сообщества.

В случае если в течение вышеуказанного срока Регulator не достигнет консенсуса с заинтересованными национальными регуляторами энергетики относительно совместного решения по вопросам, предусмотренным частями первой — четвертой настоящей статьи, Регulator обязан принять решение, которое будет соответствовать решению Совета регуляторных органов Энергетического Сообщества относительно соответствующего обращения инвестора.

Регulator совместно с заинтересованными национальными регуляторами энергетики может подать ходатайство о продлении Советом регуляторных органов Энергетического Сообщества срока для согласования совместного решения на дополнительные три месяца.

6. Регulator сообщает Секретариату Энергетического Сообщества обо всех записях, предоставленных в соответствии с частью первой настоящей статьи.

Решение Регulatorа, принятое в соответствии с частью первой настоящей статьи, предоставляется Секретариату Энергетического Сообщества вместе со следующей сопроводительной информацией:

- 1) детальное юридическое обоснование принятого решения;
- 2) финансовая и другая информация, на основании которой было принято решение;

- 3) причины установления определенного срока действия решения;
- 4) информация о мощности, относительно которой принято решение в общем объеме технической мощности газотранспортной системы, газораспределительных систем, газохранилищ или установки LNG;
- 5) в случае принятия решения по трансграничному газопроводу — отчет о консультациях с национальным регулятором энергетики соседнего государства;
- 6) информация о значении нового объекта в диверсификации источников поступления природного газа.

7. В течение двух месяцев со дня получения уведомления от Регулятора в соответствии с частью шестой настоящей статьи Секретариат Энергетического Сообщества может принять заключение о необходимости изменения или отмены решения Регулятора, принятого в соответствии с частью первой настоящей статьи. Срок для принятия заключения Секретариатом Энергетического Сообщества продлевается на дополнительные два месяца, если дополнительная информация запрошена Секретариатом Энергетического Сообщества. Течение такого дополнительного срока начинается со дня получения Секретариатом Энергетического Сообщества необходимой информации в полном объеме. Начальный двухмесячный срок для принятия заключения Секретариатом Энергетического Сообщества может быть увеличен по согласию Регулятора.

8. На основании заключения Секретариата Энергетического Сообщества Регулятор принимает решение об изменении или отмене решения Регулятора, принятого в соответствии с частью первой настоящей статьи, кроме случаев, когда у Регулятора существуют мотивированные причины не соглашаться с заключением Секретариата Энергетического Сообщества.

В случае если после получения заключения Секретариата Энергетического Сообщества о необходимости изменения или отмены решения Регулятора, принятого в соответствии с частью первой настоящей статьи, Регулятор не вносит предложенные изменения в решение или не отменяет его, официальному обнародованию путем размещения на веб-сайте Регулятора подлежат пояснения причин не принятия во внимание заключения Секретариата Энергетического Сообщества.

Статья 55. Специальные правила доступа в случае обязательства “бери или плати”

1. Правила настоящей статьи применяются в случае наличия обязательств относительно обязательной оплаты оптовым покупателем, поставщиком или потребителем определенного договором с оптовым продавцом или поставщиком объема природного газа независимо от того, был ли соответствующий объем природного газа отобран таким оптовым покупателем, поставщиком или потребителем в соответствующем периоде (обязательство “бери или плати”), установленных договором купли-продажи или поставки природного газа, заключенным до вступления в силу настоящего Закона.

2. В случае если субъект рынка природного газа (далее — заявитель) сталкивается или вероятно столкнется со значительными экономическими и финансовыми трудностями вследствие невыполнения им обязательства “бери или плати”, установленного договором купли-продажи или поставки природного газа, заключенным таким заявителем, заявитель имеет право обратиться к Регулятору с запросом о временном неприменении в отношении него положений частей первой — третьей статьи 19 настоящего Закона.

Запрос подается до или безотлагательно после получения заявителем отказа в доступе к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG. Запрос должен сопровождаться всей необходимой информацией для подтверждения значимости экономических и финансовых трудностей заявителя, вызванных неисполнением обязательства “бери или плати”,

и описанием мер, осуществленных заявителем для разрешения сложившейся ситуации.

3. При вынесении решения на основании запроса, представленного заявителем в соответствии с частью второй настоящей статьи, Регулятор принимает во внимание следующие факторы:

1) первоочередная цель создания полноценного рынка природного газа, основанного на принципах свободной конкуренции;

2) необходимость обеспечения надлежащих условий для исполнения специальных обязанностей субъектов рынка природного газа в соответствии со статьей 11 настоящего Закона и безопасности поставки природного газа;

3) фактическое состояние конкуренции на рынке природного газа и место заявителя на этом рынке;

4) значимость экономических и финансовых трудностей заявителя, вызванных неисполнением им обязательства “бери или плати”;

5) время и условия подписания соответствующего договора или договоров, в том числе механизмы, предусмотренные на случай изменения ситуации на рынке;

6) меры, осуществленные заявителем для разрешения сложившейся ситуации;

7) вероятность, с которой заявитель мог бы предусмотреть возникновение таких трудностей на время взятия на себя обязательства “бери или плати” согласно положениям настоящего Закона;

8) уровень развития и соединения между газотранспортными и газораспределительными системами, газохранилищами и установкой LNG, в частности объектами газовой инфраструктуры других государств;

9) последствия решения для правоприменительной практики на основании настоящего Закона.

4. Не считается, что трудности, с которыми сталкивается или может столкнуться заявитель, являются значительными, если:

1) заявитель имеет доступ к газотранспортным или газораспределительным системам, газохранилищам или установке LNG, который обеспечивает возможность получения природного газа в объеме, который равен или превышает минимальный объем для целей обязательства “бери или плати” на основании соответствующего договора;

2) существуют реальные возможности для внесения изменений в договор, содержащий обязательство “бери или плати”;

3) заявитель владеет альтернативными путями реализации природного газа и доступ к газотранспортным или газораспределительным системам, газохранилищам или установке LNG, в котором было отказано, не является необходимым для такой реализации.

5. В случае если учитывая вышеуказанные факторы Регулятор пришел к выводу, что в этой ситуации не существует надлежащей альтернативы неприменению частей первой — третьей статьи 19 настоящего Закона, он принимает решение о временном неприменении положений частей первой — третьей статьи 19 настоящего Закона. Такое решение должно быть размещено на веб-сайте Регулятора и надлежащим образом мотивировано.

6. Решение Регулятора, принятое в соответствии с частью пятой настоящей статьи, доводится до сведения Секретариата Энергетического Сообщества вместе с надлежащей сопроводительной информацией. В течение восьми недель с момента получения такого уведомления Секретариат Энергетического Сообщества направляет заключение относительно необходимости изменения или отмены решения Регулятора.

Статья 56. Доступ к газопроводам, составляющим часть инфраструктуры месторождения нефти и газа

1. Центральный орган исполнительной власти, обеспечивающий формирование и реализацию государственной политики в нефтегазовом комплексе, по согласованию с Регулятором принимает меры с целью установления правил доступа субъектов рынка природного газа к газопроводам, составляющим часть инфраструктуры месторождения нефти и газа или предназначенным для перемещения добытого природного газа от местонахождения месторождения до станции переработки. К таким газопроводам не относятся газопроводы, используемые в производственном процессе добычи нефти и газа на конкретном месторождении.

2. Меры, предусмотренные частью первой настоящей статьи, доводятся до сведения Секретариата Энергетического Сообщества.

Глава 9

Учет и отчетность субъектов рынка природного газа

Статья 57. Особенности учета и отчетности субъектов рынка природного газа

1. В случае осуществления одновременно нескольких видов хозяйственной деятельности на рынке природного газа, подлежащих лицензированию, субъекты рынка природного газа (кроме потребителей) ведут отдельный учет по каждому виду деятельности и утверждают правила распределения активов и обязательств, доходов и расходов между разными видами хозяйственной деятельности.

2. Субъекты рынка природного газа (кроме потребителей) обязаны составлять отчетность, утвержденную Регулятором, по каждому виду хозяйственной деятельности на рынке природного газа, подлежащему лицензированию, и представлять ее Регулятору вместе с годовой финансовой отчетностью в установленном законодательством порядке.

3. Годовая отчетность по видам хозяйственной деятельности субъектов рынка природного газа (кроме потребителей) должна быть размещена на веб-сайте таких субъектов в установленном законодательством порядке.

4. Годовая финансовая отчетность оператора газотранспортной системы, оператора газораспределительной системы, оператора газохранилища, оператора установки LNG и поставщика “последней надежды” подлежит обязательной проверке независимым аудитором и должна быть размещена на веб-сайте таких субъектов в установленном законом порядке.

Во время аудиторской проверки независимый аудитор обязан проверять отчетность на предмет отсутствия дискриминации и перекрестного субсидирования между заказчиками.

Субъекты рынка природного газа (кроме потребителей), которые в соответствии с законом не обязаны публиковать годовую финансовую отчетность, обязаны предоставить доступ к отчетности по месту проведения государственной регистрации таких субъектов.

Раздел V

ПОРЯДОК УРЕГУЛИРОВАНИЯ СПОРОВ

Статья 58. Порядок рассмотрения жалоб и разрешения споров

1. Регулятор обеспечивает рассмотрение жалоб на действия субъектов рынка природного газа (кроме потребителей) и разрешение споров между субъектами рынка природного газа в порядке, утверждаемом Регулятором.

2. В соответствии с порядком рассмотрения жалоб и разрешения споров Регулятор в течение определенного срока принимает решения, обязательные для выполнения субъектами рынка природного газа, которых оно касается.

Такие решения подлежат размещению на веб-сайте Регулятора, кроме тех частей решения, которые содержат конфиденциальную информацию. Объем конфиденциальной информации, не подлежащей разглашению, определяется Регулятором на основании ходатайства заинтересованных лиц.

3. Решение Регулятора, определенное частью второй настоящей статьи, может быть обжаловано в суд.

Раздел VI

ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СУБЪЕКТОВ РЫНКА ПРИРОДНОГО ГАЗА

Статья 59. Ответственность за нарушение законодательства, регулирующего функционирование рынка природного газа

1. Субъекты рынка природного газа, которые нарушили законодательство, регулирующее функционирование рынка природного газа, несут ответственность согласно закону.

2. Правонарушениями на рынке природного газа в частности являются:

1) нарушение лицензиатами соответствующих лицензионных условий проведения хозяйственной деятельности;

2) несанкционированный отбор природного газа;

3) использование природного газа потребителями в объемах, превышающих подтвержденные в установленном порядке поставщиками;

4) непредставление или несвоевременное предоставление отчетности, предусмотренной настоящим Законом, а также представление недостоверной информации в такой отчетности;

5) использование приборов учета природного газа, не поверенных или не аттестованных в установленном порядке;

6) необоснованный отказ в доступе к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG или в присоединении к газотранспортной или газораспределительной системе;

7) несанкционированное вмешательство в работу газовой инфраструктуры;

8) самовольное подсоединение к системе, срыв или повреждение целостности пломб, поверочного клейма, заглушек и т. п., что влияет на безопасность поставки природного газа или результаты измерения;

9) отказ в доступе уполномоченных работников оператора газотранспортной системы, оператора газораспределительной системы, поставщика к помещениям, жилым и подсобным помещениям, где расположены газовые приборы (устройства), счетчики газа, если обязанность предоставления такого доступа устанавливается законодательством;

10) неисполнение законных постановлений, распоряжений, приказов, решений и предписаний субъектов властных полномочий на рынке природного газа, а также создание препятствий для исполнения служебных обязанностей должностными лицами таких субъектов;

11) непредставление или несвоевременное представление оператору газотранспортной системы, оператору газораспределительной системы, оператору газохранилища, оператору установки LNG и субъектам властных полномочий на рынке природного газа информации, предусмотренной законодательством, или предоставление заведомо неправдивой информации;

12) создание препятствий в выполнении работ, связанных с обслуживанием объектов поставки природного газа и принятие мер к полному или частичному прекращению поставки природного газа потребителям;

13) нарушение технических регламентов, норм, правил и стандартов;

14) необоснованный отказ в составлении и подписании актов приема-передачи природного газа;

15) неисполнение требований Закона Украины “Об обеспечении коммерческого учета природного газа” по установке узлов учета природного газа и/или прекращению распределения природного газа потребителям, использующим природный газ без его коммерческого учета.

3. В случае совершения правонарушения на рынке природного газа к соответствующим субъектам рынка природного газа могут применяться санкции в виде:

- 1) предупреждения о необходимости устранения нарушений;
- 2) штрафа;
- 3) приостановления действия лицензии;
- 4) аннулирования лицензии.

4. Регулятор в случае совершения правонарушения на рынке природного газа принимает в рамках своих полномочий решение о наложении штрафов на субъектов рынка природного газа (кроме потребителей) в следующих размерах:

1) до 10 процентов годового дохода (выручки) вертикально интегрированной организации, который определяется как суммарная стоимость дохода (выручки) от реализации продукции (товаров, работ, услуг) всех юридических и физических лиц, входящих в состав такой организации, — на вертикально интегрированную организацию за нарушение требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

2) до 10 процентов от годового дохода (выручки) оператора газотранспортной системы — на оператора газотранспортной системы за нарушение требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

3) до 10 процентов от годового дохода (выручки) собственника газотранспортной системы — на собственника газотранспортной системы за нарушение требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

4) от 900 до 3 000 не облагаемых налогом минимумов доходов граждан — на должностных лиц вертикально интегрированной организации или оператора газотранспортной системы за нарушение требований об обособлении и независимости оператора газотранспортной системы, предусмотренных настоящим Законом;

5) от 3 000 до 50 000 не облагаемых налогом минимумов доходов граждан — на субъектов хозяйствования, проводящих хозяйственную деятельность на рынке природного газа, подлежащую лицензированию:

а) за проведение хозяйственной деятельности на рынке природного газа, подлежащей лицензированию, без лицензии, в том числе проведение хозяйственной деятельности на рынке природного газа при отсутствии окончательного решения о сертификации, принятого по соответствующему субъекту;

б) за нарушение лицензионных условий проведения соответствующего вида хозяйственной деятельности на рынке природного газа, подлежащего лицензированию;

в) за нарушение правил учета и отчетности субъектов рынка природного газа, предусмотренных настоящим Законом;

г) за непредставление информации Регулятору, оператору газотранспортной системы или другому субъекту рынка природного газа, если обязательность представления такой информации установлена законодательством;

г) за отказ в доступе к газотранспортной или газораспределительной системе, газохранилищу или установке LNG в непредусмотренных законом случаях;

д) за несоблюдение установленных технических норм и стандартов безопасности;

б) от 20 до 900 не облагаемых налогом минимумов доходов граждан — на должностных лиц субъектов хозяйствования, проводящих хозяйственную деятельность на рынке природного газа, подлежащую лицензированию, за нарушения, предусмотренные пунктом 5 настоящей части.

5. При определении санкций за нарушения, предусмотренные настоящей статьей, Регулятор учитывает серьезность и длительность правонарушения, последствия правонарушения для интересов рынка природного газа и его субъектов, смягчающие и отягчающие обстоятельства.

Поведение правонарушителя, направленное на уменьшение негативных последствий правонарушения, немедленное прекращение правонарушения после его выявления, содействие выявлению правонарушения Регулятором во время проверки считаются смягчающими обстоятельствами.

Поведение правонарушителя, направленное на сокрытие правонарушения и его негативных последствий, на продолжение совершения правонарушения, а также повторное совершение правонарушения на рынке природного газа считаются отягчающими обстоятельствами.

6. Решение Регулятора о наложении санкций за нарушения, предусмотренные настоящей статьей, может быть принято в течение пяти дней со дня выявления правонарушения Регулятором.

Наложение санкций, предусмотренных настоящей статьей, не допускается, если нарушение было выявлено через три или более лет после его совершения (в случае длящегося нарушения — его прекращения) или выявления его последствий.

7. За одно правонарушение на рынке природного газа может применяться только один вид штрафной санкции (штраф) или штраф вместе с приостановлением действия лицензии.

8. Решения о наложении санкций Регулятором обжалуются в судебном порядке.

9. Суммы взысканных штрафов зачисляются в Государственный бюджет Украины.

Суммы штрафов в случае их неуплаты взыскиваются в судебном порядке.

Раздел VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ И ПЕРЕХОДНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Настоящий Закон вступает в силу со дня, следующего за днем его опубликования, и вводится в действие с 1 октября 2015 года, кроме:

пункта 1 части второй статьи 22, статьи 33, которые применяются со дня вступления в силу настоящего Закона с учетом пункта 10 настоящего раздела;

пункта 5 части второй статьи 22, статей 23–31, которые вводятся в действие с 1 апреля 2016 года;

пункта 3 части второй статьи 38, статьи 39, которые вводятся в действие с 1 января 2016 года.

Часть шестая статьи 11 настоящего Закона утрачивает силу с 1 апреля 2017 года.

2. Признать утратившим силу с 1 октября 2015 года Закон Украины “Об основах функционирования рынка природного газа” (Ведомости Верховной Рады Украины, 2010 г., № 48, ст. 566 с последующими изменениями).

3. До 1 июня 2016 года санкции за нарушение требований пункта 5 части второй статьи 22, статей 23–31 настоящего Закона не применяются, тогда как к субъекту хозяйствования, контроль над которым осуществляет лицо (лица) из государства

(государств), не являющегося стороной Энергетического Сообщества, или само государство (государства), не являющееся стороной Энергетического Сообщества, санкции за нарушение указанных требований не применяются до 1 января 2017 года.

4. С 1 октября 2015 года до 1 января 2016 года к субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по распределению природного газа, применяется следующий режим:

1) субъектам хозяйствования, осуществляющим деятельность по распределению природного газа, запрещается проводить деятельность по добыче, поставке, хранению и транспортировке природного газа;

2) если субъект хозяйствования, проводящий деятельность по распределению природного газа, является составляющей вертикально интегрированной организации, он должен быть юридически и организационно независимым от других видов хозяйственной деятельности вертикально интегрированной организации, не связанных с распределением природного газа;

3) к субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по распределению природного газа, применяются основные принципы, определяющие независимость хозяйственной деятельности такого субъекта в составе вертикально интегрированной организации:

а) запрет совмещения должностей в составе вертикально интегрированной организации;

б) самостоятельность принятия решений относительно текущих финансовых операций, эксплуатации, строительства либо модернизации объектов газораспределительной системы для проведения соответствующей лицензионной деятельности;

4) субъект хозяйствования, проводящий деятельность по распределению природного газа, ежегодно готовит план мер, обеспечивающий обособление и независимость хозяйственной, в частности лицензионной, деятельности такого субъекта от хозяйственной деятельности вертикально интегрированной организации; такой план мер и отчеты об его выполнении представляются Регулятору.

5. С 1 октября 2015 года до 1 апреля 2016 года к субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по транспортировке природного газа, применяется следующий режим:

1) субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по транспортировке природного газа, запрещается проводить деятельность по добыче и поставке природного газа;

2) если субъект хозяйствования, проводящий деятельность по транспортировке природного газа, является составляющей вертикально интегрированной организации, он должен быть юридически и организационно независимым от других видов хозяйственной деятельности вертикально интегрированной организации, не связанных с транспортировкой природного газа;

3) к субъектам хозяйствования, проводящим деятельность по транспортировке природного газа, применяются основные принципы, определяющие независимость хозяйственной деятельности такого субъекта в составе вертикально интегрированной организации:

а) запрет совмещения должностей в составе вертикально интегрированной организации;

б) самостоятельность принятия решений относительно текущих финансовых операций, эксплуатации, строительства либо модернизации объектов газотранспортной системы для проведения соответствующей лицензионной деятельности;

4) субъект хозяйствования, проводящий деятельность по транспортировке природного газа, ежегодно готовит план мер, обеспечивающий обособление и независимость хозяйственной, в частности лицензионной, деятельности такого субъекта от хозяйственной деятельности вертикально интегрированной организации; такой план мер и отчеты об его выполнении представляются Регулятору.

6. Проведение деятельности по поставке и распределению природного газа осуществляется на основании действующих лицензий, которые были выданы до дня введения в действие настоящего Закона, в течение трех месяцев после утверждения лицензионных условий на проведение соответствующего вида хозяйственной деятельности согласно положениям настоящего Закона.

Лицензия на проведение хозяйственной деятельности по транспортировке природного газа, которая была выдана до вступления в силу настоящего Закона, действует до выдачи соответствующей лицензии действующему оператору газотранспортной системы согласно настоящему Закону.

Лицензия на проведение хозяйственной деятельности по хранению природного газа, которая была выдана до вступления в силу настоящего Закона, действует до выдачи соответствующей лицензии действующему оператору газохранилища согласно положениям настоящего Закона.

7. Первый отчет за 2015 год о результатах мониторинга вопросов, указанных в статье 7 настоящего Закона, а также примененные или запланированные меры по этим вопросам должны быть подготовлены и опубликованы до 1 октября 2015 года.

8. Кабинету Министров Украины в двухмесячный срок со дня вступления в силу настоящего Закона подготовить и представить в Верховную Раду Украины предложения о внесении изменений в законодательные акты, вытекающие из настоящего Закона.

9. До 1 октября 2015 года Кабинету Министров Украины, центральным органам исполнительной власти, Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг:

обеспечить принятие и утверждение нормативно-правовых актов, предусмотренных настоящим Законом (кроме процедуры сертификации операторов газотранспортных систем);

обеспечить пересмотр и отмену своих нормативно-правовых актов, противоречащих настоящему Закону.

10. Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг, утвердить кодекс газотранспортной системы относительно действующего оператора газотранспортной системы в течение 60 дней со дня представления проекта кодекса таким оператором.

11. До 1 января 2016 года Национальной комиссии, осуществляющей государственное регулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг, обеспечить принятие порядка осуществления процедуры сертификации операторов газотранспортных систем.

Президент Украины

П. ПОРОШЕНКО